

STOWARZYSZENIE
LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA
„BRAMA MAZURSKIEJ KRAINY”

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU
STOWARZYSZENIA LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA
„BRAMA MAZURSKIEJ KRAINY”
na lata 2023-2027
Nidzica, maj 2023 roku

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Spis treści

Rozdział I. Charakterystyka partnerstwa lokalnego	3
Rozdział II. Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR	9
Rozdział III. Partycypacyjny charakter LSR	13
Rozdział IV. Analiza potrzeb i potencjału LSR	18
Rozdział V. Spójność, komplementarność i synergia	38
Rozdział VI. Cele i wskaźniki	42
Rozdział VII. Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru	54
Rozdział VIII. Plan działania	58
Rozdział IX. Plan finansowy LSR	58
Rozdział X. Monitoring i ewaluacja	58
Załączniki:	
1. Cele i przedsięwzięcia	63
2. Plan działania	65
3. Budżet LSR	68
4. Plan wykorzystania budżetu LSR	69

Rozdział I.

Charakterystyka partnerstwa lokalnego

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy” – forma prawna: stowarzyszenie, została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 30.10.2015 r. Nr KRS 0000583465. Członkami zwyczajnymi Stowarzyszenia są osoby fizyczne oraz osoby prawne. Stowarzyszenie nie prowadzi działalności gospodarczej. Statut LGD przewiduje możliwość prowadzenia działalności statutowej odpłatnej pożytku publicznego. Nadzór nad działalnością LGD sprawuje Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy” jako stowarzyszenie „specjalne” zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 30.10.2015 r., jest prawną kontynuacją działania Związku Stowarzyszeń Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy”, które funkcjonowało od 28.04.2006 r. o nr KRS 0000255619 i uczestniczyło we wszystkich edycjach Programu LEADER. Celem strategicznym LGD jest działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. Celami statutowymi stowarzyszenia są także: aktywizowanie i integracja społeczna mieszkańców wsi, promocja obszarów wiejskich, kultywowanie tradycji i tożsamości kulturowej, ochrona środowiska naturalnego i wspieranie edukacji ekologicznej mieszkańców, wspomaganie rozwoju przedsiębiorstw społecznych i upowszechnianie ekonomii społecznej, wspomaganie rozwoju turystyki, rekreacji, kultury fizycznej i sportu, wspieranie i wdrażanie programów rozwoju o celach zbieżnych z celami LGD, działalność edukacyjna i informacyjna w zakresie możliwości korzystania i wdrażania programów rozwoju, rozwijanie przedsiębiorczości opartej na innowacjach, wspieranie działań na rzecz integracji europejskiej, promocję zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy, zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych społecznie, promocję ochrony zdrowia, promocję produktów lokalnych, upowszechnianie zasady równości kobiet i mężczyzn, działania na rzecz osób niepełnosprawnych, promocję działań partnerskich, działania na rzecz włączenia społecznego seniorów i wspomaganie rozwoju organizacji pozarządowych.

Stowarzyszenie opiera swoją działalność na bogatym doświadczeniu, kompetencjach i zasobach swoich członków oraz oddolnych inicjatywach. Do kluczowych organizacji, które miały znaczący wpływ na realizację LSR w latach 2009-2020 można zaliczyć m.in.: Nidzicką Fundację Rozwoju NIDA prowadzącą ośrodek wspierania ekonomii społecznej (OWES), obsługującą fundusze pożyczkowe i poręczeniowe oraz prowadzącą przedsiębiorstwo społeczne „Garncarska Wioska”, która znajduje się w bazie dobrych praktyk Europejskiej Sieci na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Stowarzyszenie Nidzicki Fundusz Lokalny prowadzący programy stypendialne dla młodzieży oraz programy grantowe dla organizacji pozarządowych, Fundację Kraina Kreatywności KREOLIA, prowadzącą innowacyjne warsztaty artystyczne dla dzieci, młodzieży i seniorów. Organizacje te, chętnie dzielą się swoimi doświadczeniami z pozostałymi członkami LGD i dzięki takiej współpracy, tworzone są nieformalne zespoły tematyczne dotyczące np. wsi tematycznych i ekonomii społecznej, których efektem są nowe wioski tematyczne, sieciowe produkty turystyczne, wspólne przedsięwzięcia kulturalne i promocyjne. Członkowie LGD posiadają doświadczenia w zakresie realizacji operacji w ramach LSR oraz projektów, których zakres był zbieżny z zakresem LSR, a finansowanych z różnych źródeł: fundusze Unii Europejskiej w tym RPO Warmia i Mazury, Fundusze Norweskie, środki budżetowe oraz granty wielu organizacji, np. środki amerykańskie z Polska – Amerykańskiej Fundacji Wolności, granty z Akademii Rozwoju Filantropii w Polsce, granty z Fundacji Wspomagania Wsi oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej. Wszystkie samorządy lokalne z obszaru LGD oraz 47 organizacji pozarządowych – członków LGD były realizatorami operacji w ramach LSR lub projektów zgodnych z zakresem LSR. Organizacje te zrealizowały razem 164 operacje LSR i innych projektów (w ramach Działaj Lokalnie, Fundusz Inicjatyw Obywatelskich) na łączną kwotę 2 155 789 zł. Jedną z organizacji posiadającą status organizacji pożytku publicznego zrealizowała projekt inwestycyjny o wartości 488 578,38 zł, w tym dofinansowanie z komponentu „odnowa i rozwój wsi” wyniosło 350 000 zł. Wiele z tych projektów było realizowane w partnerstwie członków LGD, które korzystając ze swoich zasobów i doświadczeń, wykorzystują także funkcjonujące platformy współpracy: klaster „Szlak dziedzictwa kulturowego”, sieć wiosek tematycznych, sieć przedsiębiorstw społecznych PROMETEUSZ.

Pomysły na wspólne inicjatywy wypracowywane są podczas nieformalnych spotkań członków LGD oraz przy okazji spotkań tematycznych organizowanych przez LGD oraz Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej. Przykładem takiej najnowszej partnerskiej inicjatywy są ogrody społeczne – projekt realizowany przez członków LGD na terenie kilku miejscowości (Jabłonowo, Łyna, Waszulki, Kamionka, Jerutki) z udziałem różnych organizacji i instytucji. LGD otwarta jest na inicjatywy, pomysły i propozycje zgłaszane przez członków, angażuje się w pomoc w pozyskiwaniu źródeł ich finansowania i włączaniu partnerów. Członkowie LGD w okresie 2007-2015 zorganizowali 145 szkoleń dla osób bezrobotnych, podopiecznych ośrodków pomocy społecznej, w których uczestniczyło 1.900 osób. W okresie od 2016 – 2022 Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy” zorganizowało 102 spotkania informacyjne w każdej z Gmin z obszaru LSR oraz 17 szkoleń dla beneficjentów, w których uczestniczyło łącznie 1 648 osób. Dotychczasowe strategiczne działania LGD rozpoczęły się w 2005 roku, w którym opracowano pierwszą strategię rozwoju. Inicjatorem powołania LGD była Nidzicka Fundacja Rozwoju NIDA (organizacja pozarządowa działająca na rzecz rozwoju lokalnego od 1994 r.), która we współpracy ze Starostwem Powiatowym w Nidzicy oraz Bankiem Spółdzielczym w Nidzicy zainicjowała utworzenie partnerstwa na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Partnerstwo uczestniczyło w I schemacie Pilotażowego Programu LEADER+ i już jako LGD w II schemacie Programu LEADR+.

W pierwszym etapie (2005-2006) budowania partnerstwa realizowanym w ramach schematu I uczestniczyli przedstawiciele czterech samorządów lokalnych, przedstawiciele organizacji pozarządowych i sektora gospodarczego z powiatu nidzickiego. Wynikiem budowania w pierwszym etapie partnerstwa było opracowanie Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz powołanie LGD „Brama Mazurskiej Krainy”, której głównym celem było budowanie kapitału społecznego i rozwój partnerstwa lokalnego.

W drugim etapie (2007-2008) budowania partnerstwa i strategii rozwoju uczestniczyli członkowie powołanej LGD oraz partnerzy z sektora publicznego (Powiatowy Urząd Pracy, przedsiębiorcy prywatni oraz organizacje pozarządowe) uczestniczący w realizacji działań w ramach II schematu Programu LEADER, których głównym celem był rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich oraz budowanie kapitału społecznego i włączanie mieszkańców w społeczne inicjatywy.

W trzecim etapie (2009-2015) realizacji LSR PROW 2007-2013 i budowania partnerstwa nastąpiło formalne rozszerzenie obszaru LGD oraz przyjęcie nowych członków, w tym samorządów z sąsiadujących powiatów działdowskiego i szczycieńskiego.

W czwartym etapie (2014-2020) w realizacji LSR PROW i budowania partnerstwa uczestniczyło już 13 gmin z trzech powiatów, a w **piątym etapie 2023 -2027**, uczestniczyło będzie już 14 gmin oraz 70 członków z sektora gospodarczego i społecznego. Świadczy to o otwartości LGD na przyjmowanie nowych członków.

Efektom pracy partnerstwa było opracowanie i realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju „Brama Mazurskiej Krainy”, której strategiczne cele dotychczasowe zawierały:

- 1) poprawę jakości życia mieszkańców oraz wzmocnienie i rozwój sektora MŚP
- 2) aktywizację mieszkańców poprzez budowanie kapitału społecznego na wsi oraz samoorganizację mieszkańców w zakresie działań związanych z edukacją i rynkiem pracy
- 3) wykorzystanie zasobów przyrodniczych, kulturowych i historycznych do rozwoju gospodarczego

Dotychczasowe strategiczne działania LGD mające znaczenie dla procesu wdrażania planowanej strategii, obejmowały:

- 1) wspieranie rozwoju przedsiębiorczości na obszarze LGD poprzez dotacje na uruchomienie i na rozwój działalności gospodarczej, szkolenia i doradztwo dla osób prowadzących działalność gospodarczą, opracowanie i upowszechnianie publikacji nt. prowadzenia działalności gospodarczej i tworzenia klastrów
- 2) wspieranie rozwoju aktywności społecznej na obszarze LGD poprzez współpracę w realizacji programu grantowego dla organizacji pozarządowych i grup nieformalnych „Działaj Lokalnie”, wsparcie doradcze i szkoleniowe dla organizacji pozarządowych, wspieranie tworzenia i rozwoju „wiosek tematycznych”, promocję działań organizacji społecznych, promocję partnerstw lokalnych, animację społeczną i wsparcie w tworzeniu

nowych organizacji pozarządowych, partnerstwo w tworzeniu i obsłudze programu pożyczkowego dla organizacji pozarządowych

3) podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez programy dotacyjne w ramach LSR, współfinansowanie programów stypendialnych, promocję zaangażowania społecznego biznesu

4) wspieranie rozwoju turystyki poprzez kreowanie nowych, markowych produktów turystycznych (produkty na liście produktów markowych Warmińsko – Mazurskiej Organizacji Turystycznej), utworzenie klastra turystycznego „Szlak dziedzictwa kulturowego”, promocję turystyki na obszarach wiejskich, rozwijanie „wiosek tematycznych”, organizację wydarzeń targowych i wystawienniczych, udział w targach turystycznych krajowych i zagranicznych

5) ochronę dziedzictwa kulturowego, historycznego i przyrodniczego na obszarze LGD poprzez dotacje w ramach LSR, publikacje, organizację wydarzeń kulturalnych,

6) współpracę międzynarodową poprzez udział w międzynarodowych projektach współpracy. Partnerami tych inicjatyw byli: LGD „Warmiński Zakątek”, LEADER BLEKINGE Soft Center w Szwecji, Stowarzyszenie Confcooperative z Perugii z regionu Umbria, LAG El Consorci Leader de Desenvolupament Rural del Camp z Hiszpanii, LGD „Łączy nas Kanał Elbląski”, LGD „Południowa Warmia”, Gruppo Azione Locale Alta Umbria (Włochy),

7) współpracę regionalną i krajową z innymi LGD : LGD z Warmii i Mazur - Warmiński Zakątek, Południowa Warmia, Łączy nas Kanał Elbląski, LGD Stowarzyszenie Kraina Drwęcy i Pasłęki, LGD z woj. świętokrzyskiego – Krzemieny Krąg.

Stowarzyszenie LGD „Brama Mazurskiej Krainy” będzie prowadziło kontynuację dotychczasowych działań strategicznych w okresie 2023-2027 (wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, budowanie kapitału społecznego, wspieranie rozwoju aktywności społecznej mieszkańców, wspieranie rozwoju turystyki, wspieranie rozwoju infrastruktury społecznej i publicznej, zachowanie, ochrona i kultywowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, współpracę z partnerami w Regionie, w Polsce i za granicą) z uwzględnieniem dokonanej diagnozy, aktualnych problemów i potrzeb i ze szczególnym znaczeniem w nowym okresie działań na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia nowych miejsc pracy, w tym rozwoju przedsiębiorstw społecznych w ramach ekonomii społecznej.

Członkami Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy” są przedstawiciele sektora publicznego, gospodarczego i społecznego z 14 gmin obszaru. Każda gmina reprezentowana jest przez przedstawicieli tych trzech sektorów. Sektor publiczny w LGD reprezentują przedstawiciele urzędów gmin, starostw powiatowych, ośrodków kultury, bibliotek i szkół. Reprezentantami sektora gospodarczego w LGD są osoby prowadzące działalność gospodarczą w różnych formach prawnych: działalność gospodarcza osób indywidualnych, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółdzielnie socjalne. W tej grupie najwięcej jest osób z sektora mikroprzedsiębiorstw i małych firm. Taka struktura członków z sektora gospodarczego, zgodna jest ze strukturą gospodarczą obszaru LGD, w której małe firmy stanowią 99,11% wszystkich podmiotów gospodarczych. Wśród członków sektora społecznego znajdują się przedstawiciele kół gospodyń wiejskich, straży pożarnych, osoby indywidualne – przedstawiciele nieformalnych grup społecznych, członkowie stowarzyszeń i fundacji, w tym takich, które prowadzą działalność gospodarczą i działalność odpłatną pożytku publicznego.

Na dzień 31.12.2020 r. Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy” zrzeszała 72 członków zwyczajnych, w tym:

- 24 jednostki samorządu terytorialnego,
- 11 podmiotów gospodarczych,
- 20 organizacji pozarządowych,
- 17 mieszkańców będących osobami fizycznymi.

Tabela nr 1 Reprezentatywność członków LGD na poziomie gmin członkowskich

Gmina	Liczba członków sektora			
	Społecznego – ngo's	gospodarczego	publicznego	mieszkańców
Działdowo	1	-	2	-
Iłowo-Osada	1	1	1	-
Płońnica	1	1	1	-
Janowiec Kościelny	3	-	1	2
Janowo	1	-	2	3
Kozłowo	2	1	2	3
Nidzica	7	5	3	5
Dźwierzuty	-	1	2	2
Jedwabno	1	-	1	-
Rozogi	-	1	2	-
Szczytno	1	-	3	-
Świątajno	1	1	2	-
Wielbark	1	-	2	2
Razem	20	11	24	17

Źródło: opracowanie własne na podstawie deklaracji członkowskich, danych osobowych członków LGD – 31.12.2020 r.

Ze względu na przyjęte w LSR założenia dotyczące rozwijania inicjatyw w ramach ekonomii społecznej oraz przedsięwzięć na rzecz dzieci i młodzieży oraz seniorów, szczególnie istotne jest członkostwo w LGD przedsiębiorstw społecznych oraz organizacji, których misją są działania na rzecz seniorów (Uniwersytety III Wieku, kluby seniora) oraz edukacji dzieci i młodzieży w ramach edukacji pozaszkolnej.

Przedstawiciele wszystkich sektorów reprezentowanych w LGD, aktywnie uczestniczyli w przygotowaniu LSR, brali udział w konsultacjach, zgłaszali swoje propozycje i wnioski do LSR. Dodatkowo dla przedstawicieli grup młodzieży i seniorów zorganizowane zostały spotkania focusowe, na których wypracowywano pomysły na przedsięwzięcia dla tych grup społecznych. LGD będzie włączała i zachęcała członków do aktywnego udziału w zaplanowanych przedsięwzięciach, poprzez szeroką i zróżnicowaną w formie komunikację z członkami LGD (podczas gminnych cyklicznych spotkań konsultacyjnych, stoisko LGD podczas wydarzeń organizowanych na terenie każdej gminy, upowszechnianie ulotek o inicjatywach i konkursach LGD, serwis informacyjny na stronie internetowej oraz informacje w mediach społecznościowych). Dobrym sposobem pogłębiania współpracy i zaangażowania członków Stowarzyszenia LGD, będzie rozwijanie inicjatyw o charakterze sieciowym.

Rada Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy” liczy 14 osób - przedstawicieli wszystkich gmin z obszaru LGD, którzy reprezentują zróżnicowane grupy interesu, posiadają doświadczenie i niezbędne kompetencje we wdrażaniu LSR oraz kluczowe kompetencje w zakresie wdrażania operacji planowanych do wdrażania w ramach LSR. W składzie rady, ani władze publiczne, ani żadna pojedyncza grupa interesu, nie posiada więcej niż 49% praw głosu w podejmowaniu decyzji. Członkowie Rady reprezentują sektory: publiczny 6 osób - (42,86% składu Rady), gospodarczy - 5 osób (35,71 % składu Rady), społeczny - 3 osoby (21,43 % składu Rady). Liczba kobiet wchodzących w skład organu: 6 (42,86 %). Liczba członków poniżej 25 roku życia – 1 osoba, liczba osób po 60 roku życia - 3 osoby. Stowarzyszenie LGD inicjuje działania na rzecz młodzieży oraz włączania osób młodych do 25 roku w organach LGD (Rada, Zarząd). Członkowie Rady LGD, posiadają doświadczenie w ocenie wniosków konkursowych i/lub w opracowywaniu wniosków do programów i konkursów grantowych. 3 przedstawiciele Rady Stowarzyszenia LGD, jest członkami ochotniczych straży pożarnych, a 1 osoba jest członkinią koła gospodyń wiejskich.

Tabela nr 2 Struktura sektorowa Rady LGD „Brama Mazurskiej Krainy”

Sektor	Liczba osób	Udział % w Radzie
Publiczny	6	42,86
Gospodarczy	5	35,71
Społeczny	3	21,43

Źródło: opracowanie własne – 29.05.2023 r.

Wszystkie decyzje w LGD, podejmowane są kolegialnie przez walne zebranie członków, Radę LGD, zarząd i komisję rewizyjną zgodnie ze statutem i określonym zakresem obowiązków i kompetencji. Przed podejmowaniem kluczowych decyzji przez zarząd, przeprowadzane są konsultacje oraz wykorzystywane są rekomendacje i opinie specjalistów oraz ekspertów. Wszystkie decyzje związane z wdrażaniem LSR omawiane są na walnym zebraniu członków. Dodatkowo, funkcjonują nieformalne tematyczne zespoły konsultacyjne, z zakresu rozwoju wiosek tematycznych, ekonomii społecznej (wspólna platforma wymiany doświadczeń z Ośrodkiem Wsparcia Ekonomii Społecznej). Dodatkowo konsultowane są pomysły na przedsięwzięcia na rzecz seniorów z przedstawicielami seniorów i członkami Uniwersytetu III Wieku.

Funkcjonowanie LGD regulują zasady określone w prawnych dokumentach dotyczących wdrażania LSR i działalność LGD oraz dokumenty wewnętrzne, które przyjmowane są przez walne zebranie członków lub zarząd. Proces planowania decyzji obejmuje opracowanie projektu, konsultacje, a w przypadku przedsięwzięć specjalistycznych opinie ekspertów, prezentacja wyników konsultacji, wdrożenie zmian/poprawek i przyjęcie dokumentu do wdrożenia. W przypadku występowania potrzeb, spośród członków LGD na ich wniosek tworzone są zespoły tematyczne dotyczące obszarów problemowych i rozwojowych. Wszystkie decyzje związane ze wdrażaniem LSR omawiane są na walnym zebraniu członków. Procedury zapewniające udział każdego członka LGD w procesach decyzyjnych:

- kolegialny sposób podejmowania decyzji – praca w zespołach – paragraf 16 punkt 1 statutu,
- stosowanie zasady, że Walne Zebranie Członków może być zwołane na wniosek co najmniej 20% członków stowarzyszenia – paragraf 17 punkt 2a statutu,
- otwartość na inicjatywy członków – paragraf 10 punkt 2, ppkt 3 statutu.

Rozwiązania stosowane w procesie decyzyjnym na poziomie Rady LGD: zgodnie ze statutem i regulaminem pracy Rady LGD obejmują w szczególności:

- 1) procedury powoływania, rozszerzania i zmian w składzie organu decyzyjnego, w tym instrumenty zaangażowania w prace jej członków,
- 2) procedury podejmowania decyzji, instrumenty zachowania bezstronności i demokratyczności procesu decyzyjnego,
- 3) procedury przestrzegania braku dominacji jakiegokolwiek grupy interesu na poziomie składu Rady jak i składu oceniającego poszczególne wnioski,
- 4) procedury dokonywania oceny wniosków.

Tabela nr 3 Zestawienie dokumentów regulujących funkcjonowanie LGD

LP	Rodzaj dokumentu wewnętrznego	Zakres regulowanych zagadnień	Sposób uchwalania i aktualizacji
1	Statut Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”	Statut stowarzyszenia zawiera uregulowania wymagane ustawą prawo o stowarzyszeniach i ustawą o rozwoju lokalnym, w szczególności: - cele statutowe i obszary działalności, - prawa i obowiązki członków LGD - organy i ich kompetencje, w tym zasady uchwalania Regulaminów pracy organów, - określenie organu odpowiedzialnego za wybór operacji, wraz ze szczegółowym określeniem zakresu kompetencji i zasad reprezentatywności – Rady LGD, - odniesienie do dokumentu (Regulaminu Pracy Rady) określającego zasady - bezstronności w wyborze operacji, w tym przesłanki do wyłączenia z oceny operacji, - określenie organu kompetentnego do uchwalenia uchwał, -zasady członkostwa – zasady nabywania i utraty członkostwa w LGD i jej organach, - określenie organu do którego wyłącznej kompetencji należy uchwalenie LSR (Walne Zebranie Członków) , przygotowanie i wykonanie LSR (Zarząd), opiniowanie LSR (Rada) - zasady zwoływania Walnego Zebrania Członków, w tym, na wniosek 20 % członków stowarzyszenia, - kompetencje zarządu,	Uchwała w sprawie zmiany i aktualizacji Statutu wymaga większości 2/3 głosów przy obecności co najmniej połowy członków uprawnionych do głosowania.
2	Regulamin Pracy Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”	Zasady zwoływania i prowadzenia obrad Walnego Zebrania Członków, ramowy program obrad, dokumentowanie obrad	Uchwała Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”
3	Regulamin Pracy Zarządu Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”	Zasady zwoływania i organizacji posiedzeń, zasady dokumentowania posiedzeń, zasady prowadzenia działań kontrolnych, funkcje kontrolne zarządu	Uchwała Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”

4	Regulamin Pracy Rady Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”	Szczegółowe zasady zwoływania, organizacji i przebiegu posiedzeń Rady, w tym określenie organów Rady (Komisja Skrutacyjna), roli biura LGD i Przewodniczącego Rady, procedury powoływania, rozszerzania i zmian w składzie organu decyzyjnego, w tym instrumenty zaangażowania w prace jej członków - szczegółowe zasady badania powiązań z Wnioskodawcami i projektami, wyłączenia z oceny operacji, - szczegółowe zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru wniosków, w tym procedury, wzory dokumentów, - zasady protokołowania posiedzeń, określenie organów odpowiedzialnych za poprawność formalną posiedzeń i poprawność oceny (Biuro LGD, Komisja Skrutacyjna, Przewodniczący), - zasady wynagradzania członków organu decyzyjnego	Uchwała Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”
5	Regulamin Pracy Biura Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”	- zasady zatrudniania i wynagradzania pracowników, -szczegółowy opis stanowisk pracy wraz z zakresami zadań i wymaganiami stawianymi pracownikom na określonych stanowiskach, kompetencjami pracowników (tabela doświadczeń i kompetencji) oraz strukturą organizacyjną - opis metod pomiaru jakości udzielanego przez pracowników LGD doradztwa -zasady zachowania bezpieczeństwa informacji i przetwarzania danych osobowych	Uchwała Zarządu Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy”
6	Zasady ochrony danych osobowych	zasady bezpieczeństwa informacji i ochrony danych osobowych znajdujących się w posiadaniu LGD, zasady zgłaszania rejestrów danych osobowych, ich udostępniania i bezpieczeństwa	Uchwała Zarządu Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy”

Źródło: opracowanie własne

Rozdział II.

Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR

Zwięzły opis obszaru

Obszar objęty Lokalną Strategią Rozwoju, według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r., liczba mieszkańców wyniosła 106 520 osób, w tym: 23 617 zamieszkałych w mieście. Powierzchnia obszaru wynosi 3 529 km², w tym: 31 km² (0,87% ogólnej powierzchni) stanowi obszar miejski. LSR obejmuje teren 14 gmin w trzech sąsiadujących powiatach w województwie warmińsko - mazurskim: działdowskim, nidzickim i szczycieńskim. Trzy gminy: Nidzica, Wielbark, Lidzbark są gminami miejsko-wiejskimi, pozostałe jedenaście to gminy wiejskie.

Tabela nr 4 Wykaz gmin obszaru Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy” z liczbą mieszkańców i wielkością powierzchni.

LP	Nazwa Gminy	Powierzchnia w km ²	Liczba mieszkańców
1	Działdowo	273	9 494
2	Iłowo-Osada	104	6 898
3	Lidzbark	255	13 567
4	Płońnica	163	5 299
5	Nidzica	379	20 130
6	Janowo	192	2 556
7	Janowiec Kościelny	136	3 014
8	Kozłowo	254	5 532
9	Szczytno	346	13 252
10	Dźwierzuty	263	6 111
11	Jedwabno	312	3 484
12	Rozogi	224	5 360
13	Świątajno	280	5 499
14	Wielbark	348	6 324
Razem		3529	106 520

■ gminy powiatu działdowskiego ■ gminy powiatu nidzickiego ■ gminy powiatu szczytyńskiego

Źródło: opracowanie własne – 31.12.2020 r.

Każdą z trzech gmin: miejsko – wiejska gmina Nidzica, miejsko – wiejska gmina Lidzbark, gmina wiejska Szczytno zamieszkuje ponad 10 tys. mieszkańców. Najmniejszymi liczebnie gminami są: Janowo, Janowiec Kościelny i Jedwabno, których mieszkańcy nie przekraczają 4 tys. osób. Na 106 520 mieszkańców, 53199 to kobiety, które stanowią 49,94 % ogółu mieszkańców. Wskaźnik ten jest zbliżony do struktury wg płci na terenie wszystkich gmin obszaru LGD.

Tabela nr 5 Mieszkańcy w gminach, w tym kobiety - stan na 31.12.2020 r.

LP.	Gmina	Ludność ogółem	w tym kobiety
1	Działdowo	9494	4642
2	Iłowo-Osada	6898	3537
3	Lidzbark	13567	6920
4	Płońnica	5299	2624
5	Janowiec Kościelny	3014	1481
6	Janowo	2556	1275
7	Kozłowo	5532	2680
8	Nidzica	20130	10248
9	Dźwierzuty	6111	3042
10	Jedwabno	3484	1742
11	Rozogi	5360	2609
12	Szczytno	13252	6604
13	Świątajno	5499	2705
14	Wielbark	6324	3090
	RAZEM	106520	53199

Źródło: www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

Spółeczeństwo na obszarze LSR starzeje się. Świadczy o tym rosnąca systematycznie liczba ludności w wieku poprodukcyjnym. To wymaga podjęcia działań w zakresie usług społecznych dla seniorów.

Tabela nr 6 Struktura wiekowa mieszkańców obszaru LGD - stan na dzień 31.12.2020 r.

Gmina	Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej)	Ludność w wieku poprodukcyjnym	Ludność w wieku nieprodukcyjnym	Ludność w wieku produkcyjnym	ogółem ludność
Działdowo	2 142	1 547	3 689	5805	9 494
Iłowo- Osada	1 441	1 374	2 815	4083	6 898
Płońska	1 010	1 083	2 093	3206	5 299
Lidzbark	2 611	2 862	5 473	8094	13 567
Janowiec Kościelny	608	620	1 228	1786	3 014
Janowo	516	545	1 061	1495	2 556
Kozłowo	1 131	994	2 125	3407	5 532
Nidzica	3 579	4 415	7 994	12136	20 130
Dźwierzuty	1 113	1 213	2 326	3785	6 111
Jedwabno	659	667	1 326	2158	3 484
Rozogi	1 130	869	1 999	3361	5 360
Szczytno	3 075	1 970	5 045	8207	13 252
Świątajno	1 037	1 158	2 195	3304	5 499
Wielbark	1 393	1 026	2 419	3905	6 324
Razem	21 445	20 343	41 788	64732	106 520

Źródło: www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

Na podstawie powyższych danych określa się punktowy wskaźnik udziału liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym (na potrzeby nowego programowania PROW): 3,23

Wszystkie gminy sąsiadują ze sobą tworząc jednorodne, spójne społecznie i funkcjonalnie terytorium, które charakteryzuje się wspólnymi tradycjami, lokalną tożsamością, poczuciem przynależności i wspólnymi potrzebami oraz oczekiwaniami. Te potrzeby i oczekiwania zdiagnozowane zostały podczas opracowywania LSR, w ramach konsultacji i spotkań focusowych. Gminy łączą także więzi gospodarcze, przenikający się rynek pracy, realizowane wspólne inicjatywy. Cały obszar objęty jest spójnymi i kompleksowymi programami wspierania rozwoju przedsiębiorczości przez fundusze poręczeniowe i pożyczkowe oferowane przez Nidzicką Fundację Rozwoju NIDA oraz Działdowską Agencję Rozwoju S.A. oraz wspieraniem rozwoju ekonomii społecznej przez Ośrodek Rozwoju Ekonomii Społecznej w Nidzicy.

W 13 z 14 gmin członkowskich w LGD, liczba mieszkańców na przestrzeni ostatnich 5 lat zmalała. Największy spadek zanotowano w gminach Kozłowo i Płońska. W jednej gminie wiejskiej (Szczytno) liczba mieszkańców wzrosła.

Tabela nr 7 Migracje na obszarze LGD - stan na dzień 31.12.2020 r.

Gmina	zameldowania	wymeldowania	Liczba mieszkańców łącznie
Działdowo	126	135	9 494
Iłowo- Osada	55	88	6 898
Płońska	39	87	5 299
Lidzbark	93	165	13 567

Janowiec Kościelny	26	32	3 014
Janowo	17	43	2 556
Kozłowo	35	103	5 532
Nidzica	244	285	20 130
Dźwierzuty	60	95	6 111
Jedwabno	26	33	3 484
Rozogi	25	57	5 360
Szczytno	285	170	13 252
Świątajno	40	62	5 499
Wielbark	59	96	6 324
Razem	1 130	1 451	106 520

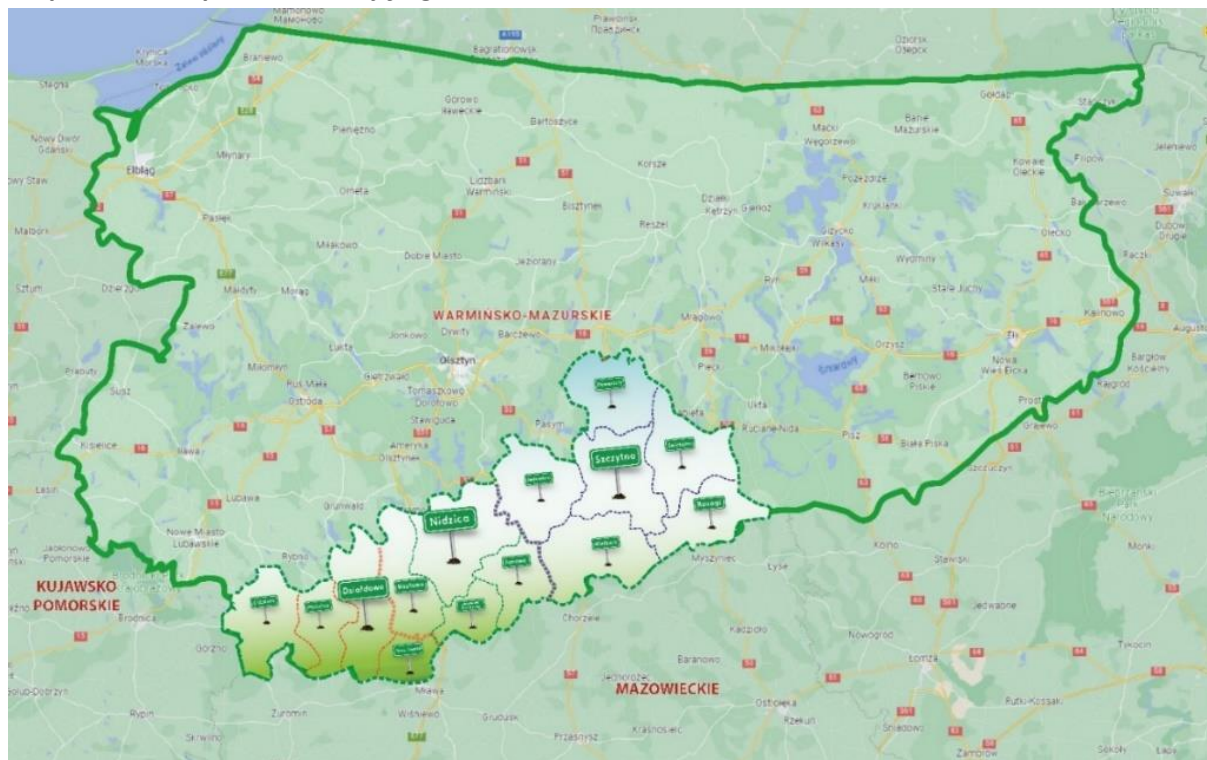
Źródło: www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

Na podstawie powyższych danych określa się punktowy wskaźnik migracji na obszarze LSR (na potrzeby nowego programowania PROW): 4,48

Obszar działalności Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy” jest obszarem spójnym nie tylko pod względem kulturowym, przyrodniczym, komunikacyjnym i geograficznym, ale także pod względem występowania problemów społecznych i gospodarczych, które zostały zdiagnozowane podczas opracowywania Lokalnej Strategii Rozwoju. Jest to obszar, w którym występują **spójne zasoby lokalne do rozwoju turystyki**: krajobraz, szata przyrodnicza, uwarunkowania historyczno – kulturowe, charakterystyczna zabudowa i architektura.

Spójność przestrzenną obszaru objętego LSR z zaznaczeniem granic poszczególnych gmin przedstawia poniższa mapa obszaru.

Mapa nr 1 : Mapa obszaru objętego LSR

Źródło: opracowanie własne

Spójność przyrodniczo - krajobrazowa

Obszar charakteryzuje się wspólnymi cechami krajobrazu, szaty przyrodniczej, występującymi gatunkami fauny i flory. O spójności obszaru świadczy także jego wyjątkowe położenie w województwie warmińsko – mazurskim, ponieważ jest to teren, który nazywany jest bramą wjazdową na Mazury granicząc od południa i zachodu z Mazowszem i woj. kujawsko – pomorskim.

Unikatowość obszaru potwierdza wysoki odsetek obszarów prawnie chronionych (parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, rezerваты przyrody, obszar Natura 2000). Spójne są zasoby przyrodnicze, szlak dziedzictwa kulturowego oraz inicjatywy rozwoju turystyki wiejskiej w ramach sieci „wiosek tematycznych”. Prowadzona jest wspólna promocja i prezentacja walorów regionu oraz zaangażowanie wszystkich środowisk w budowanie i promocję produktów turystycznych. Cały obszar LGD to teren charakteryzujący się dobrym stanem jakości powietrza, o dużym potencjale rozwoju produkcji zdrowej żywności ekologicznej i jakościowej ze względu na strukturę gospodarstw rolnych, tradycyjne metody upraw, oraz kulturowe bogactwo wsi.

Spójność historyczno- kulturowa

Obszar Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy” stanowi pogranicze wielu kultur. Wielokulturowość obszaru widoczna jest w tradycjach, obiektach dziedzictwa kulturowego, zabytkach materialnych. Bogactwo kultury materialnej opartej na historii i tradycjach jest bardzo istotnym aspektem, tworzącym spójne zasoby dla rozwoju turystyki i kreowania innowacyjnych produktów turystycznych. Charakterystyczna jest także zabudowa i architektura Mazur oraz pogranicza z zachowanymi jeszcze w południowej części obszaru zabudowaniami pobożańskiej szlachty. Zachowane liczne zespoły dworskie na terenach wiejskich, które przez kilkadziesiąt lat pełniły rolę siedzib PGR, są także charakterystyczną cechą obszaru LGD. Obszar jest zintegrowany, także poprzez organizację wspólnych wydarzeń, wspólne tradycje z zachowaniem folkloru. Są one podstawą zintegrowanych produktów turystycznych (szlak dziedzictwa kulturowego obejmującego obszar wszystkich gmin LGD) oraz inicjatyw o charakterze klastrowym (Mazurska spizarnia).

Spójność społeczna

Z diagnozy przeprowadzonej podczas spotkań w procesie opracowania strategii dla obszaru LGD wynika, że wspólne dla całego obszaru LGD są także problemy i potrzeby społeczne. Z najistotniejszych problemów podnoszonych przez mieszkańców wszystkich gmin jest niski poziom aktywności lokalnych społeczności, starzenie się społeczeństwa, mała ilość miejsc pracy dla młodzieży, utrudniony dostęp do edukacji. Spójne jest także postrzeganie szans rozwojowych i potrzeby mieszkańców w zakresie rozwoju rolnictwa ekologicznego i produkcji zdrowej żywności.

Spójność gospodarcza

Wspólną cechą jest także struktura gospodarki, w której 99,11% stanowią małe i mikroprzedsiębiorstwa. Przez okres kilkudziesięciu lat, do przemian w 1990 roku funkcjonowały tutaj państwowe gospodarstwa rolne, w tym jedno z dwóch największych w Polsce kombinatów rolnych „ŁYNA” w Nidzicy i „MAZURY” w Szczytnie. Wspólną cechą obszaru jest charakter gospodarki. Głównym działem gospodarki jest rolnictwo, dawniej w zdecydowanej większości we władaniu państwowych gospodarstw rolnych, a obecnie niemal w całości są to gospodarstwa indywidualne. To także teren, który ma wspólną przeszłość gospodarczą, dawniej wyróżniający się różnorodnością rzemieślniczą, do której nawiązują dzisiaj mieszkańcy, inicjując projekty z zakresu dziedzictwa kulturowego. Powiązania gospodarcze dotyczą koncentracji wokół trzech miast powiatowych: Działdowa, Nidzicy i Szczytna.

Rozdział III.

Partycypacyjny charakter LSR

Przebieg przeprowadzenia konsultacji LSR

Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia LGD "Brama Mazurskiej Krainy" jest dokumentem opracowanym przy aktywnym udziale mieszkańców obszaru LGD oraz w ramach szerokich konsultacji społecznych. Dla

zapewnienia partycypacyjnego charakteru LSR i zagwarantowania udziału społeczności lokalnej na każdym kluczowym etapie tworzenia LSR, zastosowane zostały różnorodne metody konsultacji i społecznego włączenia: ankiety, ogłoszenia, spotkania focusowe, ankiety on-line, spotkanie w formule open space on line. Zastosowanie powyższych metod zapewniło partycypacyjną diagnozę, definiowanie przez uczestników konsultacji potrzeb i problemów, identyfikację szans i wyznaczanie celów podczas bezpośrednich spotkań w formie warsztatowej w każdej gminie należącej do LGD. Konsultacje społeczne odbywały się w dniach od 30 sierpnia 2022 roku do 29 maja 2023 roku na terenie wszystkich 14 gmin należących do Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”. W każdym spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele sektora społecznego, publicznego, gospodarczego i mieszkańców. Osoby te reprezentowały różne środowiska społeczne: członkowie kół gospodyń wiejskich, przedstawiciele organizacji młodzieżowych organizacji pozarządowych, ochotniczych straży pożarnych, klubów seniora i uniwersytetu III wieku, przedstawiciele Ośrodka Wspierania Ekonomii Społecznej. Spotkania odbywały się w terminach i w miejscach, które przedstawiono w poniższej tabeli.

Terminy i miejsca podane były do publicznej wiadomości na stronie LGD, zamieszczono ogłoszenia o spotkaniach na wiejskich tablicach ogłoszeń, wysłano zaproszenia do wszystkich członków LGD oraz organizacji pozarządowych i przedsiębiorców z bazy firm i organizacji prowadzonych przez LGD oraz OWES. Promocję spotkań prowadziły także samorządy lokalne na swoim terenie.

Tabela nr 8 Harmonogram spotkań konsultacyjnych w okresie od 30 sierpnia 2022 r. do 29 maja 2023 r.

Gmina	Data i godzina warsztatów	Miejsce organizacji warsztatów
Gmina Szczytno	06.09.2022 r., godz. 10.00	Świetlica Wiejska w Kamionku, Kamionek 5A, 12-100 Szczytno
Gmina Dźwierzuty	06.09.2022 r., godz. 13.00	Urząd Gminy ul. Niepodległości 6, 12-120 Dźwierzuty
Gmina Jedwabno	08.09.2022 r., godz. 13.00	Gminny Ośrodek Kultury ul. 1 Maja 63 12-122 Jedwabno
Gmina Wielbark	08.09.2022 r., godz. 10.00	Urząd Miejski ul. Grunwaldzka 2 12-160 Wielbark
Gmina Rozogi	13.09.2022 r., godz. 13.00	Urząd Gminy ul. Wojciecha Kętrzyńskiego 22 12-114 Rozogi
Gmina Świętajno	13.09.2022 r., godz. 10.00	Urząd Gminy Ul. Grunwaldzka 15, 12-140 Świętajno
Gmina Działdowo	30.08.2022 r., godz. 13.00	Urząd Gminy ul. Księżodworska 10 13-200 Działdowo
Gmina Iłowo-Osada	30.08.2022 r., godz. 10.00	Gminny Ośrodek Kultury i Sportu ul. Stanisława Staszica 1, 13-240 Iłowo-Osada
Gmina Płońska	02.09.2022 r., godz. 10.00	DOM PRACY TWÓRCÓW ul. Dworcowa 50, 13-206 Płońska

Gmina Lidzbark	02.09.2022 r., godz. 13.00	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Lidzbarku ul. Sądowa 23, 13-230 Lidzbark
Gmina Nidzica	20.09.2022 r., godz.10.00	Gospoda Ptasie Radio Kamionka 5, 13-100 Nidzica
Gmina Kozłowo	20.09.2022 r., godz. 13.00	Gminny Centrum Kultury i Sportu ul. Nidzicka 31 13-240 Kozłowo
Gmina Janowiec Kościelny	15.09.2022 r., godz. 13.00	Urząd Gminy Janowiec Kościelny 62 13-111 Janowiec Kościelny
Gmina Janowo	15.09.2022 r., godz. 10.00	Urząd Gminy ul. Przasnyska 14 13-113 Janowo
Spotkanie on-line	18.10.2022r., godz. 11.00 25.10.2022r., godz. 12.00	Pl. Wolności 1 13-100 Nidzica
Przedsiębiorcy, przedsiębiorstwa społeczne z obszaru LGD	25.05.2023r., godz. 9.00	Gospoda „Ptasie Radio” Kamionka 5 13-100 Nidzica
Organizacje pozarządowe, instytucje publiczne, parafie z obszaru LGD	25.05.2023r., godz. 13.00	Gospoda „Ptasie Radio” Kamionka 5 13-100 Nidzica
Seniorzy	26.05.2023r., godz. 10.00	Gospoda „Ptasie Radio” Kamionka 5 13-100 Nidzica
Mieszkańcy Obszaru LGD	29.05.2023r., godz. 10.30	Zamek Nidzica ul. Zamkowa 2 13-100 Nidzica

Źródło: opracowanie własne

Wykorzystanie adekwatnych do potrzeb partycypacyjnych metod konsultacji na każdym kluczowym etapie prac nad opracowaniem LSR

Wszystkie spotkania konsultacyjne miały charakter warsztatowy i obejmowały zagadnienia:

- 1) I etap - partycypacyjny model definiowania potrzeb i problemów - analiza mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń,
- 2) II – etap partycypacyjny model definiowania założeń strategicznych - budowanie matrycy celów strategicznych i LSR, grup docelowych, planowanych przedsięwzięć i kluczowych wskaźników.

W konsultacjach w powyższym okresie uczestniczyło razem 221 mieszkańców (147 kobiet i 74 mężczyzn), w tym: 101 osób z sektora społecznego, 42 z sektora gospodarczego, 78 z sektora publicznego.

- 3) III etap – prezentacja wyników konsultacji w gminach- zamieszczenie podsumowania warsztatów na stronie internetowej Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”.

Przeprowadzono także badania ankietowe w zakresie określania strategicznych celów i ich hierarchii, poszukiwania rozwiązań i sposobów realizacji strategii, określaniu skutecznych metod komunikacji we wdrażaniu LSR oraz formułowania wskaźników realizacji LSR i identyfikacji grup docelowych. Odbyły się spotkania focusowe z organizacjami pozarządowymi, seniorami i młodzieżą, wykorzystano ankiety oraz konsultacje on-line.

Wyniki ze wszystkich form konsultacji zostały wykorzystane w opracowaniu każdej części LSR z uwzględnieniem wniosków, uwag i propozycji z zastosowaniem metody największej liczby wskazań.

Z uwagi na szczególną sytuację panującą pandemiczną w regionie, i z uwagi na bezpieczeństwo pracowników i uczestników konsultacji, wykorzystano poza bezpośrednimi spotkaniami, także alternatywną formułę konsultacji społecznych w postaci badań ankietowych wysyłanych drogą e-mailową przy respektowaniu zasad równości kobiet i mężczyzn, równości szans i niedyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek i orientację seksualną. Wszystkie pomieszczenia, w których odbywały się bezpośrednie spotkania konsultacyjne dostosowane były dla osób z niepełnosprawnościami. Na każdym walnym zebraniu członków prezentowano kolejne kroki, zbierano uwagi, propozycje, wnioski. Poza formalnymi spotkaniami, wykorzystywane były także nieformalne formy komunikacji mailowej, bezpośrednich spotkań, spotkań „przy okazji”. LSR została opracowana w ramach pogłębionego partnerstwa i w takim samym procesie będzie wdrażana.

Analiza przyjęcia bądź odrzucenia wniosków z konsultacji

Wszystkie wnioski zgłoszone przez uczestników konsultacji poddane zostały analizie w zakresie możliwości i zasadności ich wdrożenia w LSR. W ostatecznym kształcie LSR, przyjętych celów strategicznych, przedsięwzięć, określenia grup docelowych i podziale środków uwzględniono wszystkie zagadnienia, które uwzględniały zidentyfikowane problemy i szanse oraz były spójne dla określenia celów i przedsięwzięć.

Tabela nr 9 Podstawowe dane z konsultacji społecznych w okresie 30.08.2022 r. – 29.05.2023 r.

Zagadnienia	Zgłaszane wnioski
Uczestnicy konsultacji	Członkowie kół gospodyń wiejskich, ochotniczych straży pożarnych, przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorcy, młodzież (uczniowie szkół średnich i studenci), seniorzy, rolnicy, pszczelarze, urzędnicy.
Problemy	- Rynek pracy niedostosowany do oczekiwań młodych ludzi w zakresie oferowanych stanowiska pracy, poziomu wynagrodzeń; - Brak integracji usług społecznych; - Problemy z tworzeniem miejsc pracy na obszarach słabo skomunikowanych; - Niski stopień wykorzystania walorów przyrodniczych dla wdrażania działań rozwojowych.
Koncepcje i propozycje przedsięwzięć	Usługi dla seniorów, profilaktyka prozdrowotna, zajęcia pozaszkolne dla dzieci i działania na rzecz młodzieży, szkolenia dla liderów, infrastruktura kulturalna, tworzenie miejsc- przestrzeni integracji, tereny do rekreacji i wypoczynku, zajęcia świetlicowe, wsparcie organizacji pozarządowych, wykorzystanie potencjału przedsiębiorstw społecznych, usprawnienie komunikacji, infrastruktura sportowa, odnowa miejsc pamięci, mała gastronomia, szlak ogrodów, innowacyjne produkty turystyczne – „paszport” na Mazury, wioski inteligentne, wioski tematyczne, teatr wiejski.

Źródło: opracowanie własne

W LSR uwzględniono zebrane opinie mieszkańców do zaplanowania celów, przedsięwzięć i zaplanowania budżetu LSR, w szczególności w obszarach: poprawy dostępu do usług dla lokalnych społeczności, przygotowania koncepcji wiosek inteligentnych, poprawy dostępu do infrastruktury publicznej, włączenie społeczne osób będących w niekorzystnej sytuacji, działań na rzecz młodzieży i seniorów.

Wykorzystanie danych z konsultacji społecznych do opracowania LSR

Do opracowania LSR wykorzystane zostały wyniki przeprowadzonych badań ankietowych oraz dane z konsultacji społecznych. W procesie konsultacji wykorzystano także bezpośrednie spotkania z mieszkańcami podczas wydarzeń gminnych, np. grzybobranie w Wielbarku, koncert Zespołu Pieśni i Tańca w Jedwabnie, święto pieczonego ziemniaka w Janowcu Kościelnym, święto palmy wielkanocnej w Rozogach, pikniku naukowego w Kamionce, spotkań ze stypendystami Nidzickiego Funduszu Lokalnego. Dostępność do konsultacji, różnorodność zastosowanych form i metod przyczyniło się do dużego udziału mieszkańców w pracach nad przygotowaniem ostatecznego kształtu Lokalnej Strategii Rozwoju.

Ostatnim etapem partycypacyjnego opracowywania LSR, były spotkania po zakończeniu konsultacji początkowych na etapie diagnozy, formułowania celów, zbierania wniosków z konsultacji, odbyły się spotkania konsultacyjne opracowanego dokumentu – pełnej wersji LSR. Spotkania takie odbyły się w maju 2023 roku z przedstawicielami biznesu, samorządów lokalnych, organizacji pozarządowych, w tym podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych, z młodzieżą i seniorami. Po zebraniu wniosków i uwag, Lokalna Strategia Rozwoju przedstawiona została do zatwierdzenia przez Walne Zebranie Członków dnia 29 maja 2023 roku. Razem w różnych formach konsultacji społecznych LSR uczestniczyło 221 osób.

Tabela nr 10 Zestawienie wyników konsultacji przeprowadzonych w dniach od 30.08. 2022 r. do 29.05. 2023 r.

Gmina	Liczba mieszkańców stan na dzień 31.12.2020	Liczba uczestników konsultacji Sektor publiczny	Liczba uczestników konsultacji Sektor społeczny	Liczba uczestników konsultacji Sektor gospodarczy
Szczytno	13 252	4	2	2
Dźwierzuty	6 111	11	7	3
Jedwabno	3 484	5	4	1
Wielbark	6 324	6	4	1
Rozogi	5 360	9	5	1
Świątajno	5 499	3	4	2
Działdowo	9 494	6	1	6
Iłowo-Osada	6 898	4	2	2
Płońnica	5 299	7	1	1
Lidzbark	13 567	2	3	3
Nidzica	20 130	7	54	17
Kozłowo	5 532	2	3	1
Janowiec Kościelny	3 014	6	6	1
Janowo	2 556	6	5	1
Razem	106 520	78	101	42

Źródło: opracowanie własne

Lokalna Strategia Rozwoju będzie systematycznie monitorowana i oceniana z udziałem mieszkańców. Na bieżąco będzie prowadzony monitoring prowadzonych usług doradczych i animacyjnych (ankiety odbiorców usług). LGD będzie organizowało cykliczne spotkania z mieszkańcami w gminach z obszaru LGD, będą stoiska konsultacyjne LGD podczas wydarzeń gminnych i powiatowych. Podczas spotkań, szczególnym zadaniem będzie zachęcanie mieszkańców do wdrażania projektów innowacyjnych w obszarze przedsiębiorczości, edukacji, usług dla seniorów, ofert dla młodzieży i ekonomii społecznej oraz do realizacji projektów partnerskich i w partnerstwie. Animator LGD, organizował będzie cykliczne spotkania z mieszkańcami, podczas których prezentowane będą przykłady działań innowacyjnych jako inspiracja do tworzenia i wdrażania innowacyjnych rozwiązań w ramach LSR. Animacja skupiała się będzie na zwiększeniu zaangażowania mieszkańców w realizację LSR oraz podejmowanie inicjatyw spójnych z celami LSR. W działaniach animacyjnych, zastosowana zostanie metoda animacji społeczności lokalnych na rzecz dobra wspólnego, które opiera się na czterech fundamentach: **diagnozie społeczności lokalnej, wspólnej wizji, partnerstwie lokalnym oraz korzyściach społecznych**. Diagnoza pozwoli określić potrzeby i potencjał społeczności lokalnych i stworzy możliwość sformułowania wspólnej wizji, która połączy mieszkańców i pozwoli zbudować partnerstwo lokalne, złożone z instytucji, firm, organizacji i osób, które chcą tę wizję realizować. Pracownik LGD – animator, „Bramy Mazurskiej Krainy”, został przeszkolony w stosowaniu tej metody animacyjnej.

LGD będzie także aktywnie włączało mieszkańców do zgłaszania inicjatyw, wniosków, propozycji działań i uwag podczas wydarzeń organizowanych przez Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej w Nidzicy. Organizowane będą wspólne przedsięwzięcia, wydarzenia, konferencje z udziałem wszystkich członków LGD. LSR 2023-2027 będzie wdrażana zgodnie z zasadami:

- 1/ zasadą włączania mieszkańców w procesie wdrażania i ewaluacji
- 2/ zasadą koncentracji wsparcia strategicznego – w LSR wybrano najważniejsze dla rozwoju obszaru LGD cele oraz podporządkowano im przedsięwzięcia, które uznane zostały za priorytetowe
- 3/ zasadą partnerskiej współpracy – LSR zakłada realizację projektów realizowanych w partnerstwie w wybranych obszarach problemowych i tematycznych, projektów które rozwiązują zidentyfikowane problemy, rozwijają potencjał LGD i zapewniających najbardziej efektywne wykorzystywanie środków publicznych
- 4/ zasadą zachowania spójności z celami strategii Partnerstwa Południowe Mazury, Strategii rozwoju województwa warmińsko – mazurskiego oraz politykami rozwoju określonymi w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, i Strategii na rzecz odpowiedzialnego biznesu.

Rozdział IV.

Analiza potrzeb i potencjału LSR

A. Najważniejsze obszary, na które może mieć wpływ LSR

Potrzeby rozwojowe i potencjały obszaru zbadano dla poszczególnych grup statystycznych w ujęciu:

a/ rozwoju gospodarczego – obszar o dużym potencjale rozwijania przedsiębiorczości opartej o lokalne zasoby przyrodnicze i kulturowe, tradycje gospodarcze południowych Mazur. Ważnym potencjałem rozwojowym w sferze przedsiębiorczości są walory środowiska oraz położenie. Do istotnych potrzeb rozwojowych należy innowacyjna edukacja ekonomiczna, kreowanie innowacyjnych produktów i usług, dostępność różnych form inkubowania, przedsiębiorczości, wdrażanie technologii cyfrowych i środowiskowych w tym wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii

b/ rozwoju społecznego – obszar o zróżnicowanych warunkach życia, starzeniem się społeczeństwa, migracjami młodych ludzi. Obszar o wysokim potencjale społecznym do budowania kapitału społecznego opartego o dobro wspólne, ze zdolnościami do samorozwoju i aktywności. Wymagane jest niezbędne wsparcie w zabezpieczeniu wysokiej jakości usług społecznych, w tym dla grup w szczególnie trudnej sytuacji, ludzi młodych i seniorów.

W określeniu potrzeb rozwojowych i potencjałów obszaru wdrażania LSR wykorzystano dane statystyczne, opracowania własne oraz wnioski zgłaszane podczas spotkań konsultacyjnych.

A.1. Zagospodarowanie przestrzenne

Obszar LGD „Brama Mazurskiej Krainy” obejmuje Południowe Mazury, 14 gmin członkowskich z 3 sąsiadujących powiatów: działdowskiego, nidzickiego, szczycieńskiego. Obszar funkcjonowania LGD przecina z północy na południe trasa S7 łącząca Warszawę z Gdańskiem, która przechodzi tuż obok Nidzicy. W podobny sposób przebiega również zelektryfikowana linia kolejowa Warszawa –Działdowo - Olsztyn, posiadająca połączenie z magistralą kolejową Warszawa – Gdańsk.

Gminy wchodzące w skład LGD są ulokowane po obu stronach drogi wojewódzkiej 545, która przecina trasę S7 pod kątem prostym. Gminy należące do LGD są więc połączone dogodną siecią komunikacyjną, która w naturalny sposób łączy partnerów i zapewnia łatwe podróżowanie – zarówno mieszkańcom, jak i turystom. Dobrze rozbudowana jest sieć drogowa na obszarze LGD, jednak niewystarczająca jest liczba połączeń kolejowych (zawieszono całkowicie połączenia kolejowe pomiędzy Nidzicą i Szczytnem). Występują także braki w zakresie infrastruktury technicznej jeszcze w wielu miejscowościach (sieci wodno – kanalizacyjne, drogi gminne, oświetlenie uliczne), które utrudniają rozwój przedsiębiorczości.

Korzystnym rozwiązaniem komunikacyjnym było uruchomienie w 2016 roku portu lotniczego w Szymanach. Niewątpliwie ma to korzystny wpływ na perspektywę rozwoju przedsiębiorczości na obszarze LSR, w tym rozwoju usług turystycznych.

Tabela nr 11: Układ przestrzenny obszaru LGD „Brama Mazurskiej Krainy” – stan na 31.12.2020 r.

POWIAT	GMINA	RODZAJ GMINY	MIASTA DO 20 TYS . MIESZKAŃCOW	SIEDZIBA GMINY	LICZBA SOŁECTW
działdowski	Działdowo	Wiejska	-	Działdowo	31
	Iłowo-Osada	Wiejska	-	Iłowo-Osada	15
	Lidzbark	Miejsko - wiejska	Lidzbark	Lidzbark	24
	Płońska	Wiejska	-	Płońska	15
nidzicki	Janowiec Kościelny	Wiejska	-	Janowiec Kościelny	30
	Janowo	Wiejska	-	Janowo	15
	Kozłowo	Wiejska	-	Kozłowo	31
	Nidzica	Miejsko - wiejska	Nidzica	Nidzica	34
szczycieński	Dźwierzuty	Wiejska	-	Dźwierzuty	19
	Jedwabno	Wiejska	-	Jedwabno	18
	Rozogi	Wiejska	-	Rozogi	16
	Szczytno	Wiejska	-	Szczytno	32
	Świątajno	Wiejska	-	Świątajno	15
	Wielbark	Miejsko - wiejska	Wielbark	Wielbark	22
RAZEM SOŁECTW					317

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BIP urzędów gmin, www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

Układ osadniczy skoncentrowany jest wokół ośrodków miejskich oraz miejscowości stanowiących siedziby gmin. Średnia gęstość zaludnienia na obszarze LGD wynosi 30,9 osób na kilometr kwadratowy. Gęstość zaludnienia na obszarach wiejskich jest zróżnicowana od bliskości obszaru do dużych ośrodków aglomeracyjnych. Najwyższa gęstość zaludnienia występuje w gminie wiejskiej Iłowo – Osada (66,5) oraz w gminach miejsko – wiejskich: Lidzbark

(53,2) i Nidzica (53,1). W czterech gminach: Janowo, Jedwabno, Świętajno i Wielbark, gęstość zaludnienia nie przekracza 20 osób na kilometr kwadratowy.

Niska gęstość zaludnienia na obszarach wiejskich LGD, stanowi poważny problem w planowaniu i zapewnieniu dostępu do usług społecznych dla mieszkańców rozwoju obszaru:

- brak dostatecznego zabezpieczenia mieszkańców w infrastrukturę komunalną i społeczną;
- niskie dochody własne i obciążenia gmin nie są wystarczające do zapewnienia wszystkim mieszkańcom podstawowej infrastruktury, w tym społecznej, publicznej, bezpieczeństwa, komunikacji drogowej uwzględniającej ruch jednośladowy;
- utrudniony dostęp mieszkańców do infrastruktury społecznej: zdrowia, edukacji, kultury, rekreacji, organizacji czasu wolnego, usług socjalnych;
- utrudniony dostęp do rynku pracy, ze względu na wykluczenie komunikacyjne (brak stałych, publicznych połączeń komunikacyjnych) wielu mieszkańców, którzy nie posiadają własnych pojazdów, w szczególności kobiet, seniorów, ludzi młodych, osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów.

Bardzo ważną rolę w kształtowaniu i planowaniu zagospodarowania przestrzennego obszarów wiejskich odrywają obecnie funkcjonujące „wioski tematyczne” oraz planowane do wdrożenia inteligentne wioski (SMART VILLAGE). W perspektywie 2014-2020 zaplanowano opracowanie 10 koncepcji wsi inteligentnych, w nowym okresie 2023-2027 także 10 koncepcji.

A.2. Stan infrastruktury w kontekście potrzeb rewitalizacji jako kompleksowego procesu społecznego, gospodarczego, środowiskowego, przestrzenno- infrastrukturalnego

Rewitalizacja to proces społeczny, gospodarczy, środowiskowy i przestrzenno- infrastrukturalny, który zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właściciele nieruchomości, organy władzy publicznej, itp.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością.

Dla obszaru LGD jako zintegrowanego obszaru stan infrastruktury został zweryfikowany na poziomie publicznym (ocena samorządów lokalnych) oraz społecznym (ocena jakości życia w poszczególnych kryteriach podczas spotkań konsultacyjnych).

Tabela nr 12 Stan infrastruktury w kontekście potrzeb rewitalizacji

TYP INFRASTRUKTURY	Zadowolająca	Wymaga interwencji Popraw funkcjonalności	Wymaga interwencji Nowe inwestycje
Edukacja			
Infrastruktura – instytucje kultury, aktywizacja ludzi młodych/ oferta kulturalna			
Infrastruktura – aktywność fizyczna / rekreacja / wypoczynek/ turystyka			
Infrastruktura – opieka i włączenie społeczne osób starszych/oferta dla osób 50+			
Infrastruktura opieki zdrowotnej			
Infrastruktura – lokale gastronomiczne, miejsca noclegowe			

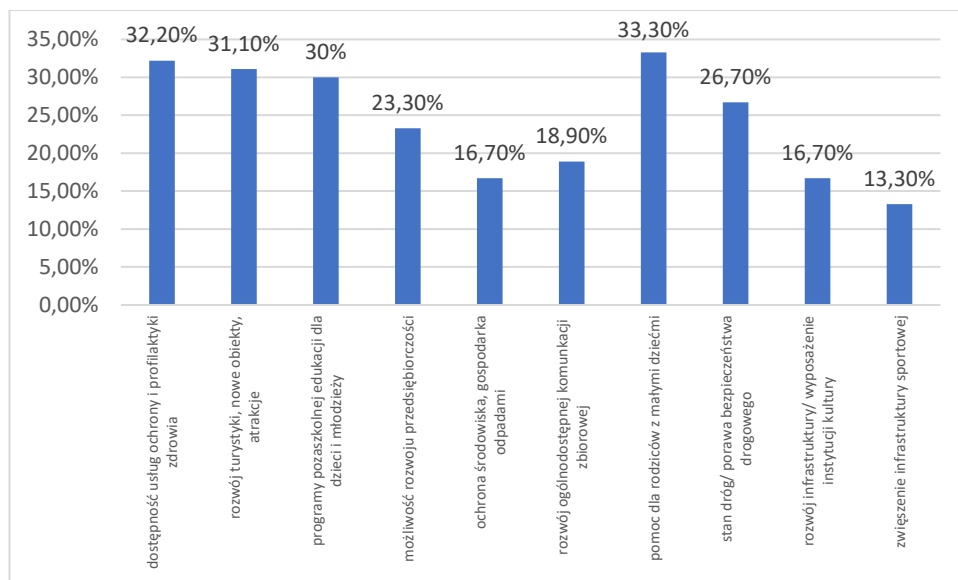
Infrastruktura drogowa, w tym stan dróg, infrastruktura ścieżek pieszych, rowerowych			
Infrastruktura techniczna: wodociągi, kanalizacja, gazyfikacja			

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych i wniosków z ewaluacji

Zestawienie ocen stanu infrastruktury w kontekście potrzeb rewitalizacji, wskazuje na potrzebę interwencji i wsparcia w ramach LSR przedsięwzięć z zakresu edukacji, opieki społecznej, włączenia społecznego osób starszych, aktywizacji młodzieży, aktywności fizycznej i rekreacji, opieki socjalnej, opieki zdrowotnej.

Podczas badania ankietowego przeprowadzonego w procesie opracowywania LSR, mieszkańcy wskazali również obszary, w których powinno się zwiększyć wsparcie (ankietowani mogli wskazać 5 obszarów).

Wykres 1 Obszary wymagające wsparcia w ramach LSR

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych

Ankietowani wskazali jako najważniejsze potrzeby, wsparcie w obszarach usług społecznych w zakresie opieki dla rodziców z małymi dziećmi, profilaktyki i ochrony zdrowia, edukacji oraz rozwoju turystyki. Te potrzeby są zgodne ze wskazaniami podczas spotkań konsultacyjnych.

Tabela nr 13 Potrzeby, zasoby potencjały – zestawienie wyników konsultacji

Potrzeby	Tworzenie nowych miejsc pracy dla mieszkańców wsi.
	Aktywizacja zawodowa kobiet, osób z grup w niekorzystnej sytuacji, seniorów oraz osób młodych do 25 roku życia.
	Wspieranie funkcjonujących firm w dywersyfikacji działalności, wdrażaniu nowoczesnych technologii, innowacyjnych usług i produktów.
	Inkubowanie przedsiębiorczości wiejskiej i aktywności obywatelskiej.
	Rozwijanie partnerstwa trójsektorowego, partnerstwa w relacjach gospodarczych i inicjatywach społecznych na rzecz seniorów i ludzi młodych.
	Poprawa bezpieczeństwa w miejscach publicznych (plac zabaw, tereny rekreacyjne, sportowe, obiekty kulturalne).

Potencjał	Atrakcyjność inwestycyjna i zamieszkania obszaru LGD, istniejące markowe produkty turystyczne oraz sieci współpracy, umożliwiające kreowanie działalności gospodarczych opartych o potencjał sieci.
	Społeczeństwo obywatelskie, rozwój aktywności społecznej i działań samopomocowych.
	Umiejętności praktyczne osób bezrobotnych, często niepotwierdzone żadnym certyfikatem.

Źródło: opracowanie własne

Zagrożenie trwałą marginalizacją na obszarze objętym LSR, zgodnie z załącznikiem do Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2023 (dla okresu programowania 2021 – 2027 występuje na obszarze 9 gmin członkowskich LGD „Brama Mazurskiej Krainy”: Działdowo, Lidzbark, Płońska, Janowiec Kościelny, Janowo, Kozłowo, Dźwierzuty, Rozogi oraz Wielbark).

Tabela nr 14 Dochód podatkowy na mieszkańca oraz dochody i wydatki gmin na mieszkańca

Gmina	Wskaźnik G 2020	Dochody Gminy na mieszkańca 2020	Wydatki Gminy na mieszkańca 2020	Gęstość zaludnienia osób / km ²	LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI
Działdowo	1 096,55	5776,97	5288,9	34,9	TAK
Iłowo-Osada	989,73	5845,85	5432,04	66,5	NIE
Lidzbark	1 196,72	5341,43	4955,84	53,2	TAK
Płońska	1 498,72	6035,51	5842,03	32,5	NIE
Janowiec Kościelny	768,60	6752,2	7130,48	22,2	NIE
Janowo	1 069,27	6207,57	5680,06	13,3	NIE
Kozłowo	917,17	6086,34	5655,2	21,8	NIE
Nidzica	1 434,27	5909,1	5968,94	53,1	TAK
Dźwierzuty	1 208,51	5945,63	5470,92	23,2	NIE
Jedwabno	2 098,45	6518,59	6631,09	11,2	NIE
Rozogi	802,01	6528,66	6836,97	23,9	NIE
Szczytno	1 480,27	5355,11	4878,98	38,3	NIE
Świątajno	1 438,04	5661,71	5980,01	19,7	NIE
Wielbark	1 534,61	7017,56	6369,09	18,2	NIE
ŚREDNIA WARTOŚĆ WSKAŹNIKA G	1 252,35	6 070,16	5 865,75	30,9	

źródło: Ministerstwo Finansów, www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

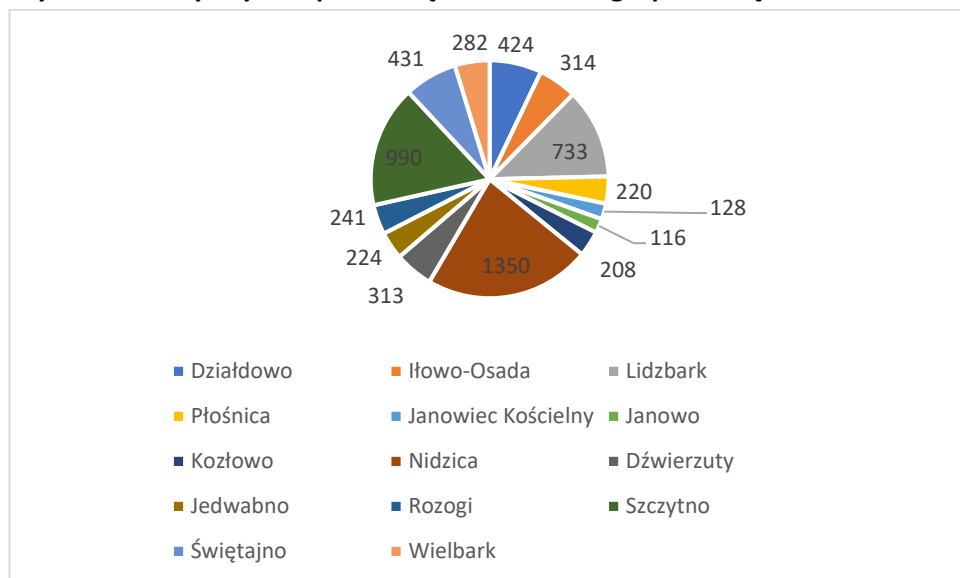
Na etapie przygotowania LSR 2023 - 2027 dysproporcje finansowe samorządów lokalnych, w zakresie dostępności środków (dochody), i dochodów mieszkańców (wskaźnik G) w większości gmin obszaru LGD utrzymują się na zbliżonym poziomie, przy średniej wartości 1252,35 . W najlepszej sytuacji jest gmina Jedwabno (2098,45), a najtrudniejszej dwie gminy wiejskie Janowiec Kościelny (768,60) i gmina wiejska Rozogi (802,01).

A.3. Charakterystyka gospodarki

Do kluczowych dziedzin gospodarki należy przemysł i budownictwo, a do głównych branż rozwojowych na obszarze Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy” zidentyfikowanych podczas opracowywania LSR, należą:

- przemysł drzewny i meblarski oraz pochodne działalności : stolarstwo, produkcja galanterii drewnianej
- przemysł metalowy, w szczególności produkcja ze stali nierdzewnej, ślusarstwo
- budownictwo i usługi budowlane
- usługi turystyczne (hotelarstwo, gastronomia, biura turystyczne, wioski tematyczne).

Wykres 2 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na obszarze LGD - stan na dzień 31.12.2020 r.

Źródło: www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

Jak wynika z powyższych zestawień, na dzień 31.12.2020 r. na terenie LSR zarejestrowanych było 5974 podmiotów prywatnych i osób prowadzących działalność gospodarczą na własny rachunek. W tej liczbie 5 241 firm, to firmy osób fizycznych, które stanowiły 81,52% ogółu firm sektora prywatnego.

Tabela nr 15 Przedsiębiorczość na obszarze LSR

Gminy	Liczba przedsiębiorstw poniżej 50 pracowników	Podmioty gospodarcze w REGON		Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą		Ogółem ludność 2020
		2016	2020	2016	2020	
Działdowo	527	422	531	320	424	9 494
Iłowo-Osada	414	359	419	252	314	6 898
Płońska	293	268	293	195	220	5 299
Lidzbark	938	875	948	664	733	13 567
Janowiec Kościelny	159	176	160	145	128	3 014
Janowo	164	165	165	115	116	2 556
Kozłowo	289	277	291	195	208	5 532
Nidzica	1 847	1777	1877	1243	1350	20 130
Dźwierzuty	404	325	404	241	313	6 111
Jedwabno	279	254	281	200	224	3 484
Rozogi	298	257	299	201	241	5 360
Szczytno	1 132	924	1138	784	990	13 252
Świątajno	530	457	533	358	431	5 499
Wielbark	339	272	342	215	282	6 324
RAZEM	7 613	6 808	7 681	5 128	5 974	106 520

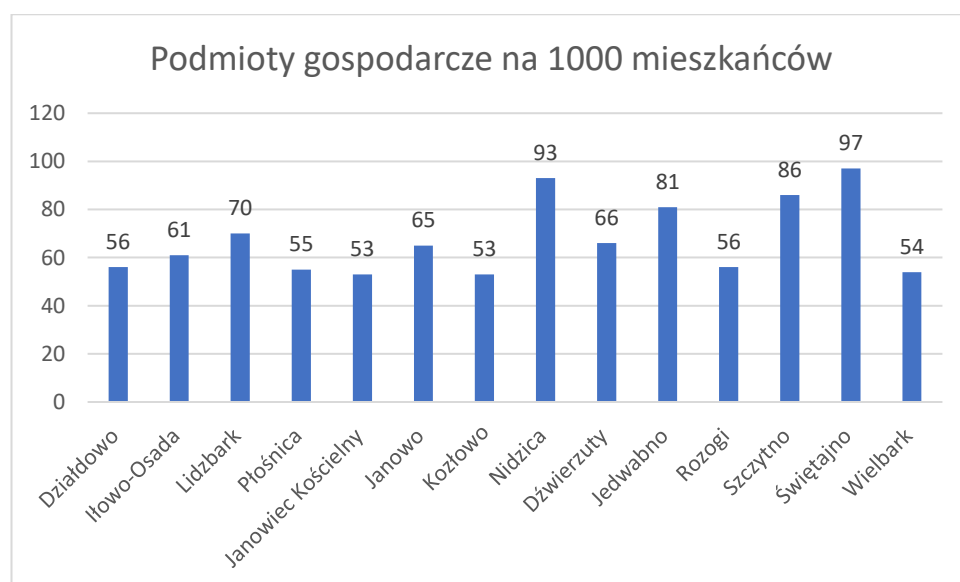
Źródło: www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

Na podstawie powyższych danych określa się punktowy wskaźnik udziału przedsiębiorstw zatrudniających do 50 pracowników w liczbie mieszkańców obszaru LSR (na potrzeby nowego programowania PROW): 3,49

Pomimo wskazywania szans rozwoju oraz występujących trendów, w niewielkim stopniu rozwija się przetwórstwo rolno – spożywcze oraz przedsiębiorczość związana z wykorzystywaniem potencjału i walorów przyrodniczych, rolnictwa ekologicznego, dziedzictwa kulturowego, wielokulturowości i położenia. Niewiele jest także firm, które wykorzystują nowoczesne technologie i innowacyjne rozwiązania w swojej działalności. Najwięcej innowacyjnych rozwiązań i praktycznych zastosowań odnotowuje się w grupie przedsiębiorstw branży metalowej (produkcja sprzętów i urządzeń ze stali nierdzewnej) oraz drzewnej. Wyjątkowe miejsce w innowacyjności lokalnej gospodarki odgrywają także „wioski tematyczne”, których działalność gospodarcza związana jest ściśle z wykorzystywaniem lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych i kulturowych.

Struktura gospodarcza determinuje plan działania w zakresie wsparcia przedsiębiorczości w ramach LSR. Najwięcej firm funkcjonuje w Gminie Nidzica oraz w Gminie Świętajno. Analizując liczbę podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców, można stwierdzić, że największy odsetek firm znajduje się w gminach: Świętajno, Nidzica, Szczytno, Jedwabno i Lidzbark.

Wykres 3 Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców

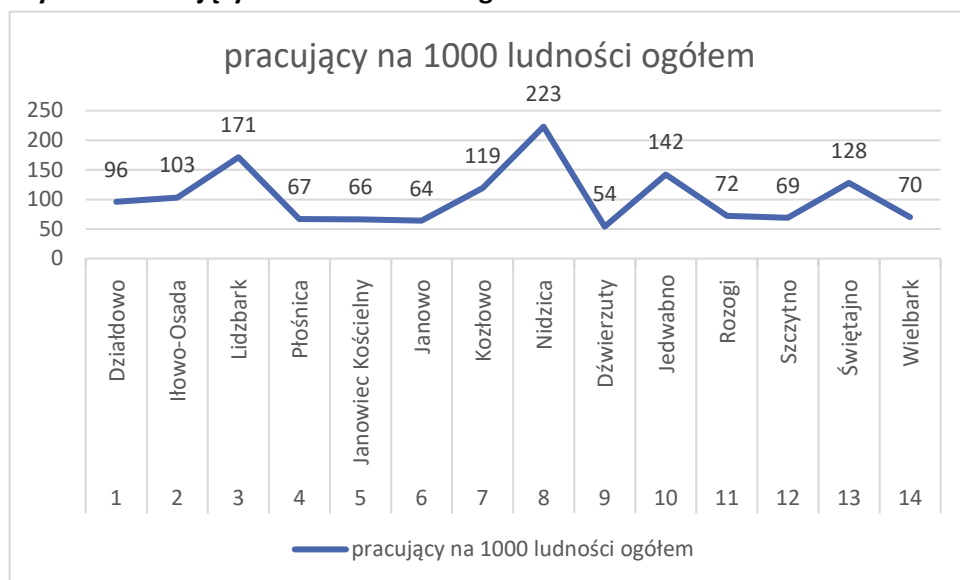
Źródło: www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

W grupie przedsiębiorstw w sektorze prywatnym funkcjonowały na dzień 31.12.2020 r. 283 spółki prawa handlowego. W tym sektorze odnotowywana jest niewielka dynamika wzrostu.

Szczególną formą prawną są spółdzielnie. W tej formule prawnej działają spółdzielnie rolnicze, spółdzielnie pracy, spółdzielnie handlowe i wielobranżowe, spółdzielnie socjalne i banki spółdzielcze. Na wzrost działalności gospodarczej w tej formule prawnej największy wpływ ma rozwój spółdzielni socjalnych poprzez programy wsparcia dla spółdzielczości socjalnej oraz działalność na całym obszarze LGD, Ośrodka Wspierania Ekonomii Społecznej.

Tendencja wzrostowa utworzonych działalności gospodarczych zauważalna jest w 4 spośród 14 gmin członkowskich obszaru Stowarzyszenia LGD.

Wykres 4 Pracujący na 1000 ludności ogółem - stan na 31.12.2020 r.

Źródło: www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

Analiza podstawowych wskaźników w sferze ekonomicznej oraz analiza branż pozwala na wskazanie branż z największym potencjałem rozwojowym, które mogą się wyróżniać nowoczesnością, innowacyjnością i konkurencyjnością. Do takich branż zaliczyć można sektor firm turystycznych, firmy branży drzewnej, producentów mebli i producentów zdrowej żywności. Coraz większa grupa turystów zainteresowana jest zdrową żywnością i takie trendy obserwowane są w Polsce i w Europie. Branże o kluczowym znaczeniu dla rozwoju obszaru LGD są także zbieżne z przyjętymi w województwie warmińsko – mazurskim, inteligentnymi specjalizacjami: meblarstwo i przemysł drzewny (produkcja mebli), ekonomia wody (działalność w obszarze turystyki i hotelarstwa) oraz żywność wysokiej jakości (produkcja artykułów spożywczych i działalność usługowa związana ze sprzedażą, promocją i eksportem żywności).

A.4. Rynek pracy

Podczas społecznych konsultacji LSR, dokonano weryfikacji dotychczasowej diagnozy obszaru LGD wskazanej w strategii, pod kątem zmian społeczno-ekonomicznych, które powinny być uwzględnione przy planowaniu nowych wskaźników i dodatkowych kwot na realizację poszczególnych przedsięwzięć wskazanych w strategii, na podstawie danych statystycznych z 2019 – 2020 roku pozyskanych z Głównego Urzędu Statystycznego oraz Powiatowych Urzędów Pracy. Zmniejszyła się skala poziomu bezrobocia, jednakże problem związany z tworzeniem oraz odnajdowaniem miejsc pracy na terenach wiejskich, wciąż pozostaje aktualny.

Tabela nr 16 Bezrobotni i osoby pracujące wg danych na 31.12.2020 r.

Gminy	Bezrobotni zarejestrowani w 2020 roku	Ludność w wieku przedprodukcyjnym 14 lat i mniej w 2020 roku	Kobiety w wieku 15-59 lat w 2020 roku	Mężczyźni w wieku 15-64 lat w 2020 roku	Osoby pracujące
Działdowo	575	1 801	2753	3393	915
Iłowo – Osada	341	1 210	2042	2272	712
Lidzbark	774	2 214	3879	4612	2315
Płońnica	290	814	1536	1866	354

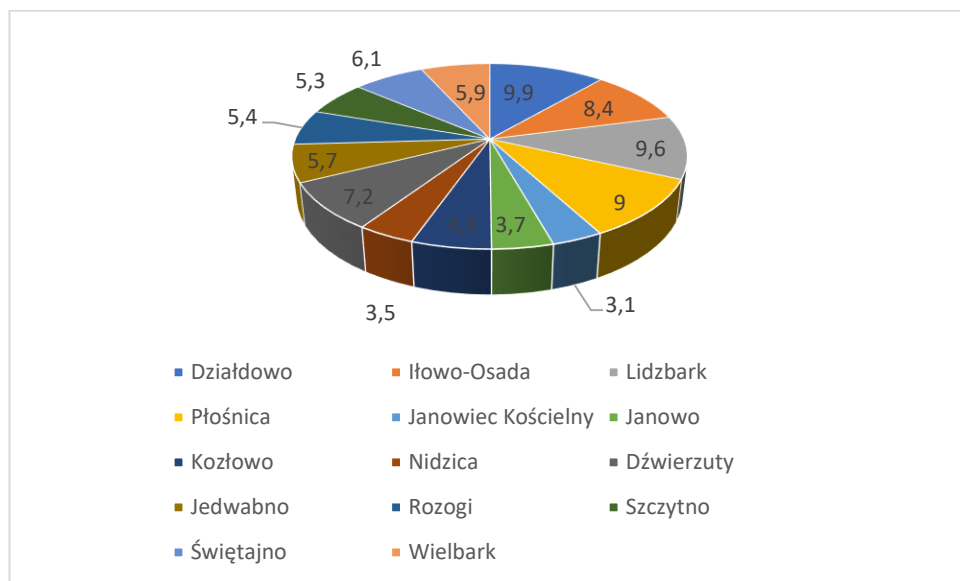
Janowiec Kościelny	55	498	833	1063	199
Janowo	56	416	713	882	164
Kozłowo	162	932	1580	2026	656
Nidzica	427	2 979	5828	6908	4487
Dźwierzuty	271	923	1746	2229	333
Jedwabno	123	541	1014	1262	495
Rozogi	181	949	1543	1999	384
Szczytno	437	2 554	4049	4679	908
Świątajno	202	853	1552	1936	703
Wielbark	230	1 190	1817	2291	830
Razem	4 124	17 874	30 885	37 418	13 455

Źródło: www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

Na podstawie powyższych danych określa się punktowy wskaźnik udziału liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych na obszarze LGD do liczby osób w wieku produkcyjnym (na potrzeby nowego programowania PROW): **3,43**

Rynek pracy oraz sfera przedsiębiorczości to niewątpliwie jedne z wiodących aspektów LSR. W tym obszarze zauważalny jest wzrost liczby podmiotów gospodarczych na poziomie gmin należących do Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”.

Wykres 5 Liczba bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym, stan na dzień 31.12.2020 r.

Źródło: www.stat.gov.pl, Bank danych lokalnych

W poszczególnych gminach obszaru LGD, stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym waha się w granicach od 3,1 do 9,9. Wpływ na taką sytuację ma dostępność komunikacyjna mieszkańców wsi do ośrodków pracy zlokalizowanych w miastach powiatowych (Działdowo, Nidzica, Szczytno) oraz do miejscowości miejskich (Lidzbark, Nidzica, Wielbark) i siedzib gmin.

A.5. Działalność sektora społecznego

W tworzenie LSR na okres 2023-2027 włączyły się także organizacje społeczne. Ich przedstawiciele zainteresowani byli w szczególności rozwijaniem współpracy z samorządami lokalnymi, instytucjami z sektora finansów publicznych, innymi organizacjami pozarządowymi oraz przedsiębiorcami.

Na terenie LGD na dzień 31.12.2020 roku funkcjonowało 310 organizacji pozarządowych, w tym 287 stowarzyszeń i 26 fundacje. Liczba organizacji systematycznie się zwiększa, powstają nowe stowarzyszenia oraz spółdzielnie socjalne na terenach wiejskich. Głównymi obszarami działań organizacji pozarządowych są: kultura, sport, rekreacja i turystyka, edukacja i wychowanie, ochrona zdrowia i pomoc społeczna. Liczba organizacji pozarządowych i ich aktywność świadczy o dużym stopniu aktywizacji mieszkańców przez organizacje społeczne oraz o rosnącej świadomości obywatelskiej. Na całym obszarze LGD występuje jednak duże zróżnicowanie w aktywności społecznej. W wielu jednak także dużych wioskach niestety nadal nie funkcjonują żadne organizacje społeczne. W środowiskach tych brakuje przygotowanych do zarządzania organizacjami liderów wiejskich i animatorów życia społecznego. Organizacje współpracują z samorządami głównie w zakresie realizacji ustawy z 24 kwietnia 2003 r. o działalności organizacji pożytku publicznego i wolontariacie. Przy aktywności mieszkańców wielu wsi, występuje jednocześnie na obszarze LGD dużo zjawisk społecznego marazmu, brak angażowania się w działania społeczne wśród dużej grupy mieszkańców, w szczególności w środowiskach pracowników i miejscowości dawnych państwowych gospodarstw rolnych. Najwięcej stowarzyszeń działa na terenie gminy Nidzica (66), a najmniej w gminach Janowo (7), Janowiec Kościelny (8).

Tabela nr 17 Stowarzyszenia na obszarze LSR

Gmina	Stowarzyszenia					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Działdowo	24	25	27	25	24	24
Iłowo-Osada	20	20	20	21	22	22
Płońnica	17	17	18	18	17	17
Janowiec Kościelny	8	8	8	8	8	8
Janowo	7	7	7	7	7	7
Kozłowo	15	16	15	15	16	16
Nidzica	61	63	64	64	65	66
Dźwierzuty	22	22	23	22	22	22
Jedwabno	18	18	19	19	19	19
Rozogi	12	13	14	15	16	16
Szczytno	24	26	26	31	34	33
Świątajno	18	18	18	18	20	20
Wielbark	15	15	16	15	16	17
Lidzbark	32	36	39	38	37	38
Obszar LSR	293	304	314	316	323	325

Źródło: www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

13 organizacji pozarządowych na terenie działalności Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy” posiada status organizacji pożytku publicznego i ma możliwość pozyskiwania środków z odpisów 1,5 % podatków. Wysokość pozyskiwanych środków z tego źródła waha się w granicach od kilkuset złotych do kilkudziesięciu tysięcy złotych rocznie.

Tabela nr 18 Fundacje na obszarze LSR

Gmina	Fundacje					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Działdowo	0	0	0	0	0	0
Iłowo- Osada	0	0	0	0	0	0
Lidzbark	2	2	2	3	4	6
Płońnica	0	0	0	0	0	0
Janowiec Kościelny	0	0	1	1	2	2
Janowo	0	1	1	1	1	1
Kozłowo	2	2	2	2	2	2
Nidzica	4	5	5	5	6	8
Dźwierzuty	2	3	4	3	5	5
Jedwabno	1	1	2	1	1	1
Rozogi	0	0	0	0	0	0
Szczytno	2	2	2	3	3	5
Świątajno	2	2	2	2	2	2
Wielbark	0	0	0	0	0	0
Obszar LSR	15	18	21	21	26	32

Źródło: www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

A.6. Szczególne znaczenie ekonomii społecznej. Na terenie objętym LSR, rozwija się przedsiębiorczość społeczna. Działania w tym zakresie wspierane są przez Stowarzyszenie LGD „Brama Mazurskiej Krainy” oraz przez Nidzicką Fundację Rozwoju NIDA, która jest akredytowanym przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, Ośrodkiem Wspierania Ekonomii Społecznej. Na terenie LSR, na dzień 31.12.2020 roku funkcjonowało 14 spółdzielni socjalnych, a już w sierpniu 2021 roku było ich już 28. Przedmiotem działalności spółdzielni socjalnych są: usługi gastronomiczne, opieka nad osobami starszymi, pielęgnacja terenów zielonych, usługi komunalne, usługi budowlane, animacja społeczna, działalność artystyczna, wyroby rękodzielnicze, usługi społeczne oraz produkcja palet drewnianych, tkanin, artykułów spożywczych. Przeważającą działalnością (71,4 %) są usługi.

Przedsiębiorstwa społeczne odgrywają coraz większą rolę w lokalnej integracji i aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców. Sektor społeczny tworzy także coraz większą liczbę miejsc pracy, wdrażane są systematycznie działania w zakresie prowadzenia działalności statutowej odpłatnej pożytku publicznego.

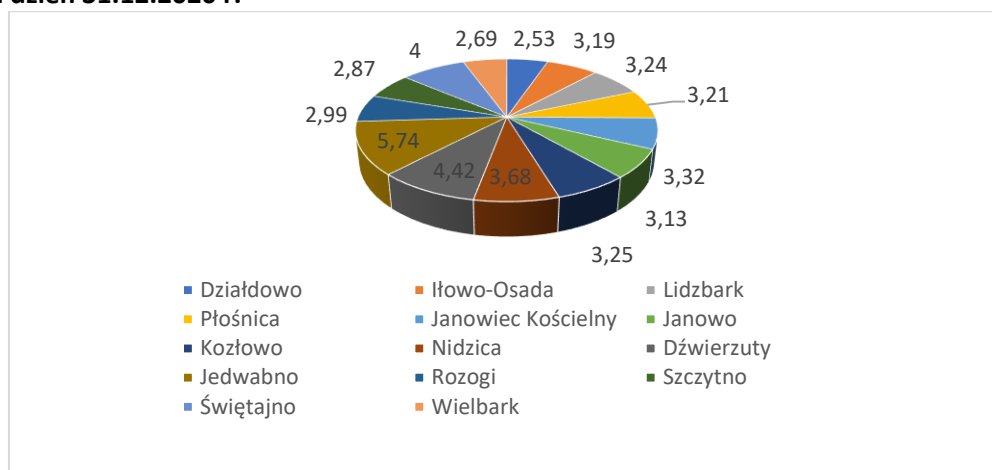
Tabela nr 19 Spółdzielnie socjalne na obszarze LGD stan na 31.12.2020 r.

Powiat	Liczba spółdzielni	Produkcyjne	Usługowe	Produkcyjno-usługowe
działdowski	17	4	12	1
nidzicki	5	-	4	1
szczywieński	6	1	4	1
Razem	28	5	20	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OWES w Nidzicy

Na obszarze LGD „Brama Mazurskiej Krainy”, według stanu na dzień 31.12.2020 r. funkcjonowało 408 organizacji pozarządowych.

Wykres 6 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców, stan na dzień 31.12.2020 r.

Źródło: opracowanie własne, www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

A.7. Problemy społeczne

Zgodnie z obowiązującą Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych, wsparcie społeczne na obszarze LGD „Brama Mazurskiej Krainy” realizowane jest przez 14 Gminnych Ośrodków Opieki Społecznej. Działania tych instytucji służą wzmocnieniu kompetencji sprzyjających prawidłowemu wypełnianiu ról rodzinnych, zawodowych i społecznych, poprawie jakości życia rodzinnego oraz stabilności rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju dzieci i młodzieży, tworzeniu przestrzeni włączenia społecznego osób starszych, niepełnosprawnych i chorujących, zmniejszeniu skali dysfunkcji społecznych, w tym przemocy i kryzysów w rodzinach, przestępczości i uzależnień.

Tabela nr 20 Wsparcie społeczne wg. stanu na 31.12.2020 r.

Gmina	Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	Liczba mieszkańców łącznie	% Udział mieszkańców korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej
Działdowo	791	9 494	8,33%
Iłowo – Osada	673	6 898	9,76%
Lidzbark	791	13 567	5,83%
Płońska	390	5 299	7,36%
Janowiec Kościelny	278	3 014	9,22%
Janowo	244	2 556	9,55%
Kozłowo	483	5 532	8,73%
Nidzica	1 286	20 130	6,39%
Dźwierzuty	663	6 111	10,85%
Jedwabno	321	3 484	9,21%
Rozogi	904	5 360	16,86%
Szczytno	770	13 252	5,81%
Świątajno	655	5 499	11,91%
Wielbark	849	6 324	13,42%
Razem	9 098	106 520	8,54%

Źródło: www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

Na podstawie powyższych danych określa się punktowy wskaźnik udziału liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym (na potrzeby nowego programowania PROW): 4,94

Z zadaniami ośrodków pomocy społecznej spójne są działania organizacji pozarządowych, których celem jest wspieranie osób znajdujących się w trudnej sytuacji, zakładów aktywności zawodowej, centrów integracji społecznej: Zakład Aktywności Zawodowej w Nidzicy, Kluby Integracji Społecznej w Nidzicy, Iłowo- Osada, Kozłowo i Janowo. Szczegółowa analiza statystyczna problemów społecznych pozwoliła na określenie barier wymagających interwencji w poszczególnych obszarach problemowych. Szczególnym obszarem potrzeb, akcentowanym podczas diagnozy i konsultacji LSR była niezbędność wykształcenia pozainstytucjonalnych / społecznych form wspierania osób w trudnej sytuacji życiowej.

A.8. Zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami lub ludzi młodych oraz zasady równości kobiet i mężczyzn, a także sposobu, w jaki zagadnienie to zostanie w praktyce uwzględnione

Wszystkie działania LSR będą uwzględniały horyzontalne zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz równości szans kobiet i mężczyzn, a także gwarantowały równą dostępność osobom młodym, seniorom.

Tabela nr 21 Polityki horyzontalne w LSR I zasadach funkcjonowania LGD

Obszar kluczowy	Instrumenty wdrażania
Równe szanse i niedyskryminacja	LGD realizuje wszystkie przedsięwzięcia zgodnie z zasadą horyzontalną na poziomie regulacji statutowych, rozwiązań technicznych i realizowanych działań zgodnie z Wytocznymi dotyczącymi realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027.
Dostępność dla osób z niepełnosprawnościami	<u>Zasady statutowe:</u> równy dostęp do członkostwa w LGD, w organach LGD, działaniach wszystkich osób bez względu na płeć, wiek, status społeczny, niepełnosprawność. <u>Dostępność techniczna:</u> siedziba LGD z pełną dostępnością dla osób z niepełnosprawnościami (podjazd, szerokie wejścia), na parterze budynku pomieszczenia na spotkania. Dostępność do lokalu dla osób korzystających z psa asystującego. Ponadto wszystkie działania LGD zapewniają obsługę z wykorzystaniem środków wspierających komunikowanie się, w zakresie czcionki dostępnej dla osób słabo widzących. Na stronie internetowej LGD dostępny elektroniczny plik z odczytywalnym maszynowo tekstem. Aktywności LGD realizowane wyłącznie w miejscach dostępnych dla OZN. <u>Wdrażanie LSR:</u> dedykowanie przedsięwzięć grupie docelowej (osoby w trudnej sytuacji życiowej), premiowanie projektów włączających OZN, przedsięwzięcia budowlane wymagające zastosowania zasad uniwersalnego projektowania (dostępność OZN). Uwzględnienie potrzeb w procesie komunikowania.
Zasada równości kobiet i mężczyzn	<u>Zasady statutowe:</u> równy dostęp do członkostwa w LGD, w organach LGD, działaniach wszystkich osób bez względu na płeć, wiek, status społeczny, niepełnosprawność. Zasada równości przestrzegana w procesach funkcjonowania biura i organów (dostęp do zatrudnienia, umożliwienie godzenia życia zawodowego i prywatnego, stosowanie obiektywnych kryteriów w relacjach zatrudnienia). <u>Wdrażanie LSR:</u> zapewnienie równego dostępu do działań projektowych.
Dostępność dla ludzi młodych	<u>Zasady statutowe:</u> równy dostęp do członkostwa w LGD, w organach LGD, działaniach wszystkich osób bez względu na płeć, wiek, status społeczny, niepełnosprawność. Dążenie LGD do angażowania się osób młodych w aktywność społeczną, w tym poprzez kształcenie liderów (przedsięwzięcie P.II.4). <u>Wdrażanie LSR:</u> dedykowanie przedsięwzięć grupie docelowej (osoby młode), Uwzględnienie potrzeb w procesie komunikowania.
Dostępność dla seniorów	<u>Zasady statutowe:</u> równy dostęp do członkostwa w LGD, w organach LGD, działaniach wszystkich osób bez względu na płeć, wiek, status społeczny, niepełnosprawność. LGD posiada w składzie wszystkich organów osoby powyżej 60 roku życia trzecią kadencję i będzie dążyło do utrzymania reprezentatywności. <u>Dostępność techniczna:</u> instrumenty jak dla OZN. <u>Wdrażanie LSR:</u> dedykowanie przedsięwzięć grupie docelowej (seniorzy). Uwzględnienie potrzeb w procesie komunikowania.

Źródło: opracowanie własne

A.9. Dziedzictwo kulturowe i zabytki

Teren LGD „Brama Mazurskiej Krainy”, obszar południowych Mazur wyróżnia się charakterystyczną architekturą z czerwonymi dachami oraz unikatową zabudową na obszarze pogranicza. Znajduje się tutaj dużo zabytkowych obiektów, największy na Mazurach zamek krzyżacki w Nidzicy, zabytki sakralne, zespoły pałacowe i folwarczne. Zasoby te zostaną wykorzystane w uruchomieniu w ramach LSR nowego szlaku turystycznego : szlak zabytków sakralnych. To także obszar charakteryzujący się wielokulturowością związaną z przesiedleniami i zasiedleniami powojennymi przez osoby z obecnych terenów Ukrainy, z Mazowsza. Ten kulturowy tygiel wywarł ogromny wpływ na kultywowanie tradycji w zakresie rzemiosła, obrzędów, kuchni. Z wykorzystaniem zasobów kulturowych i tradycji, kreowane są innowacyjne usługi i produkty turystyczne. Przykładami takiego wykorzystania są np. Garncarska Wioska – odwołująca się do tradycji rzemieślniczych z rejonu Nidzicy, Wioska Sztuki w Jerutkach, Zajazd Tusinek – tradycje kulinarne. Zestawienie zabytków na obszarze LGD prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 22 Zabytki na obszarze LGD „Brama Mazurskiej Krainy” - stan na 31.12.2020 r.

Zabytki	Powiat działdowski	Powiat nidzicki	Powiat szczycieński
Kościoty, zespoły kościelne, zabytki sakralne	12	10	16
Zespoły pałacowe, pałace	4	-	1
Zespoły folwarczne i dworskie	3	-	-
Zamki	1	-	-
Inne (zespoły szkolne, cmentarze,	-	1	3
Razem	20	11	20

Źródło: opracowanie własne

A.10. Obszary atrakcyjne turystycznie

Z uwagi na położenie Bramy Mazur (od południowo – zachodniej strony), **cały obszar działalności LGD „Brama Mazurskiej Krainy” jest atrakcyjny turystycznie i wykazuje ogromny potencjał rozwojowy.** W przypadkach kilku gmin, sięga 70% powierzchni gmin, co w połączeniu z brakiem uciążliwego przemysłu daje czyste, nieskażone środowisko. Na terenie LGD występują obszary chronione w ramach sieci Natura 2000, co z jednej strony uznawane jest za szansę rozwoju obszaru LGD, w szczególności turystyki, z drugiej zaś za jego zagrożenie, z uwagi na kompleksowość przepisów środowiskowych, narzucanych inwestorom. Na terenie LGD znajdują się rezerваты przyrodnicze: „Góra dębowa”, „Świńskie Bagno”, „Źródła rzeki Łyny”, „Galwica”, „Małga”, „Pupy” i „Kulka” oraz obszary chronionego krajobrazu. Są to unikalne miejsca, które zachwycą każdego, kto je odwiedzi i pozna. Ponadto, występują liczne zbiorniki wodne, ostoje zwierzyzny, parki krajobrazowe i pomniki przyrody. Walory przyrodniczo-krajobrazowe sprzyjają rozwojowi agroturystyki, turystyki i rekreacji. Na terenie LGD znajdują się źródła największej w województwie Warmińsko –Mazurskim rzeki Łyny, będącej dopływem Pregoty. Niektóre gminy posiadają swoje produkty turystyczne związane z bogactwem naturalnym, np. spływy kajakowe rzeką Wkrą, Łyną, Marózką, Wel, łowiectwo z rozwiniętymi usługami łowieckimi oferowanymi turystom polskim i zagranicznym, stawy udostępnione dla wędkarzy i jazda konna. Rozwijanie przedsiębiorczości, rynku zdrowej żywności i aktywności społecznej będzie odbywało się z zasadami ochrony przyrody z wykorzystaniem lokalnych zasobów.

Tabela nr 23 Formy ochrony przyrody na obszarze LGD „Brama Mazurskiej Krainy” - stan na 31.12.2020 r.

Nazwa Gminy	Rezerwat przyrody lub otulina	Obszar Chronionego Krajobrazu	NATURA 2000
Działdowo	0	3	2
Iłowo – Osada	2	2	1
Płońnica	1	1	2
Lidzbark	3	3	4
Janowiec Kościelny	1	0	0
Janowo	0	2	2
Kozłowo	0	2	0
Nidzica	4	2	2
Dźwierzuty	1	2	3
Jedwabno	4	1	2
Rozogi	0	0	2
Szczytno	0	3	4
Świątajno	2	2	2
Wielbark	0	1	3
RAZEM	18	24	29

Źródło: www.crfop.gdos.gov.pl

Biorąc pod uwagę cały obszar LGD, turystyka i agroturystyka są jednak jeszcze słabo rozwinięta. Występuje niewielka ilość gospodarstw ekologicznych, oferujących zdrową żywność i produkty lokalne. Istnieje potrzeba wspierania lokalnych rolników drobnotowarowych w zakresie zagród edukacyjnych, gospodarstw opiekuńczych, agroturystyki oraz grup producenckich i siecujących firmy turystyczne i oferujące tematyczne pakiety turystyczne. Na obszarze LGD występują zagospodarowane kąpieliska, oznakowane ścieżki rowerowe i dydaktyczno – przyrodnicze, niestety jeszcze w niewielkiej ilości. Na całym obszarze LGD wykorzystanie tego potencjału jest niewystarczające. Brak jest kompleksowego podejścia do eksponowania zasobów przyrodniczych, wspólnych dla całego obszaru LGD.

Mieszkańcy obszaru LGD dostrzegają szansę w wykorzystaniu walorów przyrodniczych, poprzez ich zagospodarowanie, stworzenie kompleksowej oferty promującej te walory, a także rozwój m.in. ekoturystyki i agroturystyki. Konieczne jest wytyczenie i oznakowanie nowych bezpiecznych tras turystycznych, ścieżek pieszych i rowerowych. Istotne jest też podnoszenie świadomości mieszkańców w obszarze zachowania i wzbogacenia przyrodniczo - kulturowych walorów własnego środowiska i regionu.

Obszar LGD jest wymarzone miejsce dla poszukujących odpoczynku w naturze, dla odkrywców ciekawych miejsc, dla aktywnych, którzy chcą spędzić czas na turystycznych szlakach. Obszar LGD obfituje w ryby, grzyby, jagody, ekologiczne uprawy warzyw i owoców. Dla aktywnych, wiejskie firmy turystyczne oferują: konie, kajaki i rowery.

Tabela nr 24 Potencjał rozwoju turystyki na obszarze LGD „Brama Mazurskiej Krainy”

Wskaźnik atrakcyjności turystycznej	Stan na dzień 31.12.2020 r.
Liczba obiektów hotelowych/pensjonaty/hoteliki	15
Liczba gospodarstw agroturystycznych / obiektów krótkotrwałego zakwaterowania (badania własne)	40
Korzystający z noclegów ogółem	27 230
Wskaźnik Schneidera	25,56

Źródło: www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych, opracowanie własne

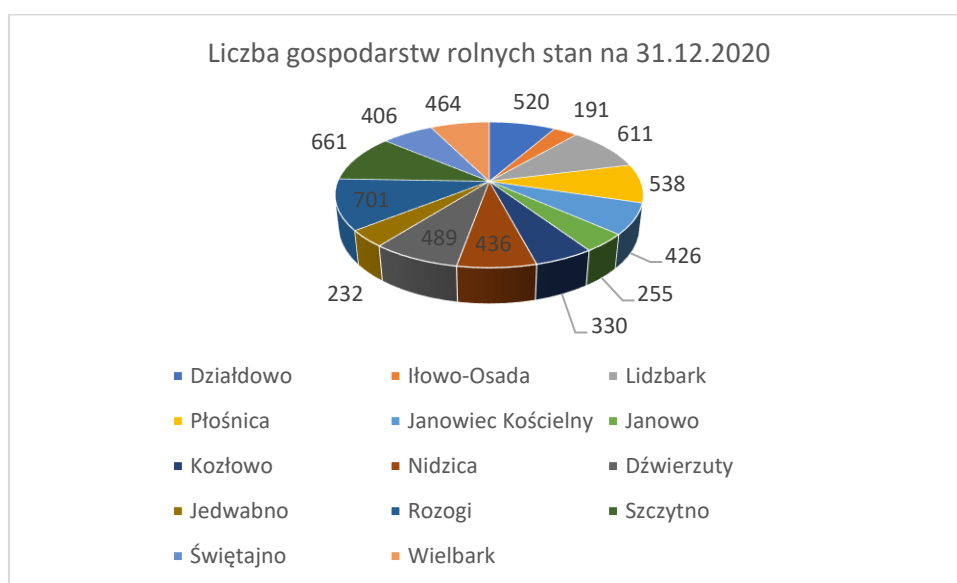
Wartość wskaźnika Schneidera na koniec 2020 r. (liczba osób korzystających z miejsc noclegowych na 1000 mieszkańców obszaru) wynosi 25,56 i określa obszar LGD jako obszar o słabo rozwiniętej funkcji turystycznej. Jednocześnie posiadane zasoby stanowią podstawę do realizacji potrzeb rozwojowych w zakresie rozwijania wiosek

tematycznych i wsi inteligentnych, tworzenie produktów sieciowych, rozwijania i unowocześniania istniejącej infrastruktury turystycznej.

A.11. Obszary wiejskie, ze szczególnym uwzględnieniem rolników, domowników oraz mieszkańców obszarów wiejskich z obszarów po PGR. Rolnictwo i rynek rolny.

Obszar LGD posiada duże tradycje rolnicze. Funkcjonowały tutaj jedne z największych w Polsce Kombinatów Rolnych „Łyna” i „Mazury”. Położenie bardzo wielu gospodarstw rolnych stanowi znakomity, do wykorzystania dla rozwoju turystyki, rolnictwa ekologicznego jako zaplecza dla przetwórstwa rolno – spożywczego, ekoturystyki i agroturystyki potencjał: położenie, walory krajobrazowe, walory przyrodnicze i kulturowe. W kilku gminach obszaru LGD prowadzone są uprawy ekologiczne oraz wytwarzane są produkty oparte na lokalnych płodach rolnych. Liczbę gospodarstw rolnych w gminach na obszarze LGD, prezentuje poniższy wykres.

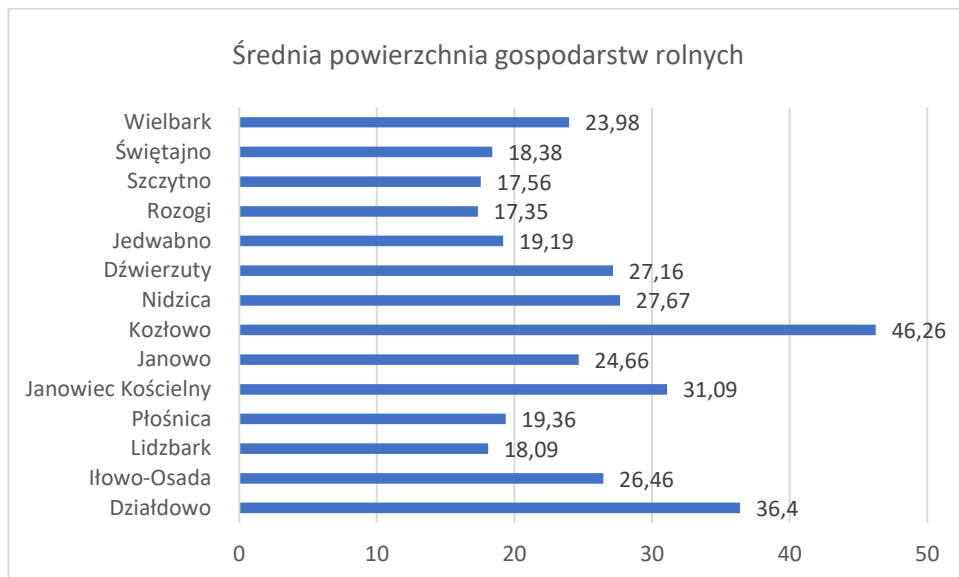
Wykres 7 Liczba gospodarstw rolnych, stan na dzień 31.12.2020 r.

Źródło: www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

Powierzchnia gospodarstw rolnych, jest zróżnicowana w poszczególnych gminach obszaru LGD. Największe średnio gospodarstwa rolne znajdują się w gminie Kozłowo (46,26 ha), a najmniejsze średnio gospodarstwa rolne zlokalizowane są w gminach Szczytno i Rozogi (nieco powyżej 17 ha). W 8 gminach średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego waha się w granicach 18 -27 ha.

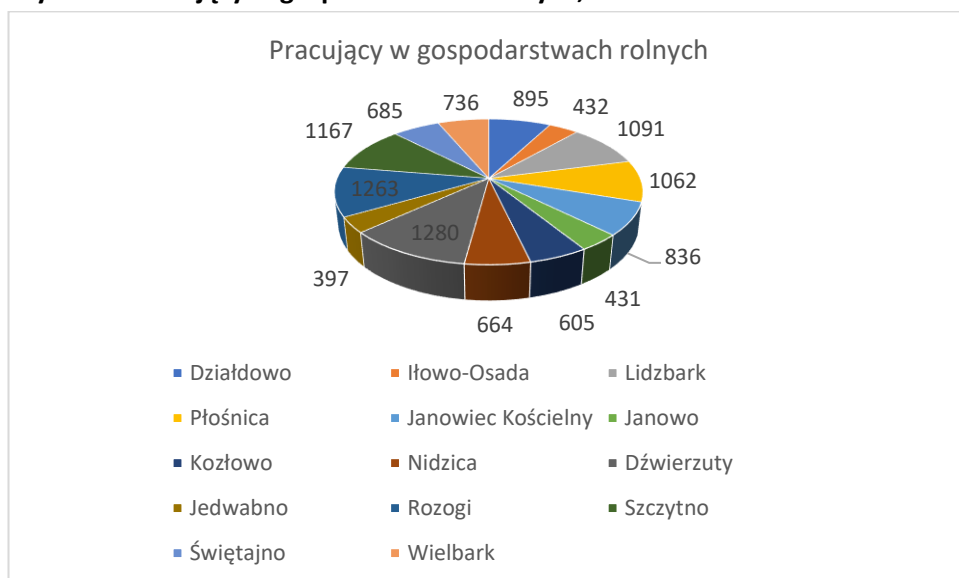
Wykres 8 Średnia powierzchnia gospodarstw rolnych, stan na dzień 31.12.2020 r.

Źródło: www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

W gospodarstwach rolnych na obszarze LGD zatrudnionych jest bezpośrednio 11 544 osób.

Wykres 9 Pracujący w gospodarstwach rolnych, stan na dzień 31.12.2020 r.

Źródło: www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

A.12. Produkty lokalne, tradycyjne i regionalne podkreślające specyfikę danego obszaru (krótki opis produktów charakterystycznych występujących na obszarze), w tym promocji i sprzedaży takich produktów

Na terenie Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy” funkcjonują rozpoznawalne i markowe produkty:

1. Sieć wiosek tematycznych – obejmująca Garncarską Wioskę, Źródlaną Wioskę, Wioskę Sztuki, Krainę 7. Osobliwości, Wioskę Prusów.
2. Kulinaria – potrawy kuchni mazurskiej i pruskiej oferowane przez Zajazd Tusinek i gospodę „Ptasie radio”. Nidzica i Lidzbark są członkami sieci Cittaslow.
3. Wydarzenia cykliczne o znaczeniu ponadregionalnym: Wjazd Juranda do Spychowa, Grzybowanie w Wielbarku, Palmy wielkanocne w Rozogach.

A.13. Edukacja formalna i pozaformalna

Opieka nad dziećmi w wieku przedszkolnym i szkolnym (szkoły podstawowe) stanowi zadanie własne jednostek samorządu terytorialnego. Na terenie LGD na dzień 31.12.2020 funkcjonowało 25 przedszkoli (w tym jedno przedszkole specjalne), 7 punktów przedszkolnych oraz 61 szkół podstawowych.

Tabela nr 25 Liczba przedszkoli na terenie LGD stan na 31.12.2020 r.

Gmina	przedszkola bez specjalnych	przedszkola specjalne	punkty przedszkolne
Iłowo-Osada	2	0	1
Lidzbark	3	0	0
Kozłowo	1	0	0
Nidzica	4	1	0
Dźwierzuty	2	0	0
Jedwabno	1	0	0
Rozogi	3	0	0
Szczytno	5	0	0
Świątajno	1	0	1
Wielbark	2	0	0
Działdowo	0	0	1
Płościna	0	0	4
Janowo	0	0	0
Janowiec Kościelny	0	0	0
Razem	24	1	7

Źródło: opracowanie własne

Opieka przedszkolna realizowana jest przez podmioty publiczne i prywatne. Podczas konsultacji zgłoszono najważniejsze problemy w zakresie edukacji:

- brak dodatkowych zajęć na terenie szkół i organizowanych przez szkoły
- niewystarczające zaplecze szkół do realizacji zajęć sportowych
- niewystarczające dostosowanie szkół do pracy z dziećmi z niepełnosprawnościami, w tym w szczególności z dziećmi autystycznymi.

Szkoły ponadpodstawowe na obszarze LGD funkcjonują w Nidzicy i Lidzbarku oraz na terenie gmin wiejskich: Iłowo-Osada, Świątajno, Janowo, Działdowo.

Edukacja pozaszkolna (pozaformalna) prowadzona jest przez świetlice wiejskie, ośrodki kultury, stowarzyszenia i fundacje. Kreują one innowacyjne programy nauczania z wykorzystaniem pedagogiki przygody i pedagogiki zabawy. Niektóre z tych zajęć są unikatowe na skalę krajową: Akademia Małego Dziecka realizowane przez Nidzicki Fundusz Lokalny, warsztaty teatralne prowadzone przez Fundację KREOLIA – Krainę Kreatywności. Wyjątkowe w skali kraju są także programy stypendialne prowadzone na obszarze LGD. Do rozwojowych obszarów edukacji pozaformalnej należą: inicjatywy organizacji pozarządowych, działalność uniwersytetów III wieku, działalność edukacyjna ogrodów społecznych.

B. Określenie grup docelowych szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR

Podczas konsultacji, na etapie diagnozy, określony został katalog kluczowych grup docelowych szczególnie istotnych w LSR. Dla każdej grupy określono zindywidualizowany plan animacji, komunikowania i informowania. Plan komunikacji zapewnia adekwatność (dostosowanie form i treści do grupy docelowej) oraz efektywność (skuteczne dotarcie z informacjami).

B.1. Zdefiniowane grupy docelowe:

a) Mieszkańcy

Zidentyfikowane problemy: ograniczony dostęp do usług społecznych i miejsc z dostępem dla osób z niepełnosprawnością, centrów aktywności, wykluczenie komunikacyjne, ograniczenie w potrzebie rozwoju i poszukiwaniu nowych rozwiązań, bariery cyfrowe, potrzeba rozwijania kontaktów i współpracy.

Zakres interwencji LSR: ogólne określenie grupy sprawia, że jest beneficjentem końcowym wszystkich działań. Bezpośrednie działania kierowane do osób fizycznych P.I.1, P.I.3, działania przedsięwzięcia P.II.4. Działania animacyjne (w tym w zakresie innowacji, technologii cyfrowych), włączające, doradztwo specjalistyczne, animowanie partnerstw i inicjatyw społecznej współpracy.

Docelowe efekty działań: wzrost postaw przedsiębiorczych mieszkańców, wzrost zaangażowania społecznego i gotowości do zmian, otwartość i udział we współpracy, stosowanie innowacyjnych na obszarze LGD rozwiązań, rozwój technologii cyfrowych i środowiskowych w aktywności społecznej i przedsiębiorczej mieszkańców, udział w realizacji LSR poprzez działania o wysokiej efektywności społecznej.

b) Organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej

Zidentyfikowane problemy: niewystarczający poziom wiedzy ekonomicznej, niski potencjał w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych, brak umiejętności projektowych, niski stopień rozwoju przedsiębiorczości, brak umiejętności nawiązywania kontaktów z biznesem w zakresie CSR i wolontariatu pracowniczego, brak współpracy z instytucjami publicznymi.

Zakres interwencji LSR: przedsięwzięcia celu II, w tym w szczególności P.II.1, P.II.2, P.II.4, P.II.5. Działania animacyjne (w tym w zakresie technologii cyfrowych, CSR, inicjatyw partnerskich), doradztwo specjalistyczne.

Docelowe efekty działań: współpraca z biznesem w zakresie CSR i wolontariatu pracowniczego, współpraca z instytucjami publicznymi, znajomość problemów lokalnych, funkcjonowanie sieci współpracy na rzecz podnoszenia jakości życia mieszkańców, aktywny udział w działaniach konkursowych na wdrażanie LSR, głównie w programach grantowych, rozwój aktywności obywatelskiej na nowe obszary, innowacje społeczne.

c) Przedsiębiorcy, w tym osoby rozpoczynające działalność gospodarczą, rolnicy

Zidentyfikowane problemy: brak wiedzy o dostępnych funduszach, brak wiedzy ekonomicznej i umiejętności przedsiębiorczych, marketingowych, planowania biznesowego niezbędnego przy ubieganiu się o dofinansowanie, niski stopień wykorzystania technologii cyfrowych.

Zakres interwencji LSR: przedsięwzięcia celu I, w tym w szczególności P.I.2 oraz celu drugiego dla działań o charakterze społecznym i usług publicznych. Działania animacyjne (w tym w zakresie innowacji, technologii cyfrowych), włączające, doradztwo specjalistyczne, animowanie partnerstw.

Docelowe efekty działań komunikacyjnych: kreowanie innowacyjnych produktów i usług, rozwój przedsiębiorczości i pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych w obszarze usług społecznych, turystyki, działalności innowacyjnych, wykorzystujących zasoby sieci, wdrażania technologii środowiskowych i cyfrowych.

d) Instytucje publiczne, w tym jednostki samorządu terytorialnego

Zidentyfikowane problemy: niewystarczająca aktywność w zakresie rozwoju obywatelskiego, biurokratyzowana komunikacja, brak inicjatyw w obszarze budowania kapitału społecznego.

Zakres interwencji LSR: przedsięwzięcia celu II, w tym w szczególności P.II.1, P.II.3, P.II.4, P.II.5. Działania animacyjne (w tym w zakresie innowacji, technologii cyfrowych), włączające, doradztwo specjalistyczne, animowania instrumentów partycypacji społecznej w sferach publicznych.

Docelowe efekty działań: inicjatywy budowania kapitału społecznego, sieci lokalnej współpracy, otwarta współpraca z instytucjami publicznymi, znajomość problemów lokalnych, inicjatywy społeczne na rzecz podnoszenia jakości życia mieszkańców.

e) Seniorzy, tj. osoby powyżej 60 roku życia

Zidentyfikowane problemy: wdowia samotność, wykluczenie komunikacyjne i cyfrowe, postępujące z wiekiem wykluczenie społeczne i przedsiębiorcze, utrudniony dostęp do przestrzeni publicznych / społecznych, utrudniony dostęp do informacji i niezbędność dostosowywania sposobu informacji, bariery zdrowotne, niższa efektywność działania, trudności z dotarciem z informacją.

Zakres interwencji LSR: przedsięwzięcia celu I (zwłaszcza P.I.2 – odbiorcy usług), celu II, w tym w szczególności P.II.5. Działania animacyjne (w tym w zakresie nowych innowacyjnych form włączenia, technologii cyfrowych), doradztwo specjalistyczne, poradnictwo zdrowotne.

Docelowe efekty działań: wzrost aktywności seniorów, wdrożenie instrumentów mobilizujących do działania i aktywności, dostosowanych do dysfunkcji grupy, wydłużenie okresu aktywności społecznej i przedsiębiorczej i samodzielności.

f) Osoby młode tj. do 25 roku życia

Zidentyfikowane problemy: niewielki stopień udziału w działaniach organizacji społecznej, brak aktywności społecznej w formule wolontariatu, brak inicjatyw w zakresie współdziałania w środowisku. Ze względu na ograniczony dostęp do ośrodków kultury i edukacji, występujące potrzeby dzieci i młodzieży w zakresie rozwijania kreatywności, postaw społecznych, wyrównywania dysproporcji (zwłaszcza dzieci mieszkających na wsi).

Zakres interwencji LSR: przedsięwzięcia celu I (zwłaszcza P.I.1, P. I.3), celu II (P.II.1, P.II.2, P.II.4, P.II.5), wdrażanie innowacyjnych form edukacji i rozwijania aktywności z wykorzystaniem doświadczeń i inspiracji domu pracy twórczej dzieci i młodzieży oraz inicjatyw Fundacji KREOLIA, działania partnerskie, animowanie aktywności i zaangażowania społecznego, postaw przedsiębiorczych.

Docelowe efekty działań: wzrost aktywności społecznej, potrzeby rozwoju, ambicji ludzi młodych, rozwinięcie postaw przedsiębiorczych.

B.2. Grupy w niekorzystnej sytuacji, zostały określone na bazie kluczowych grup docelowych jako grupy wymagające szczególnego (zintensyfikowanego i wielopłaszczyznowego) wsparcia. Obejmują:

a) Osoby z niepełnosprawnościami i opiekunowie osób z niepełnosprawnościami, czyli osoby

posiadające orzeczenia o niepełnosprawności oraz ich opiekunowie.

Zidentyfikowane problemy: bariery komunikacyjne, utrudniony dostęp do przestrzeni publicznych / społecznych, utrudniony dostęp do informacji i niezbędność dostosowywania sposobu informacji.

Zakres interwencji LSR: przedsięwzięcia celu I (zwłaszcza P.I.1, P. I.3), celu II (P.II.1, P.II.2, P.II.4, P.II.5), wdrażanie innowacyjnych form edukacji i rozwijania aktywności, działania partnerskie, animowanie aktywności i zaangażowania społecznego, postaw przedsiębiorczych.

Docelowe efekty działań komunikacyjnych: wzrost aktywności w sferze społecznej, przedsiębiorczej, zwiększenie dostępności usług społecznych / publicznych dla OZN, wdrożenie instrumentów mobilizujących do działania i aktywności, dostosowanych do dysfunkcji grupy.

b) Kobiety

Zidentyfikowane problemy: niski stopień przygotowania zawodowego zgodnego z potrzebami rynku pracy, ograniczona dyspozycyjność, wykluczenie komunikacyjne, niższa dostępność do aktywności ze względu na zobowiązania rodzinne, utrudniony dostęp do informacji (brak czasu, niskie umiejętności IT).

Zakres interwencji LSR: Kobiety są beneficjentkami wszystkich działań, zgodnie z zasadą równościową. Szczególne działania kierowane do kobiet obejmują instrumenty wspierania powrotu do aktywności zawodowej po urodzeniu dziecka oraz animowania aktywności społecznej (realizowane również w ramach przedsięwzięć komplementarnych).

Docelowe efekty działań: wzrost liczby miejsc pracy dla kobiet, wzrost zaangażowania w sferze społecznej i biznesowej, zwiększenie dostępności usług społecznych / publicznych, upowszechnienie instrumentów wsparcia rodziny.

c) Migranci

Zidentyfikowane problemy: bariery językowe i kulturowe, trudności w adaptacji w lokalnym środowisku, bariery komunikacyjne, niska samodzielność, trudności z dotarciem z informacją ze względu na duże rozproszenie i brak formalnej ewidencji.

Zakres interwencji LSR: przedsięwzięcia celu II (w tym P.II.4, P.II.5), animowanie włączenia społecznego rodzin migrantów (głównie matki z dziećmi) i integracji ze środowiskiem lokalnym.

Docelowe efekty działań: wzrost inicjatyw integracyjnych, wzrost zaangażowania w lokalną aktywność społeczną, udział we współpracy, zbudowanie poczucia bezpieczeństwa i otwartości na zmiany.

d) Rolnicy niskotowarowi

Zidentyfikowane problemy: niska, niewystarczająca dochodowość, uzależnienie od jednego źródła dochodu, utrudniony dostęp do informacji (niskie umiejętności IT), niski stopień udziału w inicjatywach społecznych oraz w korzystaniu ze źródeł wsparcia na dywersyfikację.

Zakres interwencji LSR: przedsięwzięcia celu I, w tym w szczególności P.I.3 oraz celu drugiego dla działań o charakterze społecznym i usług publicznych. Działania animacyjne w tym w ramach P.II.4 (w tym w zakresie innowacji, technologii cyfrowych), włączające doradztwo specjalistyczne, włączanie do sieci współpracy.

Docelowe efekty działań: wzrost aktywności w sferze społecznej, przedsiębiorczej, zwiększenie dostępności usług społecznych / publicznych, upowszechnienie instrumentów wsparcia rodziny.

e) Osoby poszukujące zatrudnienia

Zidentyfikowane problemy: marazm, postawy rezygnacji z aktywnego udziału w życiu społecznym, wykluczenie z rynku pracy, trudności z dotarciem z informacją.

Zakres interwencji LSR: przedsięwzięcia celu I, w tym w szczególności P.I.1 oraz celu drugiego dla działań o charakterze społecznym i usług publicznych (odbiorcy działań). Działania animacyjne w tym w ramach P.II.4 (w tym w zakresie edukacji, aktywności zawodowej, technologii cyfrowych), włączające, doradztwo specjalistyczne, animowanie do udziału w projektach partnerskich.

Docelowe efekty działań: wzrost zdolności przedsiębiorczych mieszkańców, wdrożenie instrumentów mobilizujących do działania i aktywności.

C. Analiza, w jaki sposób LGD może wesprzeć zarówno lokalne, jak i ponadlokalne inicjatywy

Lokalna Grupa Działania we wdrażaniu LSR planuje wykorzystanie wszystkich form działań animujących rozwój partnerstw lokalnych, przedsiębiorczości, integrację mieszkańców ze środowiskiem i kulturą.

Są to:

- 1) operacje realizowane w procedurze konkursowej (P.I.1, P.I.2, P.I.3, P.II.1, P.II.3, P.II.5 – 1 i 2),
- 2) projekty grantowe (P.II.4.1, P.II.4.2),
- 3) projekty grantowe – przygotowanie koncepcji smart villages – P.II.2,
- 4) operacje realizowane w partnerstwie przez podmioty z obszaru objętego LSR – P.II.5.3,
- 5) operacje własne w obszarze rozwijania aktywności i świadomości mieszkańców – P.II.4.3,
- 6) operacje dedykowane wyłącznie osobom znajdującym się w trudnej sytuacji – P.II.5.1, seniorom i / lub osobom młodym – P.II.5.2.

Instrumenty LSR wdrażane w ramach PS WPR wzmocnione będą działaniami realizowanymi w ramach funduszy i programów komplementarnych, w tym:

- FEWIM 2023 – 2027 – włączenie społeczne osób w trudnej sytuacji, edukacja, ekonomia społeczna,
- Fundusze Norweskie (EOG) – programy w zakresie edukacji, aktywizacji obywatelskiej i ochrony środowiska,
- Program Aktywni + - aktywizacja i integracja seniorów,
- Polsko – Amerykańska Fundacja Wolności – programy edukacyjne, działania na rzecz migrantów.

Rozdział V.

Spójność, komplementarność i synergia

Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy” jest dokumentem komplementarnym i zgodnym z innymi dokumentami planistycznymi na poziomie subregionalnym (Obszar Funkcjonalny Południowe

Mazury) oraz na poziomie regionalnym (województwa warmińsko – mazurskiego) i krajowym. Wszystkie przedsięwzięcia wykazują:

- synergię tj. ścisłą łączność i wzajemne powiązanie działań, służących zaspokojeniu potrzeb rozwojowych mieszkańców obszaru LGD, w tym poprzez działania w partnerstwie i współpracę sieciową,
- komplementarność tj. stanowią zespół wzajemnie powiązanych przedsięwzięć, które poprzez stosowanie różnych narzędzi, form działania i wsparcia umożliwiają kompleksowe rozwiązanie problemów i wykorzystanie potencjałów.

Przyjęte w LSR cele są spójne z celami strategii regionalnych i tematycznych:

- 1/ Strategia terytorialna – Obszar Funkcjonalny „Południowe Mazury”;
- 2/ „Warmińsko – Mazurskie 2030”, Strategia rozwoju społeczno – gospodarczego;
- 3/ Strategia Rozwoju Turystyki Województwa Warmińsko – Mazurskiego do roku 2025;
- 4/ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
- 5/Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Tabela nr 26 Zgodność i komplementarność LSR z innymi strategiami rozwoju województwa i strategiami tematycznymi

Cele LSR	Strategia terytorialna – Obszar Funkcjonalny „Południowe Mazury”	„Warmińsko – Mazurskie 2030”, Strategia rozwoju społeczno – gospodarczego	Strategia Rozwoju Turystyki Woj. Warmińsko – Mazurskiego do roku 2025	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju
C.I Kreatywna i konkurencyjna przedsiębiorczość	Wspieranie przedsiębiorczości	Inteligentne specjalizacje Wysoka konkurencyjność Satysfakcjonująca praca Nowoczesne usługi Wyjątkowe środowisko przyrodnicze	Rozwój aktywności społecznej i zawodowej, doskonalenie kadr kreatywnych oraz branżowych struktur organizacyjnych Rozwój regionalnych produktów turystycznych	Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych Wzmocnienie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na regionalnych inteligentnych specjalizacjach	Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjna
C.II Aktywni mieszkańcy i innowacyjne usługi społeczne	Wyrównywanie szans w dostępie do oferty kulturalnej	Efektywna współpraca Silny kapitał społeczny	Przywiązywanie dużej wagi do jakości powstającej architektury	Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym	Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi i włączeniu społecznemu i gospodarczemu

	Profesjonalne usługi edukacyjne Efektywne wsparcie dla seniorów	Użyteczne kwalifikacje i kompetencje Profesjonalne organizacje Nowoczesne usługi	oraz przestrzeni publicznych	Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na regionalnych inteligentnych specjalizacjach Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego	Rozwój społeczny wrażliwy i terytorialnie zrównoważony
--	--	--	------------------------------	--	--

Źródło: opracowanie własne

Na realizację celów i przedsięwzięć LSR, Stowarzyszenie LGD „Brama Mazurskiej Krainy” będzie ubiegała się dodatkowo o środki z programów i funduszy: Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027, Fundusz Inicjatyw Obywatelskich, Program Aktywni + ministerstwa rodziny i Polityki Społecznej, Fundusze Norweskie (EOG), środki samorządu województwa warmińsko – mazurskiego.

Wybór dodatkowych i dostępnych źródeł finansowania wynika z doświadczeń LGD oraz organizacji członkowskich. Włączenie tych źródeł do osiągania celów LSR, zapewni komplementarność i synergię działań wszystkich zaangażowanych podmiotów, zwiększenie efektów, szersze włączenie społeczności w realizację LSR.

Założenia, działania i cele LSR zakładają zintegrowanie z inteligentnymi specjalizacjami Warmii i Mazur w zakresie:

a) Żywności wysokiej jakości: produkcja artykułów spożywczych i napojów, działalność usługowa związana ze sprzedażą, promocją i eksportem żywności.

b) Meblarstwa i przemysłu drzewna: produkcja różnych wyrobów z drewna oraz korka, produkcja mebli, produkcja innych wyrobów stolarskich, naprawa, konserwacja, sprzedaż i dystrybucja wyrobów drewno-meblarskich.

c) Ekonomii wody: działalność w obszarze turystyki i hotelarstwa.

d) Zdrowego życia: usługi opiekuńcze, rehabilitacyjne i fizjoterapeutyczne, dla seniorów; profilaktyka zdrowia, produkty i usługi związane z profilaktyką zdrowotną, produkty i usługi związane z obniżaniem emisyjności na rzecz poprawy jakości środowiska.

Zintegrowanie LSR występuje również na poziomie realizacyjnym. W realizacji projektów będą uczestniczyły podmioty z różnych sektorów obszaru LGD, a kryteria wyboru operacji premiuje projekty partnerskie, w szczególności partnerstwa międzysektorowe oraz projekty powiązane z lokalnymi zasobami kadrowymi, przyrodniczymi, kulturowymi. W LSR zaplanowano projekty w partnerstwie i partnerskie na obszarze LGD, z innymi LGD w Regionie i w Polsce oraz z partnerami za granicą. Stowarzyszenie LGD „Brama Mazurskiej Krainy” oraz organizacje członkowskie mają duże doświadczenia w realizacji projektów partnerskich na każdym poziomie.

Spójność i wzajemne powiązanie obszarów problemowych, potrzeb, potencjałów i zasobów na poziomie przedsięwzięć obrazuje poniższa tabela. Zestawienie uwzględnia zarówno komplementarność działań jak i potencjał i doświadczenie LGD oraz członków LGD.

Tabela nr 27 Planowane działania do wdrażania z innych źródeł finansowania komplementarnych z przedsięwzięciami w ramach LSR

Przedsięwzięcie LSR	Działania komplementarne i źródła finansowania
FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA WARMII I MAZUR (FEWiM) 2021 – 2027	
P.I.1, P.I.2, P.I.3	Działanie 6.4 Edukacja zawodowa – projekt współpracy szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe z otoczeniem społeczno-gospodarczym ukierunkowane na wysoką jakość szkolnictwa branżowego odpowiadającego potrzebom regionalnego rynku pracy. Planowane złożenie minimum 1 wniosku we współpracy ze szkołami zawodowymi/ instytucjami szkolenia zawodowego z obszaru LGD na finansowanie szkoleń zawodowych w zakresie zbieżnym z preferowanymi w przedsięwzięciach LSR branżami gospodarki.
P.I.2, P.II.2, P.II.4, P.II.5	Działanie 6.5 Edukacja przez całe życie - Kompleksowe wsparcie w zakresie podnoszenia kompetencji i kwalifikacji osób dorosłych poprzez realizację doradztwa kariery, dofinansowanie kursów/szkożeń oraz potwierdzanie umiejętności zdobytych poza edukacją formalną. Planowana jest partnerska współpraca z członkami LGD, którzy posiadają doświadczenie w tym zakresie.
P.II.1, P.II.2, P.II.4, P.II.5	Działanie 6.5 Edukacja przez całe życie - Szkolenia/kursy z zakresu rozwijania umiejętności/kompetencji podstawowych, zwłaszcza umiejętności cyfrowych dla osób o niskich umiejętnościach i kompetencjach w tym cyfrowych. Zadanie do realizacji w ramach projektów partnerskich na poziomie obszaru LGD oraz obszaru Regionu.
P.II.2, P.II.4, P.II.5	Działanie 6.5 Edukacja przez całe życie - Lokalne inicjatywy edukacyjne w zakresie podnoszenia kompetencji osób dorosłych, w tym np. LOWE, czy działania wspierające animowanie lokalnych partnerstw.
P.II.4, P.II.5	Działanie 9.1 Aktywna integracja - Kompleksowe wsparcie aktywizacyjne osób, rodzin i społeczności zagrożonych wykluceniem społecznym oraz osób biernych zawodowo, z wykorzystaniem instrumentów aktywnej integracji o charakterze społecznym, zawodowym, edukacyjnym i zdrowotnym. Przedsięwzięcia realizowane we współpracy z OWES.
P.II.5	Działanie 9.3 Integracja obywateli państw trzecich w środowisku lokalnym – projekt aktywizacji społecznej migrantów. Przedsięwzięcia realizowane we współpracy z organizacjami zajmującymi się uchodźcami z Ukrainy.
Polsko – Amerykańska Fundacja Wolności, Program ENGLISH TEACHING, Program Partnerstwa PAFW, Program RITA	
P.II.1, P.II.4, P.II.5	Realizacja programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży zamieszkałych na terenach wiejskich i miast do 15 tys. mieszkańców.
P.II.1, P.II.4, P.II.5	Realizacja projektów partnerskich w zakresie budowania lokalnego dobra wspólnego, współpracy lokalnej, współpracy międzypokoleniowej, partycypacji społecznej.
P.II.1, P.II.4	Projekty na rzecz uchodźców z Ukrainy, projekty integracji społecznej i aktywizacji.
SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO - MAZURSKIEGO	
P.II.1, P.II.4, P.II.5	Realizacja projektów w obszarze kultury, turystyki, rozwoju obszarów wiejskich, współpracy międzynarodowej.

Podjęcie LEADER w opracowanej LSR, oznacza uzyskanie wartości dodanych i w praktyce wynika ze stosowania przez LGD kilku podstawowych zasad: oddolność, terytorialność, zintegrowanie działań, zasobów i kompetencji różnych sektorów i różnych interesariuszy, partnerstwo, innowacyjność, decentralizacja zarządzania i finansowania, sieciowanie i współpraca. Akronim LEADER pochodzi od francuskiego określenia „Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale“, czyli powiązanych działań służących rozwojowi gospodarki wsi. Opiera się ono na kilku zasadach, z których najważniejsze jest partnerstwo oraz oddolność planowania i realizacji działań. LGD jest głównym narzędziem stosowania podejścia LEADER do rozwoju obszaru poprzez bezpośrednie angażowanie lokalnych przedstawicieli różnych środowisk społecznych w opracowywanie i realizację lokalnych strategii rozwoju. Korzyści wynikające z podejścia LEADER dotyczą w szczególności osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, seniorów i młodzieży. Efektywność działań w tym zakresie związana jest z doświadczeniem

organizacji członkowskich LGD, możliwość realizacji projektów partnerskich oraz korzystanie z dodatkowych źródeł finansowania celów LSR. Poprzez zastosowanie różnych form wsparcia dostosowanych do potrzeb i zakresów działania (projekty grantowe, konkursy, operacje własne, projekty partnerskie i w partnerstwie), efektywnie zostaną wykorzystane dostępne zasoby, a udział przedstawicieli tych grup na etapie opracowywania i konsultowania LSR, zapewnił optymalny dobór zakresów wsparcia. W realizacji LSR wykorzystane zostaną także różnorodne metody i formy integrowania różnych sektorów, partnerów, zasobów i branż działalności gospodarczej. Będą organizowane wspólne przedsięwzięcia, organizowane będą spotkania i konferencje, projekty z włączeniem aktywności firm w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu, współpracę z przedsiębiorcami w obszarze ekonomii społecznej, wspólne inicjatywy realizowane z Ośrodkiem Wspierania Ekonomii Społecznej.

Rozdział VI

Cele i wskaźniki

Formułowanie celów, wskaźników oraz przedsięwzięć, obejmowało pięć podstawowych etapów:

- 1) analizę problemów i potrzeb mieszkańców obszaru, podczas której zastosowano różne metody partycypacji,
- 2) diagnozę obszaru i analizę SWOT, pozwalające na powiązanie celów i przedsięwzięć z analizą potrzeb i potencjału obszaru w zintegrowany sposób,
- 3) przeprowadzenie konsultacji społecznych wypracowanych materiałów,
- 4) weryfikację diagnozy i SWOT po konsultacjach ze społecznością lokalną,
- 5) sformułowanie celów, przedsięwzięć oraz wskaźników produktu i rezultatu (określonych w PS WPR).

Cały proces został oparty na schemacie zależności przyczynowo skutkowych pomiędzy: problemami, ich przyczynami i negatywnymi następstwami, propozycjami rozwiązań w odniesieniu do konkretnych grup docelowych oraz wskaźnikami pomiaru rezultatu, zgodnie z wytycznymi w zakresie opracowania Lokalnych Strategii Rozwoju w ramach PS WPR. W analizie problemów i potrzeb uczestniczyli przedstawiciele wszystkich sektorów: sektora społecznego, gospodarczego, publicznego i przedstawiciele mieszkańców. Podczas spotkań bezpośrednich, na których w warsztatowej formie opracowywano analizę SWOT oraz na podstawie przeprowadzonych ankiet uwzględnione zostały rekomendacje i opinie zgłaszane przez mieszkańców.

Dotychczasowa działalność LGD, otwartość na zgłaszane przez mieszkańców wnioski, przeprowadzona z udziałem mieszkańców diagnoza obszaru i systematyczny dialog z mieszkańcami, pozwoliły na wybór specjalizacji kluczowych dla obszaru. Wokół nich, w okresie 2023 -2027 będą się koncentrowały działania realizowane w ramach LSR ze środków PS WPR oraz z innych, dostępnych funduszy komplementarnych.

Planując realizację LSR, LGD skoncentrowała się na celach i działaniach, które dodają wartość do istniejącego wsparcia, mają największe szanse na przyczynienie się do osiągnięcia oczekiwanych wspólnych i komplementarnych celów.

1. Specyfikacja i opis celów, przypisanych im przedsięwzięć

Tabela nr 28 Cele realizacji LSR

C.I	Kreatywna i konkurencyjna przedsiębiorczość
OPIS CELU	<p>Realizacja celu służy rozwojowi innowacji przedsiębiorczej mieszkańców obszaru LGD w obszarach o zidentyfikowanym potencjale rozwojowym, wdrażających innowacyjne rozwiązania, technologie środowiskowe (w tym szczególnie w zakresie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych), rozwijających nowe funkcje gospodarstw rolnych.</p> <p>Szczególnie ważne w realizacji celu jest wspieranie mieszkańców obszaru w ramach edukacji zawodowej, nabywaniu nowych kompetencji i świadczenie usług doradczych / rozwojowych w formule inkubatora przedsiębiorczości.</p> <p>Kluczowe obszary realizacji celu (uwzględnione w przedsięwzięciach) obejmują:</p> <ul style="list-style-type: none"> - implementację podejścia LEADER w rozwoju przedsiębiorczości,

	- indukowanie innowacyjności, - rozwój przedsiębiorczości z poszanowaniem warunków przyrodniczych (w tym biogospodarki, gospodarki obiegu zamkniętego), dziedzictwa kulturowego i oddziaływania biznesu na wymiar społeczny (branże zabezpieczające potrzeby społeczne), - wdrażanie rozwiązań cyfrowych, - zogniskowania działań na obszary o największym potencjale rozwojowym.	
PRZYPISANE PRZEDSIĘWZIĘCIA	P.I.1	Podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej - rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój zielonej gospodarki
	P.I.2	Rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej - rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój zielonej gospodarki
	P.I.3	Rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych – agroturystyka, gospodarstwa opiekuńcze, zagrody edukacyjne
C.II	Aktywni mieszkańcy i innowacyjne usługi społeczne	
OPIS CELU	Realizacja celu służy ukierunkowaniu działań na budowanie kapitału społecznego, aktywizacji społecznej z wykorzystaniem lokalnych zasobów w sposób zapewniający najlepsze zaspokojenie potrzeb społeczności wiejskich, w tym poprzez wykorzystanie wiedzy, innowacji i rozwiązań cyfrowych. Wszystkie działania podejmowane i inicjowane przez LGD oparte są o zasadę partnerstwa i współpracy, co daje gwarancję faktycznego przyczynienia się do rozwoju aktywności społecznej. Realizacja celu prowadzi do dobrego życia na obszarach wiejskich: poprzez poczucie tożsamości lokalnej, symbiozę z przyrodą i otoczeniem, współpracę, zabezpieczenie potrzeb edukacyjnych i rozwojowych wszystkim: dzieciom, osobom młodym, seniorom, osobom znajdującym się w szczególnie trudnej sytuacji. W ramach LSR nie będą wspierane duże, infrastrukturalne inwestycje. Realizacja celu służy rozwijaniu aktywności i zabezpieczaniu małych, lokalnych potrzeb. Służy również rozwinięciu aktywności obywatelskiej w kluczowych obszarach: zrównoważone rolnictwo, zielona gospodarka, biogospodarka, ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz edukacja liderów życia publicznego i społecznego. Ważnym elementem rozwoju celu jest indukowanie innowacyjności społecznej i technologii cyfrowych poprzez Centrum Aktywności Obywatelskiej.	
PRZYPISANE PRZEDSIĘWZIĘCIA	P.II.1	Poprawa dostępu do usług dla lokalnej społeczności
	P.II.2	Przygotowanie koncepcji inteligentnych wsi
	P.II.3	Poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej
	P.II.4	Świadomość obywatelska i aktywni liderzy
	P.II.5	Włączenie społeczne osób w niekorzystnej sytuacji, osób młodych i seniorów

Kluczowym zadaniem procesu tworzenia, konsultowania i końcowego określenia celów oraz przedsięwzięć, było ścisłe powiązanie założeń strategicznych z analizą potrzeb i potencjału obszaru w zintegrowany sposób. Narzędziem określającym zakres powiązania jest wykonana analiza SWOT, zawierająca szczegółowe odniesienie do diagnozy obszaru:

- **mocnych stron:** wewnętrznych czynników pozytywnych, stanowiących atuty, wyróżniających obszar LGD od innych terenów, stanowiących przewagę konkurencyjną,
- **słabych stron:** wewnętrznych czynników negatywnych, stanowiących słabe strony obszaru LGD, wynikających z ograniczeń zasobów,
- **szans:** zewnętrznych czynników pozytywnych, będących korzystnymi tendencjami w otoczeniu obszaru LGD, które właściwie wykorzystane mogą stanowić istotny impuls do zmiany,
- **zagrożeń:** zewnętrznych czynników negatywnych, mogących być poważną barierą w rozwoju obszaru LGD przez osłabianie silnych stron i ograniczanie możliwości wykorzystania szans rozwojowych.

Tabela nr 29 Powiązanie celów i przedsięwzięć z diagnozą obszaru LGD

CEL	PRZEDSIĘWZIĘCIE	Odniesienie do diagnozy
C.I	P.I.1	Rozdział IV, pkt. A.4, A.12
	P.I.2	Rozdział IV, pkt. A.3, A.12
	P.I.3	Rozdział IV, pkt. A.11, A.12
C.II	P.II.1	Rozdział IV, pkt. A.2, A.5, A.7, A.9,

	P.II.2	Rozdział IV, pkt. A.1, A.12
	P.II.3	Rozdział IV, pkt. A.2, A.9
	P.II.4	Rozdział IV, pkt. A.5, A.12, A.10,
	P.II.5	Rozdział IV, pkt.A.7, A.12, A.13,

Źródło: opracowanie własne

Tabela nr 30 Określenie celów i przedsięwzięć ukierunkowanych na zagadnienia kluczowe

ZAGADNIENIE KLUCZOWE	CEL	PRZEDSIĘWZIĘCIE	ODNIESIENIE DO DIAGNOZY - PROBLEMY
INNOWACJE	C.I	P.I.1	Rozdział IV, pkt. A.4, A.12
		P.I.2	Rozdział IV, pkt. A.3, A.12,
		P.I.3	Rozdział IV, pkt. A.7, A.11
	C.II	P.II.1	Rozdział IV, pkt. A.5, A.6,
		P.II.2	Rozdział IV, pkt. A.12
		P.II.3	Rozdział IV, pkt. A.2, A.9
	C.II	P.II.4	Rozdział IV, pkt. A.5, A.10, A.13
C.II	P.II.5	Rozdział IV, pkt. A.6, A.10, A.13	
OSOBY MŁODE	C.II	P.I.1	Rozdział IV, pkt. A.4
		P.II.1	Rozdział IV, pkt. A.5, A.11
	C.II	P.II.5	Rozdział IV, pkt. A.5, A.11
SENIORZY	C.II	P.II.1	Rozdział IV, pkt. A.7
		P.II.5	Rozdział IV, pkt. A.4, A.11
OSOBY ZE ZDEFINIOWANYCH GRUP W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI	C.I	P.I.1	Rozdział IV, pkt. A.11, A.12
		P.I.3	Rozdział IV, pkt. A.11, A.12
	C.II	P.I.5	Rozdział IV, pkt. A.5, A.7

Źródło: opracowanie własne

2. Przedstawienie celów z podziałem na źródła finansowania

Cele LSR realizowane będą głównie w ramach Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023 – 2027. W realizacji celów wykorzystane zostaną także inne źródła finansowania i fundusze, które zapewnią komplementarność i synergę, wzmocnią działania zakładane do realizacji w ramach PS WPR 2023 – 2027. Wskazane źródła finansowania przedsięwzięć komplementarnych obejmują fundusze, w których LGD „Brama Mazurskiej Krainy” posiada doświadczenie w pozyskaniu środków i realizacji projektów.

Tabela nr 31 Źródła finansowania LSR

Cel LSR	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA PRZEDSIĘWZIĘĆ KOMPLEMENTARNYCH
C.I	PS WPR 2023 – 2027	Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021–2027
		Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027
C.II	PS WPR 2023 – 2027	Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021–2027
		Polsko – Amerykańska Fundacja Wolności (partnerstwa, animowanie aktywności seniorów i osób młodych, osób w szczególnie trudnej sytuacji, w tym migrantów)
		Program Aktywni + Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej (dedykowane aktywizacji i integracji seniorów)
		Fundusze Norweskie (EOG) -animowanie aktywności osób młodych, seniorów, osób w szczególnie trudnej sytuacji, w tym migrantów
		Samorząd województwa warmińsko – mazurskiego

3. Przedstawienie przedsięwzięć realizowanych w ramach RLKS

Przedsięwzięcia planowane do realizacji w ramach RLKS zostały przypisane do dwóch celów. Określenie przedsięwzięć, które stanowią kluczowe działania rozwojowe na obszarze Lokalnej Grupy Działania, sposobu ich realizacji, wartości planowanego budżetu i wskaźników są wynikiem szczegółowej analizy potrzeb i potencjałów w określonych obszarach oraz analizy danych historycznych w zakresie skuteczności i oczekiwanej wartości form wsparcia.

Tabela nr 32 Przedsięwzięcia w ramach RLKS

CEL I Kreatywna i konkurencyjna przedsiębiorczość	
P.I.1	<p>PODEJMOWANIE POZAROLNICZEJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ - Rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój zielonej gospodarki</p> <p>Podejmowanie działalności gospodarczej, ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia osób o szczególnie trudnej sytuacji w dostępie do miejsc pracy tj. osób poszukujących zatrudnienia, migrantów, osób młodych.</p> <p>W ramach podejmowania działalności gospodarczej wspierane będą branże zdiagnozowane jako kluczowe branże rozwojowe obszaru LGD, tj.</p> <ul style="list-style-type: none"> - działalności gospodarcze oparte na dziedzictwie przyrodniczym i kulturowym, w tym wdrażające rozwiązania w zakresie biogospodarki i gospodarki obiegu zamkniętego, zielonych technologii, - działalności kreatywne, wdrażające innowacje i technologie cyfrowe, mające potencjał rozwojowy przez produkcję i eksploatację własności intelektualnej, - działalności obszaru gospodarki czasu wolnego – związane z turystyką, odpoczynkiem, rozrywką, rekreacją i spędzaniem czasu wolnego, - zdrowa żywność, - srebrna gospodarka. <p>Na poziomie LSR nie określa się katalogu kodów działalności (PKD), w celu umożliwienia kreatywnego podejścia do zakresu wsparcia.</p> <p>Ponadto na poziomie kryteriów jakościowej oceny wniosków premiiwane będą operacje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - innowacyjne, - ograniczające presję na środowisko lub zapewniające racjonalne gospodarowanie zasobami, - oparte o partnerstwo i współpracę, - zintegrowane poprzez wpisanie się w kluczowe produkty regionalne: cittaslow, sieć wiosek tematycznych, - wnioski składane przez osoby o szczególnie trudnej sytuacji w dostępie do miejsc pracy, tj. osób poszukujące zatrudnienia, migranci, osoby młode. <p>O wsparcie z zakresu rozwoju przedsiębiorczości mogą ubiegać się osoby ubezpieczone zarówno w KRUS jak i ZUS. Natomiast podejmowana działalność musi być działalnością pozarolniczą i jest prowadzona na podstawie przepisów ustawy Prawo przedsiębiorców.</p> <p>Zakładany poziom wsparcia: zgodnie z obowiązującymi przepisami (na dzień przygotowania LSR do 65% kosztów kwalifikowanych).</p> <p>Maksymalna wysokość wsparcia: 100 000 złotych.</p>
	<p>UZASADNIENIE:</p> <p>Dotychczasowe wsparcie w wysokości 60 tys. zł na rozpoczęcie działalności gospodarczej w kończącym się okresie wdrażania LSR zrealizowane zostało na poziomie 94,03%. Analiza trwałości zakładanych firm (okres powyżej wymaganej trwałości) wykazała, że funkcjonuje 54 z 63 nowopowstałych firm. Obowiązujący w nowym okresie niższy niż dotychczas poziom finansowania (65%) wskazują na prawdopodobne niższe zapotrzebowanie na fundusze. Wskazując konkretne branże działalności zakłada się większą efektywność realizacji przedsięwzięcia.</p>
P.I.2	<p>ROZWIJANIE POZAROLNICZEJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ - Rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój zielonej gospodarki</p> <p>Rozwijanie działalności gospodarczej obejmuje pomoc na rozwijanie prowadzonej działalności gospodarczej poprzez wprowadzenie nowych technologii, rozwiązań innowacyjnych, procesów środowiskowych, w tym dotyczących energii odnawialnej, gospodarki obiegu zamkniętego, biogospodarki.</p> <p>W ramach rozwijania działalności gospodarczej wspierane będą wyłącznie podmioty gospodarcze o statusie MŚP branże zdiagnozowane jako kluczowe branże rozwojowe obszaru LGD, tj.</p> <ul style="list-style-type: none"> - działalności gospodarcze oparte na dziedzictwie przyrodniczym i kulturowym, w tym wdrażające rozwiązania w zakresie biogospodarki i gospodarki obiegu zamkniętego, zielonych technologii, - działalności kreatywne, wdrażające innowacje i technologie cyfrowe, mające potencjał rozwojowy przez produkcję i eksploatację własności intelektualnej,

	<ul style="list-style-type: none"> - działalności obszaru gospodarki czasu wolnego – związane z turystyką, odpoczynkiem, rozrywką, rekreacją i spędzaniem czasu wolnego, - zdrowa żywność, - srebrna gospodarka. <p>Na poziomie LSR nie określa się katalogu kodów działalności (PKD), w celu umożliwienia kreatywnego podejścia do zakresu wsparcia.</p> <p>Ponadto na poziomie kryteriów jakościowej oceny wniosków premiiowane będą operacje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - innowacyjne, - ograniczające presję na środowisko lub zapewniające racjonalne gospodarowanie zasobami, - oparte o partnerstwo i współpracę, - zintegrowane poprzez wpisanie się w kluczowe produkty regionalne: cittaslow, sieć wiosek tematycznych, - w ramach których tworzone są nowe miejsca pracy. <p>O wsparcie z zakresu rozwoju pozarolniczej działalności gospodarczej mogą ubiegać się osoby ubezpieczone zarówno w KRUS jak i ZUS. Natomiast rozwijana działalność musi być działalnością pozarolniczą i jest prowadzona na podstawie przepisów ustawy Prawo przedsiębiorców.</p> <p>Zakładany poziom wsparcia: zgodnie z obowiązującymi przepisami (na dzień przygotowania LSR do 65% kosztów kwalifikowanych).</p> <p>Maksymalna wysokość wsparcia: 150 000 złotych.</p> <p>Warunek dostępu: minimum 3 letnie doświadczenie w działalności w branży w ramach której przedsiębiorca zamierza rozwijać firmę.</p> <p>UZASADNIENIE:</p> <p>Wsparcie na rozwijanie działalności gospodarczej w kończącym się okresie wdrażania LSR zrealizowane zostało na poziomie 100 %. Wsparcie dotyczyło firm z branży turystycznej, meblarskiej, gastronomicznej i obejmowało działalności innowacyjne. Maksymalna kwota finansowania wynosiła 200 tys. zł. i wiązała się z koniecznością utworzenia i utrzymania miejsca pracy. W związku z brakiem obowiązku utworzenia miejsca pracy, zakłada się zmniejszenie wysokości dofinansowania.</p>
P.I.3	<p>ROZWÓJ POZAROLNICZYCH FUNKCJI GOSPODARSTW ROLNYCH</p> <p>Rozwój pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych w zakresie:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. gospodarstw agroturystycznych, b. zagród edukacyjnych, c. gospodarstw opiekuńczych. <p>Ubieganie się o wsparcie i prowadzenie działalności pozarolniczej w określonym obszarze określają szczegółowe przepisy (w tym PS WPR, wytyczne wdrożeniowe) i obejmują w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dla gospodarstw agroturystycznych – przedłożenie koncepcji świadczenia usług hotelarskich w czynnym gospodarstwie rolnym, wdrożenia systemów jakości wiejskiej bazy noclegowej oraz rozwoju usług czasu wolnego i gospodarki świadczeń oraz przystąpienie do organizacji zrzeszającej kwaterodawców wiejskich, - dla zagród edukacyjnych – przedłożenie koncepcji funkcjonowania przedsięwzięcia prowadzonego przez mieszkańców wsi na obszarach wiejskich, gdzie realizowane są co najmniej 2 cele edukacyjne spośród edukacji w zakresie produkcji roślinnej, produkcji zwierzęcej, przetwórstwa produktów rolnych, świadomości ekologicznej i konsumenckiej, dziedzictwa kultury materialnej wsi, tradycyjnych zawodów, rękodzieła i twórczości ludowej oraz przystąpienie do Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych. - dla gospodarstw opiekuńczych – zgodnie z przepisami. <p>Ponadto na poziomie kryteriów jakościowej oceny wniosków premiiowane będą operacje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - innowacyjne, - oparte o partnerstwo i współpracę, - zintegrowane. <p>O wsparcie z zakresu rozwoju pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych mogą ubiegać się czynne gospodarstwa rolne o statusie małych gospodarstw rolnych.</p> <p>Zakładany poziom wsparcia: zgodnie z obowiązującymi przepisami (na dzień przygotowania LSR do 85% kosztów kwalifikowanych).</p> <p>Maksymalna wysokość wsparcia: 150 000 złotych.</p> <p>Warunek dostępu: minimum dwuletnie doświadczenie w działalności w branży w ramach której planowane jest wdrożenie pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych.</p>

	<p>UZASADNIENIE:</p> <p>Rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych jest szczególnie ważny wobec zdiagnozowanych problemów dotyczących nadmiaru liczby osób związanych z gospodarstwem rolnym. Jest również szansą na wykorzystanie potencjału rozwojowego Południowych Mazur jako miejsca aktywności i wypoczynku na terenie pogranicza i historycznych uwarunkowań.</p> <p>Ze względu na niewielkie doświadczenie LGD we wspieraniu gospodarstw rolnych w ramach przedsięwzięcia zaprojektowano 3 operacje, o charakterze pilotażowym.</p>
<p>CEL II Aktywni mieszkańcy i innowacyjne usługi społeczne</p>	
<p>P.II.1</p>	<p>POPRAWA DOSTĘPU DO USŁUG DLA LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI</p>
	<p>Poprawa dostępu do usług dla lokalnej społeczności obejmuje wyposażenie, odnowienie, doposażenie, rewitalizację funkcjonujących obiektów infrastruktury, w których świadczone są usługi dla lokalnej społeczności.</p> <p>W oparciu o zdiagnozowane obszary problemowe i diagnozę określa się rodzaje przedsięwzięć w ramach działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - służące poprawie bezpieczeństwa – takie jak oświetlenie, chodniki, ścieżki, przejścia dla pieszych, monitoring wizyjny, barierki, uzupełnienie oznakowania, - służące poprawie atrakcyjności życia na obszarach wiejskich dla osób młodych (przeciwdziałanie migracji do ośrodków miejskich i depopulacji obszaru) – takie jak boiska, place zabaw, przestrzenie zielone, świetlice, lokalne centra aktywności, wyposażenie placówek edukacyjnych i opiekuńczych dla dzieci i młodzieży, - służące dostępności dla osób niepełnosprawnych, osób starszych – takie jak pochwyt, podjazdy, rozwiązania komunikacyjne. <p>Na poziomie LSR nie określa się zamkniętego zakresu operacji, natomiast ograniczona wartość wsparcia – do 50 000 złotych wskazuje na niewielkie operacje, przyczyniające się wymiennie do poprawy jakości świadczenia usług społecznych na poziomie lokalnym.</p> <p>Na poziomie kryteriów jakościowej oceny wniosków premiowane będą operacje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - innowacyjne, - wdrażające technologie cyfrowe, - ograniczające presję na środowisko lub zapewniające racjonalne gospodarowanie zasobami, - oparte o Partnerstwo i współpracę, - objęte oddolnymi koncepcjami inteligentnej wsi lub wpisujące się w ideę funkcjonującej wsi tematycznej, - dedykowane dla mieszkańców obszarów wiejskich zaliczanych do osób w niekorzystnej sytuacji, seniorów lub osób młodych, - zintegrowane poprzez powiązanie zakresu operacji z innymi przedsięwzięciami i uzasadnienie kompleksowego zaspokojenia potrzeb społecznych. <p>O wsparcie w ramach przedsięwzięcia mogą ubiegać się:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podmioty publiczne z zachowaniem warunków i poziomu wsparcia określonych w obowiązujących przepisach (na dzień przygotowania LSR do 75% kosztów kwalifikowanych), - organizacje pozarządowe z zachowaniem warunków i poziomu wsparcia określonych w obowiązujących przepisach (na dzień przygotowania LSR do 100% kosztów kwalifikowanych). <p>Zakładany poziom wsparcia: zgodnie z obowiązującymi przepisami (wskazane intensywności dotyczą przepisów obowiązujących na etapie przygotowania LSR).</p> <p>Maksymalna wysokość wsparcia: 50 000 złotych.</p>
	<p>UZASADNIENIE:</p> <p>Rozwój technologii, potrzeby bezpieczeństwa, rozwojowe, ochrony zdrowia, dostępności usług społecznych dla mieszkańców Południowych Mazur wymagają doinwestowania miejsc stanowiących zaplecze tych usług. Na etapie analizy potrzeb szczególnie podkreślano potrzeby wyposażenia w infrastrukturę poprawiającą dostępność i bezpieczeństwo a także rozwijających ofertę edukacyjną dla dzieci i młodzieży. Zakres wsparcia stanowi odpowiedź na zdiagnozowane potrzeby.</p>
<p>P.II.2</p>	<p>PRZYGOTOWANIE KONCEPCJI INTELIGENTNEJ WSI</p>
	<p>Przygotowanie koncepcji inteligentnych wsi stanowi innowacyjne rozwiązanie integrujące zasoby i potencjały do ukierunkowanego rozwoju pojedynczych miejscowości / sołectw.</p> <p>W ramach ogłoszonego projektu grantowego wsparcie finansowe w wysokości 4 000 złotych otrzymają Wnioskodawcy, którzy złożą wniosek na opracowanie koncepcji mającej na celu wypracowanie efektywnych i niestandardowych rozwiązań miejscowych problemów, zawierającej:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opis procesu opracowania koncepcji, w tym przeprowadzania ze społecznością obszaru konsultacji wyników prac partnerstwa, - uproszczoną analizę SWOT obszaru objętego koncepcją, - plan włączenia społeczeństwa w realizację koncepcji, z uwzględnieniem softysa, rady sołeckiej w tym procesie,

	<p>- listę projektów, które będą składać się na realizację koncepcji z obowiązkowym uwzględnieniem komponentu cyfrowego lub środowiskowego lub klimatycznego.</p> <p>Składane wnioski powinny uwzględniać:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) użycie technologii cyfrowych i telekomunikacyjnych lub lepsze wykorzystanie wiedzy, b) wykazywać korzyść dla lokalnej społeczności w zakresie poprawy jakości życia, podniesienia jakości usług lokalnych lub bezpieczeństwa, poszanowania środowiska lub klimatu, problemów dotyczących niedoinwestowania, starzejącego się społeczeństwa, wyludnienia, braku miejsc pracy, wykluczenia cyfrowego. <p>O wsparcie w ramach przedsięwzięcia mogą ubiegać się organizacje pozarządowe z zachowaniem warunków i poziomu wsparcia określonych w obowiązujących przepisach (na dzień przygotowania LSR do 100% kosztów kwalifikowanych).</p> <p>Zakładany poziom wsparcia: ryczałt – 4 000 złotych.</p>
	<p>UZASADNIENIE</p> <p>Przedsięwzięcie stanowi dopełnienie działań zrealizowanych w ramach ostatniego okresu programowania PROW 2014 – 2020. W ramach programu grantowego zaplanowano opracowanie 10 koncepcji inteligentnych wsi. Planowane przedsięwzięcie obejmuje 10 nowych koncepcji dla wsi, które zdecydują się opracować i wdrażać projekty zintegrowane w ramach PS WPR, co ma istotne znaczenie w kontekście premiowania operacji wynikających z koncepcji inteligentnych wsi na poziomie pozostałych przedsięwzięć celu II LSR.</p>
P.II.3	<p>POPRAWA DOSTĘPU DO MAŁEJ INFRASTRUKTURY PUBLICZNEJ</p> <p>W ramach przedsięwzięcia wspierane będzie tworzenie infrastruktury publicznej i modernizacja obiektów na cele utworzenia infrastruktury publicznej.</p> <p>Szczegółowy zakres wsparcia wynika z diagnozy o obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - infrastrukturę kulturalną, rekreacyjną, sportową, edukacyjną, - infrastrukturę poprawiającą bezpieczeństwo (z wyłączeniem dróg), - infrastrukturę srebrnej gospodarki, w tym obejmującą poprawę dostępności do oferty profilaktyki zdrowia, - infrastrukturę ochrony środowiska, w tym zwłaszcza w zakresie odnawialnych źródeł energii (z wyłączeniem sieci wodno – kanalizacyjnych, elektrycznych, przydomowych oczyszczalni ścieków). <p>Ze wsparcia wyłączone są operacje dotyczące świadczenia usług dla rolnictwa.</p> <p>Na poziomie kryteriów jakościowej oceny wniosków premiowane będą operacje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - innowacyjne, - wdrażające technologie cyfrowe, - ograniczające presję na środowisko lub zapewniające racjonalne gospodarowanie zasobami, - oparte o Partnerstwo i współpracę, - objęte oddolnymi koncepcjami inteligentnej wsi lub wpisujące się w ideę funkcjonującej wsi tematycznej, - dedykowane mieszkańcom obszarów wiejskich zaliczanym do osób w niekorzystnej sytuacji, seniorów lub osób młodych, - zintegrowane poprzez powiązanie zakresu operacji z innymi przedsięwzięciami i uzasadnienie kompleksowego zaspokojenia potrzeb społecznych. <p>O wsparcie w ramach przedsięwzięcia mogą ubiegać się:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podmioty publiczne z zachowaniem warunków i poziomu wsparcia określonych w obowiązujących przepisach (na dzień przygotowania LSR do 75% kosztów kwalifikowanych), - organizacje pozarządowe z zachowaniem warunków i poziomu wsparcia określonych w obowiązujących przepisach (na dzień przygotowania LSR do 100% kosztów kwalifikowanych). <p>Zakładany poziom wsparcia: zgodnie z obowiązującymi przepisami (wskazane intensywności dotyczą przepisów obowiązujących na etapie przygotowania LSR).</p> <p>Maksymalna wysokość wsparcia: 220 000 złotych.</p> <p>UZASADNIENIE:</p> <p>Poprawa dostępu do infrastruktury publicznej w obszarach, dla których zaplanowano wsparcie tj. do infrastruktury kulturalnej, rekreacyjnej, sportowej, edukacyjnej, srebrnej gospodarki, poprawiającej bezpieczeństwo i wdrażającej instrumenty ochrony środowiska, wg wykonanej diagnozy obszaru stanowią ważny wyznacznik poprawy jakości życia na obszarze LGD. Planowana wysokość wsparcia jest wyższa niż dotychczas proponowano w LSR na inwestycje infrastrukturalne, jednak analiza całkowitych kosztów zrealizowanych inwestycji wskazuje na wyższe zapotrzebowanie na kapitał.</p>

P.II.4	ŚWIADOMOSĆ OBYWATELSKA I AKTYWNI LIDERZY
	<p>W ramach przedsięwzięcia planowana jest realizacja 3 rodzajów operacji, uznanych na poziomie diagnozy LSR za kluczowe w rozwijaniu aktywności i świadomości mieszkańców</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. PROGRAM GRANTOWY – OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I KULTUROWEGO POLSKIEJ WSI W ramach programu grantowego dofinansowane zostaną projekty upowszechniające dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe Mazur w formie szkoleń, warsztatów, imprez, wydarzeń. Planowane jest wdrożenie 14 operacji. Maksymalna wysokość wsparcia w ramach 1 grantu: 20 000 złotych. 2. PROGRAM GRANTOWY - ZIELONA GOSPODARKA, BIOGOSPODARKA, GOSPODARKA OBIEGU ZAMKNIĘTEGO W ramach programu grantowego dofinansowane zostaną projekty upowszechniające wiedzę, modelowe rozwiązania i praktyki w zakresie technologii środowiskowych. Planowane jest wdrożenie 5 operacji. Maksymalna wysokość wsparcia w ramach 1 grantu: 20 000 złotych 3. OPERACJA WŁASNA – EDUKACJA LIDERÓW ŻYCIA SPOŁECZNEGO – projektowane jest wdrożenie 2 operacji: <ul style="list-style-type: none"> - funkcjonowanie w okresie wdrażania LSR Centrum Aktywności Obywatelskiej oferującego zróżnicowane formy wsparcia lokalnych liderów we włączaniu się w życie publiczne, animowaniu aktywności społecznej na poziomie lokalnym, funkcjonowaniu organizacji pozarządowych, - funkcjonowanie w okresie wdrażania LSR Inkubatora Centrum Innowacji Ekonomicznych – animującego działania przedsiębiorcze mieszkańców obszaru LGD, w tym w zakresie kreowania i rozwijania aktywności przedsiębiorczych, wdrażania nowych technologii, gospodarki rolnospożywczej, ekoproduktów. <p>Na poziomie kryteriów jakościowej oceny wniosków premiowane będą operacje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - innowacyjne, - wdrażające technologie cyfrowe, - oparte o partnerstwo i współpracę, - wpisujące się w koncepcje inteligentnej wsi lub wpisujące się w ideę funkcjonującej wsi tematycznej, - dedykowane dla mieszkańców obszarów wiejskich zaliczanych do osób w niekorzystnej sytuacji, seniorów lub osób młodych, - zintegrowane poprzez powiązanie zakresu operacji z innymi przedsięwzięciami i uzasadnienie kompleksowego zaspokojenia potrzeb społecznych. <p>O wsparcie w ramach przedsięwzięcia mogą ubiegać się:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podmioty publiczne z zachowaniem warunków i poziomu wsparcia określonych w obowiązujących przepisach (na dzień przygotowania LSR do 75% kosztów kwalifikowanych), - organizacje pozarządowe z zachowaniem warunków i poziomu wsparcia określonych w obowiązujących przepisach (na dzień przygotowania LSR do 100% kosztów kwalifikowanych). <p>Zakładany poziom wsparcia: zgodnie z obowiązującymi przepisami (wskazane intensywności dotyczą przepisów obowiązujących na etapie przygotowania LSR).</p>
	<p>UZASADNIENIE:</p> <p>Animowanie świadomości obywatelskiej i przedsiębiorczej w kluczowych obszarach rozwojowych, tj. dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, biogospodarki, gospodarki rolnospożywczej oraz aktywności obywatelskiej stanowią kluczowe sfery działań miękkich i aktywności LGD. Wzmacniają działania dotychczas realizowane w ramach PROW oraz innych funduszy.</p>
P.II.5	WŁĄCZENIE SPOŁECZNE OSÓB W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI, OSÓB MŁODYCH I SENIORÓW <p>W ramach przedsięwzięcia planowana jest realizacja 3 rodzajów operacji, uznanych na poziomie diagnozy LSR za kluczowe w rozwijaniu aktywności i świadomości mieszkańców:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przedsięwzięcia dotyczące włączenia społecznego osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, tj. osób z niepełnosprawnościami, kobiet, migrantów, rolników niskotowarowych, osób poszukujących zatrudnienia. Planowane jest wdrożenie 10 operacji. 2. Przedsięwzięcia dotyczące włączenia społecznego osób młodych i seniorów. Planowane jest wdrożenie 10 operacji. <p>W ramach operacji Wnioskodawcy będą realizowali przedsięwzięcia inwestycyjne, miękkie, łączące obie formy działań. Maksymalna kwota wsparcia na 1 operację: 50 000 złotych.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Projekty realizowane w partnerstwie, wdrażające nowe rozwiązania w zakresie włączenia społecznego osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, osób młodych oraz seniorów. <p>Warunkiem koniecznym w ubieganiu się o wsparcie na realizację projektów w partnerstwie będzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - udział co najmniej 2 Partnerów z obszaru LGD i co najmniej 1 spoza obszaru,

<p>- uzasadnienie zintegrowania działań poprzez zaangażowanie podmiotów / osób działających w zbieżnym celu, - opis rozwiązania, działania, przedsięwzięcia, którego dotyczy przepływ wiedzy / rozwiązań w zakresie innowacyjnych form wspierania osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, osób młodych, seniorów. Innowacyjność i zintegrowanie stanowią warunki konieczne dofinansowania.</p> <p>Na poziomie kryteriów jakościowej oceny wniosków premiowane będą operacje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wdrażające technologie cyfrowe, - składane przez podmioty ekonomii społecznej, - wpisujące się w koncepcje inteligentnej wsi lub wpisujące się w ideę funkcjonującej wsi tematycznej, - dedykowane dla mieszkańców obszarów wiejskich zaliczanych do osób w niekorzystnej sytuacji, seniorów lub osób młodych. <p>O wsparcie w ramach przedsięwzięcia mogą ubiegać się:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podmioty publiczne z zachowaniem warunków i poziomu wsparcia określonych w obowiązujących przepisach (na dzień przygotowania LSR do 75% kosztów kwalifikowanych), - organizacje pozarządowe z zachowaniem warunków i poziomu wsparcia określonych w obowiązujących przepisach (na dzień przygotowania LSR do 100% kosztów kwalifikowanych). <p>Zakładany poziom wsparcia: zgodnie z obowiązującymi przepisami (wskazane intensywności dotyczą przepisów obowiązujących na etapie przygotowania LSR).</p> <p>Maksymalna wysokość wsparcia: 160 000 złotych. W LSR nie projektuje się środków na przygotowanie projektu partnerskiego.</p> <p>UZASADNIENIE: Działania na rzecz osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji (zgodnie z diagnozą i PS WPR) oraz wymagających szczególnego wsparcia (osoby młode, seniorzy) wymagają szczególnej uwagi i wsparcia w realizacji LSR, stąd zaplanowano 2 działania konkursowe, dedykowane wyłącznie tym grupom docelowym i nie wprowadzono zakresów ściśle precyzujących oczekiwane zakresy operacji, co pozwoli lepiej dostosować projekty do lokalnych potrzeb. Głównym działaniem w ramach przedsięwzięcia będą projekty realizowane w partnerstwie wychodzącym poza obszar LGD (regionalnym, krajowym, międzynarodowym), które spełnią jednocześnie 2 warunki: zintegrowania działań poprzez zaangażowanie podmiotów / osób działających w zbieżnym celu i przepływu wiedzy / rozwiązań w zakresie innowacyjnych form wspierania osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, osób młodych, seniorów.</p>
--

Źródło: opracowanie własne

Formy realizacji przedsięwzięć i odbiorcy – załącznik nr 1 do LSR pn. CELE I PRZEDSIĘWZIĘCIA.

4. Przypisanie wskaźników do celów i przedsięwzięć

Dla przedsięwzięć projektuje się wskaźniki produktu, dla celów wskaźniki rezultatu wg poniższej tabeli.

Tabela nr 33 Wskaźniki rezultatów

CEL I		KREATYWNA I KONKURENCYJNA PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ			
WSKAŹNIKI REZULTATU					
Nazwa wskaźnika	Nr wskaźnika	Sposób pomiaru (SP) Jednostka miary (JM)	Wartość pocz.	Wartość końcowa	Źródło pomiaru
Liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy	C.I.1	SP – corocznie na podstawie dokumentów źródłowych JM - liczba osób	0	250	Sprawozdanie z realizacji operacji Badanie ewaluacyjne
Liczba inwestycji objętych wsparciem w zakresie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, w tym biomasy (w MW)	C.I.2	SP - corocznie na podstawie dokumentów źródłowych JM: Megawatt	0	0,1	Sprawozdanie z realizacji operacji Badanie ewaluacyjne

Liczba operacji przyczyniających się do realizacji na obszarach wiejskich celów w zakresie zrównowżenia środowiskowego oraz osiągnięcia celów w dziedzinie łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania do niej	C.I.3	SP: corocznie na podstawie dokumentów źródłowych JM: liczba operacji	0	6	Sprawozdanie z realizacji operacji Badanie ewaluacyjne
PRZEDSIĘWZIĘCIE	P.I.1 - PODEJMOWANIE POZAROLNICZEJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ - Rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój zielonej gospodarki				
WSKAŹNIKI PRODUKTU					
Nazwa wskaźnika produktu	Nr wskaźnika	Sposób pomiaru (SP) Jednostka miary (JM)	Wartość pocz.	Wartość końcowa	Źródło pomiaru
Liczba operacji polegających na utworzeniu nowej działalności gospodarczej – operacje nieinnowacyjne	W.I.1.1	SP: corocznie na podstawie dokumentów źródłowych JM: liczba operacji	0	4	CEIDG / KRP (Krajowy Rejestr Przedsiębiorców) Sprawozdanie z realizacji operacji
Liczba operacji polegających na utworzeniu nowej działalności gospodarczej – operacje innowacyjne	W.I.1.2	SP: corocznie na podstawie dokumentów źródłowych JM: liczba operacji	0	4	CEIDG / KRP (Krajowy Rejestr Przedsiębiorców) Sprawozdanie z realizacji operacji
PRZEDSIĘWZIĘCIE	P.I.2 ROZWIJANIE POZAROLNICZEJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ - Rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój zielonej gospodarki				
WSKAŹNIKI PRODUKTU					
Liczba operacji polegających na rozwinięciu działalności gospodarczej	W.I.2.1	SP: corocznie na podstawie dokumentów źródłowych JM: liczba operacji	0	14	Sprawozdanie z realizacji operacji
PRZEDSIĘWZIĘCIE	P.I.3 ROZWÓJ POZAROLNICZYCH FUNKCJI GOSPODARSTW ROLNYCH				
WSKAŹNIKI PRODUKTU					
Liczba utworzonych zagród edukacyjnych	W.I.3.1	SP: corocznie na podstawie dokumentów źródłowych JM: liczba operacji	0	1	CEIDG / KRP, Sprawozdanie z realizacji operacji, Dokument potwierdzający przystąpienie do Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych

Liczba utworzonych gospodarstw agroturystycznych i/lub gospodarstw opiekuńczych	W.I.3.2	SP: : corocznie na podstawie dokumentów źródłowych JM: liczba operacji	0	2	Sprawozdanie z realizacji operacji , Dokument potwierdzający przystąpienie do organizacji zrzeszającej kwaterodawców wiejskich
Liczba osób o statusie rolników niskotowarowych zaangażowanych w rozwijanie pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych	W.I.3.3	SP: corocznie na podstawie dokumentów źródłowych JM: liczba osób	0	5	Sprawozdanie z realizacji operacji
CEL II	AKTYWNI MIESZKAŃCY I INNOWACYJNE USŁUGI SPOŁECZNE				
WSKAŹNIKI REZULTATU					
Liczba wspieranych strategii inteligentnych wsi	C.II.1	SP: Okresowa – coroczna weryfikacja programów grantowych JM: liczba strategii	0	10	Sprawozdanie z realizacji programu / programów grantowych
Odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu WPR	C.II.2	SP: Corocznie na podstawie dokumentów źródłowych JM: liczba osób	0	800	Sprawozdanie z realizacji operacji, Badanie ewaluacyjne
Liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego	C.II.3	SP: corocznie na podstawie dokumentów źródłowych JM: liczba osób	0	600	Sprawozdanie z realizacji operacji, Badanie ewaluacyjne
PRZEDSIĘWZIĘCIE	P.II.1 POPRAWA DOSTĘPU DO USŁUG DLA LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI				
WSKAŹNIKI PRODUKTU					
Liczba wyposażonych miejsc, w których świadczone są usługi społeczne	W.II.1.1	SP: corocznie na podstawie dokumentów źródłowych JM: liczba miejsc	0	40	Sprawozdanie z realizacji operacji, Badanie ewaluacyjne
PRZEDSIĘWZIĘCIE	P.II.2 PRZYGOTOWANIE KONCEPCJI INTELIGENTNEJ WSI				
WSKAŹNIKI PRODUKTU					
Liczba opracowanych koncepcji inteligentnych wsi	W.II.2.1	SP: corocznie na podstawie dokumentów źródłowych JM: liczba koncepcji	0	10	Koncepcja inteligentnej wsi, Sprawozdanie z realizacji grantu
PRZEDSIĘWZIĘCIE	P.II.3 POPRAWA DOSTĘPU DO MAŁEJ INFRASTRUKTURY PUBLICZNEJ				
WSKAŹNIKI PRODUKTU					
Liczba nowych / zmodernizowanych przestrzeni publicznych	W.II.3.1	SP: corocznie na podstawie dokumentów źródłowych JM: liczba operacji	0	14	Sprawozdanie z realizacji operacji, Ewidencja środków trwałych
PRZEDSIĘWZIĘCIE	P.II.4 ŚWIADOMOŚĆ OBYWATELSKA I AKTYWNI LIDERZY				

WSKAŹNIKI PRODUKTU					
Liczba projektów grantowych z zakresu ochrony dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego polskiej wsi	W.II.4.1	SP: corocznie na podstawie dokumentów źródłowych JM: liczba operacji	0	14	Sprawozdanie z realizacji grantu
Liczba projektów grantowych z zakresu zielonej gospodarki, biogospodarki, gospodarki obiegu zamkniętego	W.II.4.2	SP: corocznie na podstawie dokumentów źródłowych JM: liczba operacji	0	5	Sprawozdanie z realizacji grantu
Liczba centrów inkubowania aktywności społecznej i liderów lokalnych	W.II.4.3	SP: corocznie na podstawie dokumentów źródłowych JM: liczba operacji	0	2	Sprawozdanie z realizacji operacji, Umowa o dofinansowanie
PRZEDSIĘWZIĘCIE	P.II.5 WŁĄCZENIE SPOŁECZNE OSÓB W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI, OSÓB MŁODYCH I SENIORÓW				
WSKAŹNIKI PRODUKTU					
Liczba operacji w zakresie włączenia społecznego osób znajdujących się w trudnej sytuacji	W.II.5.1	SP: corocznie na podstawie dokumentów źródłowych JM: liczba operacji	0	10	Sprawozdanie z realizacji operacji wraz z listami obecności osób w szczególnie trudnej sytuacji
Liczba operacji w zakresie włączenia społecznego osób młodych i seniorów	W.II.5.2	SP: corocznie na podstawie dokumentów źródłowych JM: liczba operacji	0	10	Sprawozdanie z realizacji operacji wraz z listami obecności osób młodych i/lub seniorów
Liczba zintegrowanych projektów zrealizowanych w partnerstwie z podmiotami z obszaru innego niż LSR, w tym międzynarodowych	W.III.5.3	SP: corocznie na podstawie dokumentów źródłowych JM: liczba operacji	0	10	Sprawozdanie z realizacji operacji wraz z wykazem Partnerów

Harmonogram osiągnięcia poszczególnych wskaźników określono w planie działania – załącznik nr 2 do LSR pn. Plan działania.

Rozdział VII

Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

Ogólna charakterystyka wewnętrznej organizacji pracy LGD

Najwyższą władzą LGD jest Walne Zebranie Członków, które obraduje na podstawie przyjętego „Regulaminu Pracy Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”. Walne Zebranie Członków

powołuje organy LGD: Zarząd, Radę Stowarzyszenia LGD i Komisję Rewizyjną. Za wybór operacji w ramach LSR odpowiedzialna jest Rada Stowarzyszenia LGD. Zgodnie ze statutem, kompetencją Walnego Zebrania Członków jest podejmowanie kluczowych dla Stowarzyszenia LGD decyzji, w tym m.in. uchwalanie kierunków i programu działania stowarzyszenia, uchwalanie kryteriów wyboru operacji, zmian w statucie, uchwalanie regulaminu pracy Rady Stowarzyszenia LGD, uchwalanie regulaminu pracy zarządu, uchwalenie LSR i zasad jej aktualizacji. Zmiany do LSR dokonywane są uchwałą Walnego Zebrania Członków lub uchwałą Zarządu Stowarzyszenia LGD w zakresie upoważnienia nadanego przez Walne Zebranie Członków. Zmiany wynikające z wymogów formalnych mogą być dokonywane w LSR przez Zarząd, przedstawiając na najbliższym Walnym Zebraniu Członków podjęte decyzje. Zarząd Stowarzyszenia LGD pracuje w oparciu o Regulamin Pracy Zarządu Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”. Regulamin określa tryb zwoływania posiedzeń, podejmowania decyzji, dokumentowania posiedzeń zarządu i prowadzenia ewidencji podejmowanych uchwał i decyzji. Komisja Rewizyjna jako organ kontrolny pracuje w oparciu o „Regulamin Pracy Komisji Rewizyjnej Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy” przyjęty przez Walne Zebranie Członków.

Statut Stowarzyszenia LGD reguluje zasady przyjmowania członków i utraty członkostwa. Nowych członków zgodnie ze statutem przyjmuje Zarząd i przedstawia nowych członków na pierwszym po ich przyjęciu, Walnym Zebraniu Członków. Organem wskazanym w statucie do nadzoru nad LGD jest Marszałek województwa warmińsko – mazurskiego.

Czynności administracyjne realizowane są przez biuro stowarzyszenia, powoływane i administrowane przez Zarząd. Działania merytoryczne, obejmujące przygotowanie wszelkich dokumentów prowadzi biuro Stowarzyszenia LGD. Wszelkie regulaminy i uregulowania wewnętrzne przyjmuje Zarząd Stowarzyszenia LGD.

Wszystkie procedury i regulaminy są zgodne z aktami prawnymi polskimi i UE oraz wytycznymi dotyczącymi RLKS, uznawanymi jako regulacje nadrzędne.

Procedury wyboru i oceny operacji zostały przygotowane z udziałem mieszkańców obszaru LGD, z zastosowaniem metod partycypacyjnych, szczegółowo opisanych w rozdziale II LSR.

Przy opracowaniu procedur stosowano zasady:

- 1) zgodności z przepisami obowiązującymi dla RLKS,
- 2) niedyskryminacji i przejrzystości,
- 3) zachowania parytetów sektorowych i unikania konfliktu interesów (rejestr interesów, deklaracje bezstronności).

Obowiązujące dotychczas procedury wyboru i oceny operacji zweryfikowane zostały z uwzględnieniem uwag i wniosków zgłaszanych na etapie konstruowania LSR i konsultacji oraz z uwzględnieniem spójności z diagnozą obszaru, celami i wskaźnikami. Szczegółowe procedury wyboru operacji wniosków, przeprowadzania oceny operacji zgodnie z LSR oraz kryteriami wyboru, ustalania kwoty wsparcia, trybu odwoławczego, wnioskowania o zmiany w kryteriach oceny operacji, przekazywania wniosków do Samorządu Województwa określa Regulamin Funkcjonowania Rady Stowarzyszenia LGD „Brama Mazurskiej Krainy”.

Zakres uregulowań:

- procedury powoływania i odwoływania członków Rady z uwzględnieniem przepisów dotyczących grup interesu, mających na celu reprezentatywność w Radzie różnych grup interesu przy jednoczesnym zapewnieniu braku dominacji którejkolwiek z grup,
- sposób przygotowania i zwołania posiedzeń, dokumentacja z posiedzeń Rady,
- procedury podejmowania decyzji, instrumenty zachowania bezstronności i demokratyczności procesu decyzyjnego,
- procedury oceny wniosków i głosowania,
- wzory kart oceny wniosków (karta oceny zgodności strategicznej z LSR, karta oceny horyzontalnej dla LSR, karta oceny jakościowej dla poszczególnych działań),
- procedury oceny i wyboru grantobiorców.

Członkowie Rady każdorazowo przed dokonywaniem oceny operacji podpisują oświadczenia o bezstronności i braku powiązań z wnioskodawcami, a w przypadku zaistnienia takich przesłanek wyłączają się z oceny operacji.

Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru zgodnie z wymogami określonymi dla programów, w ramach których planowane jest finansowanie LSR

Kryteria wyboru operacji i ich zmiany przyjmowane są przez Walne Zebranie Członków na wniosek Zarządu, po przeprowadzeniu konsultacji społecznych. Kryteria wyboru operacji przedkładane do zatwierdzenia zawierają uzasadnienie spełnienia wymogów dla programu PS WPR.

Projekt zmian kryteriów podlega konsultacjom społecznym z zastosowaniem co najmniej 2 różnych metod partycypacyjnych.

Nie ma możliwości zmiany kryteriów oceny wniosków dla naborów, dla których została rozpoczęta procedura konkursowa (od dnia przesłania informacji do Samorządu Województwa).

Kryteria wyboru operacji dla LSR zostały przygotowane w oparciu o dotychczas stosowane zasady i zweryfikowane zgodnie z obowiązującymi regulacjami oraz wnioskami z diagnozy i wykonanej analizy SWOT. Uwzględniają premiowanie:

- 1) rozwiązań innowacyjnych, motywujących do kreatywnego podejścia do nowych produktów, usług, procesów lub ich organizacji i / lub nowego sposobu wykorzystania / zmobilizowania istniejących zasobów lokalnych,
- 2) technologii cyfrowych,
- 3) rozwiązań przyjaznych dla środowiska lub zapewniające racjonalne gospodarowanie zasobami oraz rozwiązań z zakresu pozyskania energii z biomasy, energii ze źródeł odnawialnych,
- 3) projektów opartych o partnerstwo i współpracę,
- 4) przedsięwzięć zintegrowanych:
 - poprzez wpisanie się w kluczowe produkty regionalne: cittaslow, sieć wiosek tematycznych,
 - poprzez włączenie partnerów na poziomie projektu, co pozwala na połączenie zasobów i potencjałów podmiotów działających w zbieżnym obszarze,
 - poprzez realizowanie projektów w partnerstwie zgodnie z definicjami i zasadami określonymi w PS WPR.
- 5) wniosków składanych przez osoby znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji, osoby młode, seniorów,
- 6) projektów rozwijających kwalifikacje zawodowe i przedsiębiorczość mieszkańców obszaru LGD,
- 7) projektów wykorzystujących kluczowe zasoby i potencjały obszaru.

Wszystkie wykazane w diagnozie kluczowe obszary rozwojowe zostały uwzględnione w kryteriach premiujących.

Ocena wniosków obejmuje:

- ocenę zgodności, tj. ocenę zgodności z celami, wskaźnikami na poziomie PS WPR (rezultatu) i wskaźnikami LSR (produktu),
- ocenę horyzontalną, tj. ocenę w kryteriach zbieżnych dla wszystkich przedsięwzięć – innowacyjność, środowisko, czas realizacji, wkład własny, partnerstwo,
- ocenę jakościową wg kryteriów określonych na poziomie każdego przedsięwzięcia.

1. Informacja o uwzględnieniu projektów innowacyjnych w kryteriach oceny wraz z definicją innowacyjności

Przez innowacyjność rozumie się zmianę mającą na celu wdrożenie nowego na obszarze objętym LSR lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi, procesu, organizacji lub nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych – w kontekście lokalnym.

Za zmianę innowacyjną uznaje się przedsięwzięcia:

- a) kreatywne – powstają w wyniku autorskiego pomysłu, dotyczą nowych produktów, usług, procesów lub organizacji,
- b) imitujące - wzorowane na wcześniej powstałych produktach, usługach, procesach lub organizacji ale dotyczące nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych.

Innowacyjnością nie są zmiany pozorne i już występujące w zbieżnym lub adekwatnym zakresie na obszarze LSR, na przykład określone modele sprzętu, wyposażenia, zajęć, które mogą być nowością w konkretnej przestrzeni społecznej, ale nie na obszarze realizacji LSR.

Kryterium oceny wniosków obejmujące innowacyjność operacji stanowi kryterium horyzontalne oceny wniosków i stosowane będzie dla wszystkich przedsięwzięć, przy czym dla przedsięwzięć:

- P.I.3 – za innowacyjne uznaje się planowane uruchomienie funkcji pozarolniczych gospodarstw rolnych w formule zagród edukacyjnych lub gospodarstw opiekuńczych (bez konieczności dodatkowego uzasadnienia),
- P.II.2 - za innowacyjne uznaje się koncepcje smart village, bez konieczności dodatkowego uzasadnienia,
- P.II.5.3 – dla projektów realizowanych w partnerstwie w obszarze włączenia społecznego osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji, seniorów i osób młodych – innowacyjność planowanych do transferu rozwiązań jest warunkiem koniecznym pozytywnej oceny wniosku.

Opis procesu animowania innowacji

Proces animowania innowacyjności we wdrażaniu LSR realizowany będzie w 4 zintegrowanych formach:

- 1) Centrum Aktywności Obywatelskiej (przedsięwzięcie P.II.4.3) – doradztwo specjalistyczne, animowanie innowacyjnych rozwiązań w sferze społecznej, transfer dobrych praktyk,
- 2) Inkubator Centrum Innowacji Ekonomicznych (przedsięwzięcie P.II.4.3) – wsparcie w kreowaniu produktów i procesów innowacyjnych poprzez kompleksowe doradztwo, szkolenia, funkcjonowanie inkubatora oparto o wdrożony w ramach projektu współpracy z innymi LGD w Regionie oraz LGD z Hiszpanii, model RURAL START – UP,
- 3) Szkolenia i kampanie promujące rozwiązania innowacyjne oparte o zasoby i potencjał obszaru,
- 4) Realizacja projektów w partnerstwie w obszarze włączenia społecznego osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji, seniorów i osób młodych – innowacyjność planowanych do transferu rozwiązań jest warunkiem koniecznym pozytywnej oceny wniosku.

Opis planowanych metod wdrożenia zdefiniowanych innowacji i ich oczekiwanego wpływu na rozwój obszaru LSR

Planowane do zastosowania metody wdrożenia innowacji i wykreowania innowacyjnych pomysłów i rozwiązań: gry strategiczne, techniki burzy mózgów, myślenia projektowego, modeli biznesowych, trendów konsumenckich. Do wdrożenia innowacji w sferze przedsiębiorczości, w tym przedsiębiorczości społecznej zastosowane zostaną metody modelu Rural Start – up (inkubator przedsiębiorczości wiejskiej).

Oczekiwany wpływ wdrożonych innowacji na rozwój obszaru LSR: animowanie i wspieranie wdrażania rozwiązań innowacyjnych przez LGD pozwolą na efektywniejsze wykorzystanie zasobów i potencjałów do rozwoju obszaru LSR i osiągnięcia zakładanych celów.

2. Realizacja projektów grantowych

Projekt grantowy składa się z zadań komplementarnych tworzących jedną spójną operację. W ramach realizacji LSR zaplanowano realizację 2 projektów grantowych w ramach przedsięwzięcia P.II.4 pn. Świadomość Obywatelska i Aktywni Liderzy.

- 1) Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego polskiej wsi – w ramach programu grantowego dofinansowane zostaną projekty upowszechniające dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe Warmii w formie szkoleń, warsztatów, imprez, wydarzeń.

2) Zielona gospodarka, biogospodarka, gospodarka obiegu zamkniętego - w ramach programu grantowego dofinansowane zostaną projekty upowszechniające wiedzę, modelowe rozwiązania i praktyki w zakresie technologii środowiskowych.

Ponadto zaplanowano realizację projektu grantowego w zakresie przygotowania koncepcji inteligentnych wsi – przedsięwzięcie P.II.2.

Procedura wyboru grantobiorców projektów grantowych jest zbieżna dla wszystkich projektów grantowych, w tym projektów obejmujących przygotowanie koncepcji inteligentnej wsi.

3. Realizacja operacji własnych

W ramach LSR planowane są do realizacji 2 operacje własne w ramach przedsięwzięcia P.II.4.3 o charakterze niekomercyjnym i realizującym cele publiczne, pn. Edukacja Liderów Życia Społecznego:

- Inkubator Centrum Innowacji Ekonomicznych,
- Centrum Aktywności Obywatelskiej.

Niezbędność wdrożenia operacji własnych do realizacji przedsięwzięcia i celu LSR wynika z konieczności skutecznego inkubowania:

- rozwiązań innowacyjnych w sferze usług społecznych, przedsiębiorczości i kreowania postaw przedsiębiorczych,
- wzrostu aktywności społecznej oraz aktywizowania i animowania do działania osób zaliczanych do osób w trudnej sytuacji życiowej, osób młodych i seniorów.

Wnioski o przyznanie pomocy na operacje będą zawierały szczegółowy opis znaczenia realizacji operacji dla LSR oraz uzasadnienie realizacji operacji przez inne podmioty, w tym szczególnie dlaczego operacje te nie mogą być zrealizowane przez inne podmioty.

4. Realizacja projektów w Partnerstwie

W ramach wdrażania LSR zaplanowano realizację programów w partnerstwie w ramach przedsięwzięcia P.II.5 pn. Włączenie społeczne osób w niekorzystnej sytuacji, osób młodych i seniorów, jako odrębnego konkursu.

Warunkiem koniecznym w ubieganiu się o wsparcie na realizację projektów w Partnerstwie będzie:

- udział co najmniej 2 partnerów z obszaru LGD i co najmniej 1 spoza obszaru, w tym co najmniej 1 projektu z partnerem zagranicznym,
- uzasadnienie zintegrowania działań poprzez zaangażowanie podmiotów / osób działających w zbieżnym celu,
- opis rozwiązania, działania, przedsięwzięcia, którego dotyczy przepływ wiedzy / rozwiązań w zakresie innowacyjnych form wspierania osób znajdujących się w trudnej sytuacji, osób młodych, seniorów.

Innowacyjność i zintegrowanie stanowią warunki konieczne dofinansowania. Szczegółowa procedura wyboru wniosków – na zasadach ogólnych przewidzianych dla konkursów.

Rozdział VIII Plan działania

Plan Działania ujęty tabelarycznie stanowi załącznik nr 2 do LSR pn. Plan działania.

Założono, że wszystkie cele i przedsięwzięcia zostaną zrealizowane do końca 2028 roku, a przypisane im wskaźniki osiągnięte do końca 2029 roku.

Stopień realizacji wskaźników dla kamieni milowych wykazano w załączniku i obejmuje ich realizację w poszczególnych latach wdrażania.

Sposób osiągnięcia wskaźników: realizacja konkursów na wdrażanie LSR i dofinansowanie realizacji operacji w ramach programów dotacyjnych (w tym realizowanych w partnerstwie), projektów grantowych, operacji własnych oraz działalności bieżącej LGD i aktywizacji .

Plan działania jest adekwatny do wyników diagnozy i analizy SWOT, projektując w pierwszej kolejności realizację działań:

- w kluczowych obszarach problemowych LSR,
- animujących powstawanie i rozwijanie partnerstw, rozwiązań innowacyjnych, aktywności społecznej i przedsiębiorczej mieszkańców obszaru LGD.

Rozdział IX

Plan finansowy LSR

Budżet LSR w formule bezpośredniej w województwie warmińsko – mazurskim jest jednofunduszowy i obejmuje program PS WPR. Wartość LSR w bezpośrednim powiązaniu z celami i przedsięwzięciami wskazano w załączniku nr 3 pn. Budżet LSR. W załączniku nr 4 pn. Plan wykorzystania budżetu LSR wskazano wartość i procentowe wykorzystanie budżetu w poszczególnych latach.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy”, zgodnie z dotychczasową działalnością i doświadczeniem planuje wykorzystanie innych źródeł finansowania do realizacji projektów komplementarnych, zgodnych z celami i przedsięwzięciami LSR, które odpowiadają na zidentyfikowane potrzeby mieszkańców obszaru: Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur FEWIM 2021-2027, Programy Polsko – Amerykańskiej Fundacji Wolności: English Teaching, Partnerstwa PAFW, RITA, projekty dofinansowywane przez Samorząd Województwa Warmińsko – Mazurskiego. Planowane przedsięwzięcia wykazano w rozdziale V LSR pn. Spójność, komplementarność i synergia, w tabeli nr 27, str. 41, ze wskazaniem konkretnych programów i działań.

Rozdział X

Monitoring i ewaluacja

Skuteczne wdrożenie Lokalnej Strategii Rozwoju wymaga stałej i systematycznej kontroli przebiegu procesu, a także dostosowywania założeń do zmian warunków otoczenia zewnętrznego, potrzeb mieszkańców, efektywnego wykorzystywania narzędzi osiągnięcia celów.

Kontrola procesu realizacji LSR prowadzona będzie przez działania monitorujące i ewaluacyjne na różnych poziomach wdrażania LSR, zarówno przez pracowników biura LGD, Komisję Rewizyjną oraz zewnętrzne podmioty audytorskie. Celem monitoringu prowadzonego przez Stowarzyszenie LGD „Brama Mazurskiej Krainy” jest bieżące i systematyczne gromadzenie i analizowanie danych ilościowych i jakościowych w zakresie funkcjonowania LGD oraz realizacji LSR.

Szczegółowy opis procesu monitorowania i ewaluacji

Monitoring to proces systematycznego zbierania i analizowania informacji ilościowych i jakościowych na temat funkcjonowania LGD oraz stanu realizacji LSR w celu uzyskania informacji zwrotnych na temat skuteczności i wydajności wdrażanej strategii, a także dokonania oceny zgodności realizacji operacji z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami.

Monitoring strategii będzie prowadzony na poziomie:

- pojedynczych konkursów oraz pakietu projektów zgromadzonych w ramach zadań strategicznych;
- wskaźników realizacji LSR – wskaźników produktu oraz wskaźników rezultatu.

Wszelkie działania w ramach LSR będą podlegały bieżącemu monitoringowi realizacji programu poprzez wskaźniki finansowe oraz wskaźniki dotyczące produktu i celów. W monitoring realizacji LSR, w tym prowadzonych działań informacyjno-promocyjnych, zaangażowany jest zespół monitorujący złożony z pracowników biura LGD.

Elementy podlegające monitorowaniu, sposoby pozyskiwania danych, czas i okres pomiaru

Tabela nr 34 Elementy podlegające monitorowaniu

Elementy podlegające monitorowaniu				
Element monitoringu	Osoby/ jednostki odpowiedzialne	Sposób pozyskania danych	Częstotliwość dokonywania pomiaru	Ocena
Harmonogram ogłaszania konkursów	Komitec monitorujący	Zarejestrowane ogłoszenia i rozstrzygnięcia konkursowe na www LGD	Raz w roku	-zgodność ogłaszania konkursów z harmonogramem - ilość konkursów w ujęciu rocznym
Budżet LGD (stopień wykorzystania zaplanowanych środków)	Komitec monitorujący	- ewidencja podpisanych umów o dofinansowanie, - zestawienia wydatków / wnioski o płatność (proj. grantowe, operacje własne, koszty bieżące), sprawozdania z realizacji operacji	Raz w roku	-stopień wykorzystania funduszy, wysokość zakontraktowanych środków
Stopień realizacji przedsięwzięć i celów – analiza wskaźnikowa	Komitec monitorujący	- ankiety monitorujące, - dane z wniosków, które otrzymały wsparcie, - kontakt z Beneficjentami,	Raz w[- roku – na bieżąco	- stan realizacji operacji, stopień wykorzystania środków
Stan realizacji wskaźników produktów, rezultatu,	Komitec monitorujący	listy obecności na spotkaniach	Na bieżąco – raz w roku	wartość liczbowa i procentowa osiągniętych wskaźników
Efektywność realizacji zadań własnych (wydatkowanie + efektywność merytoryczna)	Zarząd LGD, Jednostka zewnętrzna	- wnioski o płatność, sprawozdania z realizacji operacji, ankiety satysfakcji uczestników działań (w tym karty oceny doradztwa)	Co pół roku, jeden raz w roku kompleksowa ocena skuteczności pracy LGD	-stopień adekwatności kompetencji i pracy pracowników biura w odniesieniu do potrzeb, stan realizacji działań własnych
Działania informacyjno-doradcze	Zgodnie z planem komunikacji			

Ankiety monitorujące ocenę stopnia osiągnięcia wskaźników wdrażania LSR, opracowane zostaną odrębnie dla poszczególnych typów przedsięwzięć. Do oceny pracy własnej stosowane będą ankiety satysfakcji, karty oceny doradztwa – jednorodne bez względu na typ realizowanej operacji, wypełniane każdorazowo podczas korzystania z oferty LGD.

Roczne dane monitoringowe będą na bieżąco aktualizowane i zbierane w celu opracowania raportu i przeprowadzenia monitoringu operacyjnego oraz strategicznego. Kontrola i ocena realizacji LSR będzie prowadzona w postaci:

- bieżącej kontroli realizowanych zadań – minimum raz w roku,
- monitoringu operacyjnego – raz na dwa lata,
- monitoringu strategicznego – po zakończeniu okresu realizacji LSR,
- ewaluacji

w oparciu o system mierników odnoszących się do wskaźników bazowych zawartych w LSR.

Ewaluacja, czyli ocena jakości i skuteczności osiągania założonych celów jest jednym z podstawowych narzędzi strategicznych. Dzięki ewaluacji możliwe jest szybkie reagowanie na proces zachodzących zewnętrznie zmian oraz jak najlepsze dostosowanie zapisów LSR do realiów. Ewaluacja obejmuje badanie elementów funkcjonowania LGD oraz wdrażania LSR.

Przedmiotem ewaluacji są długoterminowe efekty LSR (oddziaływanie) oraz osiągnięte rezultaty. Ewaluacja pozwala odpowiedzieć na pytanie – czy i w jakim stopniu zostały osiągnięte zamierzone w LSR cele w oparciu o określone kryteria:

- trafności – ocena związku pomiędzy zdefiniowanymi celami a istniejącymi problemami społeczno-gospodarczymi, które zostały rozwiązane dzięki realizacji przedsięwzięć LSR, czy odpowiadały potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców,
- skuteczności – porównanie osiągniętych produktów i rezultatów z planowanymi, ocena stopnia osiągnięcia planowanych wskaźników,
- efektywności – wskazuje na zachodzące relacje pomiędzy osiągniętymi produktami, rezultatami a wkładem (zwłaszcza finansowym, który został użyty, by je osiągnąć),
- użyteczności – sprawdza czy rozwiązany został problem, który był zidentyfikowany na etapie planowania,
- trwałości – ocenia szanse oddziaływania efektów realizacji Strategii w średnim i długim okresie, odpowiada na pytanie czy wsparcie udzielone w ramach realizacji LSR przyniosło rezultaty w postaci widocznej zmiany jakości życia mieszkańców.

Ewaluacja zostanie przeprowadzona dwukrotnie przez podmiot zewnętrzny, w połowie okresu wdrażania LSR (mid-term) oraz po zakończeniu jej realizacji (ex-post), zawsze w powiązaniu z procesem monitoringu. W ewaluacji zastosowane zostaną minimum dwie metody partycypacyjne. Na bieżąco raz w roku prowadzona będzie ewaluacja wewnętrzna przez pracowników biura LGD.

Opis elementów podlegających ewaluacji

- on – going- poprzez pogłębioną analizę wyników monitoringu, okresowe badania ewaluacyjne o charakterze kompleksowym i wykorzystanie wniosków do weryfikacji analizy problemowej, zaplanowanych przedsięwzięć i form ich realizacji, modyfikacji zasad pracy biura, eliminowanie przyczyn niepowodzeń i adaptowanie rozwiązań przynoszących najlepsze rezultaty – na bieżąco raz w roku,

- mid term – po zakończeniu poszczególnych operacji, ewaluacji będą podlegać: efektywność usług doradczych i animacyjnych, efektywność pracy Rady, realizacja harmonogramu ogłaszanych konkursów, procedura naboru operacji, realizacja planu komunikacji, efektywność promocji i aktywizacji społeczności lokalnej oraz efektywność projektów współpracy LGD regionalnej i międzynarodowej, osiągnięte wskaźniki LSR czasokresu przejściowego wdrażania LSR, termin: 2025,

- ex post - na zakończeniu okresu programowania 2023-2027, w zakresie: stopnia osiągnięcia celów głównych LSR i przypisanych do nich wskaźników, oceny wpływu realizacji LSR na rozwój przedsiębiorczości, oceny wpływu

realizacji LSR na turystykę i dziedzictwo kulturowe, ocena wpływu realizacji operacji w zakresie realizacji potrzeb grup /osób w niekorzystnej sytuacji, ludzi młodych i seniorów, innowacyjności, oceny skuteczności i efektów działania wdrażania projektów współpracy, oceny skuteczności i efektywności działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno – promocyjnych, doradczych), oceny procesu wdrażania LSR, wartości dodanej podejścia LEADER we wdrażaniu LSR.

Analiza danych monitoringowych oraz wyniki ewaluacji, wykorzystywane będą w bieżącej działalności LGD w celu efektywnego wdrażania LSR, pogłębiania partnerstwa, wzrostu zaangażowania mieszkańców w realizację LSR, skutecznego wsparcia dla osób w niekorzystnej sytuacji, ludzi młodych i seniorów. W przypadku nie osiągnięcia wskaźników w wielkościach gwarantujących realizację LSR przeprowadzona zostanie analiza przyczyn ich nie uzyskania, sporządzone zostaną wnioski i plan działania, obejmujący w szczególności:

- 1) zmianę trybu oceny wniosków,
- 2) zmianę działań kwalifikowanych dla poszczególnych przedsięwzięć, w sposób preferujący działania służące osiągnięciu planowanych wskaźników,
- 3) w uzasadnionych przypadkach (nowe zewnętrzne uwarunkowania społeczne, ekonomiczne, prawne) zmianę wskaźników i ich wartości dla poszczególnych operacji.

Wnioski o zmiany w LSR składa się w formie fiszki projektowej do LSR 2023 – 2027 opublikowanej na stronie internetowej LGD. Informacje o możliwości zgłaszania pomysłów do LSR będą przekazywane na każdym etapie komunikowania się ze społecznością. Zmiany w LSR dokonuje się w celu:

- wdrożenia wniosków z monitoringu i ewaluacji,
- dostosowania zapisów LSR do aktualizowanych uregulowań prawa polskiego i europejskiego,
- wprowadzenia do LSR nowych przedsięwzięć zgłoszonych przez mieszkańców obszaru i pozytywnie zweryfikowanych przez zarząd i walne zebranie członków.

Za przygotowanie projektów zmian w LSR odpowiada biuro LGD. Projekt zmian LSR wraz z uzasadnieniem zostaje przekazany do konsultacji na minimum 30 dni przed planowanym terminem przyjęcia zmian, przy czym zostaje wskazany termin zakończenia konsultacji: na stronie internetowej LGD, członkom LGD na wskazany przez nich adres poczty elektronicznej lub pocztą za zwrotnym potwierdzeniem odbioru, w urzędach gmin wywieszana jest informacja o wprowadzanych zmianach wraz ze wskazaniem strony www, gdzie można zapoznać się z ich zakresem. Uwagi do projektu zmian mogą wносить mieszkańcy obszaru działania oraz instytucje i organizacje działające na jego terenie. Okres konsultacji kończy się na 10 dni przed planowanym terminem uchwalenia zmian. Zarząd LGD sporządza listę uwag ze wskazaniem sposobu ich rozpatrzenia. Zmiany do LSR wprowadza Walne Zebranie Członków LGD zwykłą większością głosów lub przez Zarząd w zakresie umocowań nadanych mu przez Walne Zebranie Członków. Możliwość dokonywania zmian w LSR zapewnia stały i systematyczny udział mieszkańców w realizacji LSR oraz uwzględnia zmieniające się potrzeby i uwarunkowania.

Wykaz wykorzystanej literatury

1. Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (aktualizacja, maj 2023 r.).
2. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 159-706).
3. Europejski Zielony Ład, Komisja Europejska 2021.
4. Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. z 2022 r. poz. 943 z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą RLKS”.
5. Ustawa z dnia 8 kwietnia 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. z 2023 poz. 412).
6. Ustawa z 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2020 r. poz. 2261 z późn. zm.).
7. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.
8. Wytyczne podstawowe w zakresie pomocy finansowej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (15 marca 2023 r.).
9. Strategia terytorialna Partnerstwa – Obszar Funkcjonalny Południowe Mazury, Związek Miast Polskich, 2021.
10. Warmińsko – Mazurskie 2030 – Strategia rozwoju społeczno – gospodarczego.
11. Ocena warunków życia na obszarach wiejskich województwa warmińsko – mazurskiego (2018), Warmińsko – Mazurskie Biuro Planowania Przestrzennego w Olsztynie.
12. Strategia Rozwoju Turystyki Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025.
13. „Jak lokalnie budować dobro wspólne”, Akademia Rozwoju Filantropii , Warszawa.
14. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (przyjęta przez Radę Ministrów 17.09.2019 r.).
15. Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 r. z perspektywą do 2030 r.(przyjęta przez Radę Ministrów 14.02.2017 r.).

Załączniki do LSR:

1. Cele i przedsięwzięcia.
2. Plan działania.
3. Budżet LSR.
4. Plan wykorzystania budżetu LSR.

ZAŁĄCZNIK NR 1 DO LSR: CELE I PRZEWDŚIĘWZIĘCIA

Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.I Kreatywna i konkurencyjna przedsiębiorczość	grupy docelowe	sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja itp.)
200 000,00	P.I.1 PODEJMOWANIE POZAROLNICZEJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ - Rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój zielonej gospodarki	Osoby o szczególnie trudnej sytuacji - kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, migranci, osoby poszukujące zatrudnienia, osoby młode	konkurs
525 000,00	P.I.2 ROZWIJANIE POZAROLNICZEJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ - Rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój zielonej gospodarki	Przedsiębiorcy, podmioty gospodarcze o statusie MŚP, osoby o szczególnie trudnej sytuacji - kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, migranci, osoby poszukujące zatrudnienia), osoby młode	konkurs
112 500,00	P.I.3 ROZWÓJ POZAROLNICZYCH FUNKCJI GOSPODARSTW ROLNYCH	Rolnicy prowadzący / związani z małymi gospodarstwami rolnymi (osoby znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji - rolnicy niskotowarowi, kobiety)	konkurs
Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.II Aktywni mieszkańcy i innowacyjne usługi społeczne	grupy docelowe	sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja itp.)
500 000,00	P.II.1 POPRAWA DOSTĘPU DO USŁUG DLA LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI	Instytucje publiczne, w tym jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, mieszkańcy	konkurs
10 000,00	P.II.2 PRZYGOTOWANIE KONCEPCJI INTELIGENTNEJ WSI	Organizacje pozarządowe, mieszkańcy	projekt grantowy
770 000,00	P.II.3 POPRAWA DOSTĘPU DO MAŁEJ INFRASTRUKTURY PUBLICZNEJ	Instytucje publiczne, w tym jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe,	konkurs

70 000,00	P.II.4.1 ŚWIADOMOSĆ OBYWATELSKA I AKTYWNI LIDERZY - OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I KULTUROWEGO POLSKIEJ WSI	Instytucje publiczne, w tym jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, mieszkańcy	projekt grantowy
25 000,00	P.II.4.2 ŚWIADOMOSĆ OBYWATELSKA I AKTYWNI LIDERZY - ZIELOKA GOSPODARKA, BIOGOSPODARKA, GOSPODARKA OBIEGU ZAMKNIĘTEGO	Instytucje publiczne, w tym jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, mieszkańcy	projekt grantowy
137 500,00	P.II.4.3 ŚWIADOMOSĆ OBYWATELSKA I AKTYWNI LIDERZY - EDUKACJA LIDERÓW ŻYCIA SPOŁECZNEGO	Lokalna Grupa Działania mieszkańcy	operacje własne
125 000,00	P.II.5.1 WŁĄCZENIE SPOŁECZNE OSÓB W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI, OSÓB MŁODYCH I SENIORÓW - przedsięwzięcia dotyczące włączenia społecznego osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji	Instytucje publiczne, w tym jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, mieszkańcy (w tym osoby o szczególnie trudnej sytuacji - kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, migranci, osoby poszukujące zatrudnienia), osoby młode	konkurs
125 000,00	P.II.5.2 WŁĄCZENIE SPOŁECZNE OSÓB W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI, OSÓB MŁODYCH I SENIORÓW - przedsięwzięcia dotyczące włączenia społecznego osób młodych i seniorów	Instytucje publiczne, w tym jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, mieszkańcy (w tym osoby o szczególnie trudnej sytuacji - kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, migranci, osoby poszukujące zatrudnienia), osoby młode	konkurs
400 000,00	P.II.5.3 WŁĄCZENIE SPOŁECZNE OSÓB W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI, OSÓB MŁODYCH I SENIORÓW - projekty realizowane w partnerstwie, wdrażające nowe rozwiązania w zakresie włączenia społecznego osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, osób młodych oraz seniorów	Instytucje publiczne, w tym jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, mieszkańcy (w tym osoby o szczególnie trudnej sytuacji - kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, migranci, osoby poszukujące zatrudnienia), osoby młode	konkurs na operacje realizowane w partnerstwie

CEL	lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	
C.I	Kreatywna i konkurencyjna przedsiębiorczość													
P.i.1 Przedsięwzięcie P.I.1	W.I.1.1	liczba operacji 0	0	liczba operacji 2	50	liczba operacji 1	75	liczba operacji 1	100	liczba operacji 0	100	liczba operacji 0	100	PS WPR
	W.I.1.2	liczba operacji 0	0	liczba operacji 2	50	liczba operacji 1	75	liczba operacji 1	100	liczba operacji 0	100	liczba operacji 0	100	
P.I.2	W.I.2.1	liczba operacji 0	0	liczba operacji 5	35,71	liczba operacji 4	64,29	liczba operacji 5	100	liczba operacji 0	100	liczba operacji 0	100	PS WPR
P.I.3	W.I.3.1	liczba operacji 0	0	liczba operacji 0	0	liczba operacji 1	100	liczba operacji 0	100	liczba operacji 0	100	liczba operacji 0	100	PS WPR
	W.I.3.2	liczba operacji 0	0	liczba operacji 0	0	liczba operacji 1	50	liczba operacji 1	100	liczba operacji 0	100	liczba operacji 0	100	PS WPR
	W.I.3.3	liczba osób 0	0	liczba osób 2	40	liczba osób 3	100	liczba osób 0	100	liczba osób 0	100	liczba osób 0	100	PS WPR
Wskaźnik rezultatu	C.I.1	liczba osób 0		liczba osób 50		liczba osób 100		liczba osób 50		liczba osób 50		liczba osób 0		PS WPR
	C.I.2	Megawatt 0		Megawatt 0		Megawatt 0		Megawatt 0,1		Megawatt 0		Megawatt 0		PS WPR

	C.I.3	Liczba operacji 0		Liczba operacji 2		Liczba operacji 2		Liczba operacji 2		Liczba operacji 0		Liczba operacji 0		PS WPR
C.II	Aktywni mieszkańcy i innowacyjne usługi społeczne													
Przedsięwzięcie P.II.1	W.II.1.1	liczba miejsc 0	0	liczba miejsc 10	25	liczba miejsc 15	62,50	liczba miejsc 15	100	liczba miejsc 0	100	liczba miejsc 0	100	PS WPR
P.II.2	W.II.2.1	liczba koncepcji 0	0	liczba koncepcji 0	0	liczba koncepcji 10	100	liczba koncepcji 0	100	liczba koncepcji 0	100	liczba operacji 0	100	PS WPR
P.II.3	W.II.3.1	Liczba operacji 0	0	liczba operacji 5	35,71	liczba operacji 4	64,29	liczba operacji 5	100	Liczba operacji 0	100	Liczba operacji 0	100	PS WPR
P.II.4	W.II.4.1	Liczba operacji 0	0	Liczba operacji 7	50	Liczba operacji 7	100	Liczba operacji 0	100	Liczba operacji 0	100	Liczba operacji 0	100	PS WPR
	W.II.4.2	Liczba operacji 0	0	Liczba operacji 5	100	Liczba operacji 0	100	Liczba operacji 0	100	Liczba operacji 0	100	Liczba operacji 0	100	PS WPR
	W.II.4.3	Liczba operacji 0	0	Liczba operacji 1	50	Liczba operacji 1	100	Liczba operacji 0	100	Liczba operacji 0	100	Liczba operacji 0	100	PS WPR
P.II.5	W.II.5.1	liczba operacji 0	0	Liczba operacji 5	50	Liczba operacji 5	100	liczba operacji 0	100	liczba operacji 0	100	liczba operacji 0	100	PS WPR
	W.II.5.2	liczba operacji 0	0	Liczba operacji 5	50	Liczba operacji 5	100	liczba operacji 0	100	liczba operacji 0	100	liczba operacji 0	100	PS WPR
	W.II.5.3	liczba operacji 0	0	Liczba operacji 5	50	Liczba operacji 5	100	liczba operacji 0	100	liczba operacji 0	100	liczba operacji 0	100	PS WPR

Wskaźnik rezultatu	C.I.1	Liczba strategii 0		Liczba strategii 0		Liczba strategii 10		Liczba strategii 0		Liczba strategii 0		Liczba strategii 0		PS WPR
	C.I.2	Liczba osób 0		Liczba osób 400		Liczba osób 200		Liczba osób 200		Liczba osób 0		Liczba osób 0		PS WPR
	C.I.3	Liczba osób 0		Liczba osób 300		Liczba osób 300		Liczba osób 0		Liczba osób 0		Liczba osób 0		PS WPR

Budżet LSR

PLANOWANA WYSOKOŚĆ ŚRODKÓW NA WDRAŻANIE LSR I ZARZĄDZANIE LSR				
Zakres wsparcia	Program/Fundusz			Środki ogółem (EUR)
	PS WPR	EFRR*	EFS+*	
Wdrażanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 2021/1060)	3 000 000	0	0	3 000 000
Zarządzanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 2021/1060)	662 500	0	0	662 500
Razem	3 662 500	0	0	3 662 500

* Wysokość środków danego funduszu na RLKS dostępnych dla LGD w danym województwie będzie wyższa o wartość wkładu krajowego, którego procentowy udział w tej kwocie jest określony dla danego FEW.

** W wierszu odpowiadającemu danemu EFSI, z którego LSR nie będzie finansowana, należy wstawić wartość „0”.

Plan wykorzystania budżetu LSR

fundusz	środki zakontraktowane (w Euro) do:													
	31.12.2024		31.12.2025		30.06.2026		31.12.2026		31.12.2027		31.12.2028		31.12.2029	
	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR
EFRR OW	0	0	1141250	38,04%	575000	19,17%	546250	18,21%	737500	24,58%	0	0	0	0
EFS+	0	0	0	0			0	0	0	0	0	0	0	0
EFRR	0	0	0	0			0	0	0	0	0	0	0	0
RAZEM	0	0	1141250	38,04%			546250	18,21%	737500	24,58%	0	0	0	0